

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

**MINISTARSTVO HRVATSKIH BRANITELJA I
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU**

**DEMOGRAFSKA I
SOCIOEKONOMSKA
OBILJEŽJA
HRVATSKIH
BRANITELJA**

Prema Popisu stanovništva,
kućanstava i stanova
2011. godine

Autori:

prof. dr. sc. Zoran Šućur

izv. prof. dr. sc. Zdenko Babić

doc. dr. sc. Jelena Ogresta

Zagreb, 2017.

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

**MINISTARSTVO HRVATSKIH BRANITELJA I
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU**

**DEMOGRAFSKA I
SOCIOEKONOMSKA
OBILJEŽJA
HRVATSKIH
BRANITELJA**

Prema Popisu stanovništva,
kućanstava i stanova
2011. godine

Autori:

prof. dr. sc. Zoran Šućur

izv. prof. dr. sc. Zdenko Babić

doc. dr. sc. Jelena Ogresta

Zagreb, 2017.

Objavljuje i tiska:
Ministarstvo hrvatskih branitelja i
Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Autori:
prof. dr. sc. Zoran Šućur
izv. prof. dr. sc. Zdenko Babić
doc. dr. sc. Jelena Ogresta

Recenzentica:
Ivana Lasan

Stručna savjetnica u projektu izrade studije:
Marijana Tkalec

Podatke istraživanja Sociodemografske karakteristike i uvjeti života braniteljske populacije priredile:
Ivana Buršić
Ivana Lasan

Urednica:
Ljiljana Ostroški

Lektorica:
Anđa Matić

Tehnička urednica:
Ankica Bajzek Cesar

Fotografija:
Zlatko Kalle

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 000961185

MOLIMO KORISNIKE DA PRI KORIŠTENJU PODATAKA NAVEDU IZVOR.

Tiskano u 1 000 primjeraka.

Ministarstvo hrvatskih branitelja
Zagreb, Trg Nevenke Topalušić 1
Telefon: +385 (0) 1 2308-888
Elektronička pošta: ministarstvo@branitelji.hr

Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske
Zagreb, Ilica 3, p. p. 80
Telefon: +385 (0) 1 4806-138, 4806-154
Elektronička pošta: stat.info@dzs.hr

SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
1. UVOD I METODOLOŠKE NAPOMENE	7
2. GEOGRAFSKA DISTRIBUCIJA I DOBNO-SPOLNA STRUKTURA BRANITELJSKE POPULACIJE	9
2.1. Brojnost i geografska distribucija hrvatskih branitelja	9
2.2. Spolna struktura	11
2.3. Dobna struktura	12
3. ZDRAVSTVENI STATUSI I TEŠKOĆE	13
3.1. Udio hrvatskih branitelja s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti	13
3.2. Vrsta teškoća	15
3.3. Uzroci teškoća	16
3.4. Fizička pokretljivost	17
4. MJESTO STANOVANJA, MIGRACIJSKA OBILJEŽJA I STAMBENI STANDARD	18
4.1. Mjesto stanovanja prema tipu naselja (stupnju urbaniziranosti)	18
4.2. Duljina boravka u mjestu stanovanja i migracijska obilježja	20
4.3. Stambeni statusi i opremljenost kućanstava	23
5. BRAČNI STATUSI, VELIČINA I STRUKTURA OBITELJI I KUĆANSTAVA	27
5.1. Bračni statusi	27
5.2. Tip kućanstva i statusi u obitelji	29
5.3. Tip obitelji i broj članova u obitelji	32
5.4. Obitelji hrvatskih branitelja s djecom u kojima otac ili majka imaju status branitelja	36
5.4.1. Obitelji hrvatskih branitelja u kojima živi jedan roditelj branitelj s djecom	38
5.5. Hrvatski branitelji u samačkim kućanstvima	43
6. OBRAZOVANJE I INFORMATIČKA PISMENOST	50
6.1. Obrazovna struktura	50
6.2. Informatička pismenost	51
6.3. Razlike u obrazovanju hrvatskih branitelja po županijama	52
7. EKONOMSKA AKTIVNOST I POLOŽAJ NA TRŽIŠTU RADA	55
7.1. Hrvatski branitelji prema ekonomskoj aktivnosti po županijama	57
7.2. Stope zaposlenosti, nezaposlenosti i aktivnosti hrvatskih branitelja po županijama	59
7.3. Hrvatski branitelji prema glavnim izvorima prihoda po županijama	62
7.4. Zaposleni hrvatski branitelji prema djelatnosti i zanimanju	64
8. SAŽETAK, ZAKLJUČCI I ISTRAŽIVAČKI PRIJEDLOZI	69
STATISTIČKI DODATAK	75

ZNAKOVI

- nema pojave
- 0,0 podatak je manji od 0,05 upotrijebljene mjerne jedinice

PREDGOVOR

Briga o hrvatskim braniteljima i njihovim obiteljima jedan je od glavnih ciljeva Vlade Republike Hrvatske odnosno Ministarstva hrvatskih branitelja. Važno je da se nakon toliko godina nije zaboravilo na one koji su najzaslužniji za obranu i stvaranje naše Domovine.

Upravo radi osiguranja sveobuhvatne skrbi, odnosno stvaranja znanstvenoistraživačke podloge o životu braniteljske populacije, Ministarstvo hrvatskih branitelja provelo je u suradnji s Državnim zavodom za statistiku analizu različitih demografskih, socijalnih, ekonomskih i drugih obilježja ukupne braniteljske populacije.

Budući da se ovako opsežna studija koja se tiče problematike braniteljske populacije, provodi prvi put, osobito sam ponosan što je Ministarstvo hrvatskih branitelja pokrenulo izradu analize "Demografska i socioekonomska obilježja hrvatskih branitelja", u kojoj se, na temelju prikupljenih činjenica, primjenom znanstvenog pristupa i raspoloživih podataka, govori o životu hrvatskih branitelja i njihovih obitelji.

Za Ministarstvo su rezultati vrlo važni zato što će Ministarstvu i drugim nadležnim tijelima olakšati daljnji rad, planiranje i provođenje različitih mjera usmjerenih na dobrobit hrvatskog branitelja.

Doprinos autora studije važan je ne samo za struku nego i za javnost, kojoj je omogućen jasniji uvid u sliku o životu ukupne braniteljske populacije, a ne, kao dosad, samo branitelja s određenim, specifičnim problemom.

S obzirom na to da podaci, brojke, statistike, dijagrami, tablice i izvješća koje iznosi ova studija, nisu obradili sva relevantna demografska i socioekonomska obilježja hrvatskih branitelja, vjerujemo da će i buduće studije i publikacije o hrvatskim braniteljima omogućiti da se braniteljima vrati dignitet te podigne kvaliteta života.

Stoga zahvaljujem autorima i svima koji su sudjelovali u pisanju ove studije te se nadam da će upravo ovo izdanje potaknuti i druge znanstvenike i mlade naraštaje da nastave istraživati Domovinski rat jer samo relevantnim znanstvenim činjenicama pridonosimo stvaranju kvalitetne podloge za poduzimanje daljnjih akcija u smjeru osnaživanja hrvatskog branitelja.

Neka ova studija svjedoči istini jednoga teškog vremena hrvatske povijesti i ostane vrijedan dokument koji znanstveno progovara o glavnim pokretačima hrvatske državnosti, a buduće generacije ohrabri da krenu dalje gledajući s optimizmom u budućnost.

Tomo Medved,
ministar hrvatskih branitelja

Zagreb, lipanj 2017.

Promjene u društvu kojima svakodnevno svjedočimo, pred službenu statistiku posljednjih godina postavljaju sve više novih izazova. Oni se najviše očituju u potrebi da se korisnicima na raspolaganje stave kvalitetni i pravodobni statistički podaci koji olakšavaju donošenje odluka i zaključaka te provođenje aktivnosti na temelju pouzdanih i lako dostupnih informacija.

Zbog potrebe za detaljnim podacima o cjelokupnoj populaciji koja je, u statusu hrvatskih branitelja, sudjelovala u Domovinskom ratu, Državni zavod za statistiku u suradnji s Ministarstvom hrvatskih branitelja prvi je put proveo takvu vrstu statističkog istraživanja. Drago mi je što su podaci Popisa stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, kao najvećega i najobuhvatnijega statističkog istraživanja, provedbom ovog istraživanja dobili dodatnu vrijednost kojom se stvaraju dobri temelji za daljnje analize te omogućuju osmišljavanje novih i za daljnji razvoj već pokrenutih mjera ekonomske i socijalne politike usmjerenih na hrvatske branitelje.

Koristim se ovom prilikom kako bih posebno zahvalio svima koji su sudjelovali u provođenju istraživanja te izradi ove sveobuhvatne studije. Isto tako vjerujem da je doprinos autora, koji su cijenjeni članovi znanstvenoistraživačke zajednice, pružio drugačiji pogled na osobe koje su sudjelovale u obrani naše Domovine te pribavio činjeničnu osnovu potrebnu za praćenje i analizu njihova trenutačnoga i budućeg statusa u hrvatskom društvu.

Nadam se da će statistički rezultati prikazani u ovoj studiji olakšati ostvarenje zadanih ciljeva Ministarstva hrvatskih branitelja te omogućiti praćenje učinaka mjera aktivnih politika vezanih za hrvatske branitelje.

Marko Krištof,
ravnatelj Državnog zavoda za statistiku

Zagreb, lipanj 2017.

1. UVOD I METODOLOŠKE NAPOMENE

Osnova za izradu ove studije bili su podaci iz Registra hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata (u nastavku teksta: Registar branitelja) te podaci iz Popisa stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine (u nastavku teksta: Popis 2011.). U Registru branitelja u trenutku početka rada na analizi podataka za ovu studiju bila su evidentirana 504 662 hrvatska branitelja iz Domovinskog rata¹⁾ (u nastavku teksta: hrvatski branitelj ili branitelj), što potvrđuje da je velik broj hrvatskih građana sudjelovao u obrani zemlje te da hrvatski branitelji prema brojnosti čine znatan segment hrvatskog društva.

Ipak, unatoč njihovoj brojnosti, posebnomu mjestu u društvu koje im pripada i mnoštvu problema s kojima se suočavaju, braniteljske teme rijetko su bile predmet znanstvenih analiza i rasprava (uz iznimku, možda, radova iz povijesne perspektive). U objavljenim znanstvenim publikacijama o hrvatskim braniteljima po pravilu se obrađuju teme pojedinih braniteljskih skupina sa specifičnim problemima i potrebama.

Stoga se i pojavila potreba da se cjelovitije analiziraju različita demografska, socijalna, ekonomska i druga obilježja ukupne braniteljske populacije, što ova studija i čini. Analizom spomenutih obilježja nadležna tijela za hrvatske branitelje i javnost mogu steći jasniju sliku o hrvatskim braniteljima kao populaciji, što je osobito važno zato što se u javnosti često mogu čuti netočne informacije o hrvatskim braniteljima, ali i predrasude. Osim toga, prikupljeni podaci i analize mogu biti poticaj za daljnja znanstvena istraživanja, ali i podloga pri planiranju i provođenju različitih mjera prema braniteljskoj populaciji ili određenim braniteljskim skupinama, uzimajući u obzir i različite probleme hrvatskih branitelja u pojedinim dijelovima Hrvatske.

Državni zavod za statistiku je, u suradnji s Ministarstvom hrvatskih branitelja, proveo istraživanje Sociodemografske karakteristike i uvjeti života braniteljske populacije kako bi se stvorila znanstvenoistraživačka podloga o braniteljskoj populaciji koja će se temeljiti na statističkim pokazateljima. Istraživanje je provedeno na temelju Godišnjega provedbenog plana statističkih aktivnosti Republike Hrvatske u 2015. te u skladu sa Zakonom o službenoj statistici i Zakonom o popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine. Da bi se dobili relevantni socioekonomski pokazatelji kvalitete života braniteljske populacije, sa što većim obuhvatom modaliteta, u istraživanju su korišteni podaci najopsežnijega statističkog istraživanja – Popisa 2011. Osim podataka Popisa 2011., u istraživanju su korišteni i podaci Registra branitelja. S obzirom na to da se u Popisu 2011., u skladu s međunarodnim statističkim standardima, za definiranje ukupnog stanovništva primjenjivao koncept uobičajenog mjesta stanovanja, dvije kategorije hrvatskih branitelja nisu obuhvaćene istraživanjem: hrvatski branitelji koji su poginuli ili umrli prije Popisa 2011. i hrvatski branitelji kojima je uobičajeno mjesto stanovanja u vrijeme Popisa 2011. bilo izvan Republike Hrvatske. Broj hrvatskih branitelja evidentiranih u Registru hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su obuhvaćeni Popisom 2011., iznosio je 419 922²⁾ te su za njih bili dostupni podaci na kojima je provedena analiza njihovih demografskih, socioekonomskih i drugih obilježja. Rezultat istraživanja Državnog zavoda za statistiku bile su tablice koje sadržavaju agregirane podatke o braniteljskoj populaciji na razini Republike Hrvatske i županija te je na temelju njih nastala ova studija.

1) U Registru hrvatskih branitelja evidentirani su svi hrvatski branitelji, uključujući poginule i umrle.

2) Oni čine 83% svih branitelja upisanih u Registar branitelja i 90% živih branitelja evidentiranih u Registru branitelja (bez poginulih i umrlih).

U studiji nisu obrađena sva relevantna demografska i socioekonomska obilježja hrvatskih branitelja jer je izbor obilježja bio determiniran upitnicima kojima se koristio Državni zavod za statistiku pri Popisu 2011. To znači da je ostao neanaliziran dio obilježja, koja će, vjerujemo, obuhvatiti buduće studije i publikacije o hrvatskim braniteljima.

Podaci o braniteljskoj populaciji analizirani su u usporednoj perspektivi, tj. cilj je bio usporediti podatke o hrvatskim braniteljima s podacima o ukupnom stanovništvu. Pritom se podatke o stanovništvu nastojalo najprije uskladiti s podacima o hrvatskim braniteljima prema dobi. S obzirom na to da je braniteljska populacija starija od 30 godina, u analizi je uspoređena s ukupnim stanovništvom iste dobi. Ipak, pritom treba upozoriti na činjenicu da se i dalje braniteljska populacija u dobi od 30 godina i više bitno razlikuje od stanovništva iste dobi. Naime, u braniteljskoj populaciji vrlo je mali udio, na primjer, osoba starijih od 70 godina (tek nešto više od 1%), dok osobe starije od 70 godina čine gotovo petinu hrvatskog stanovništva u dobi iznad 30 godina. Bez obzira na to, iz analize nisu isključeni hrvatski branitelji i osobe iznad 70 godina iz dva razloga. Ponajprije, namjera je bila ovom studijom obuhvatiti sve braniteljske dobne podskupine, pa i one koje nisu tako velike. Na nizu varijabli (npr. bračni status, obrazovanje, izvori prihoda itd.) to pak nije bilo moguće napraviti jer su podaci prema dobnim razredima bili dostupni ponajprije o obilježjima hrvatskih branitelja na tržištu rada, što je i očekivano s obzirom na to da je pojam radne snage ograničen na radno-aktivni kontingent stanovništva (15 – 64 godine).

Osim toga, treba istaknuti da ukupna populacija nije korigirana prema spolu, što je zasigurno utjecalo na razlike u rezultatima između hrvatskih branitelja i ukupnog stanovništva (žene čine samo oko 5% braniteljske, ali više od 50% opće populacije).

Podaci o hrvatskim braniteljima analizirani su na razini Republike Hrvatske i prema županijama tamo gdje je to bilo opravdano i svrsishodno.

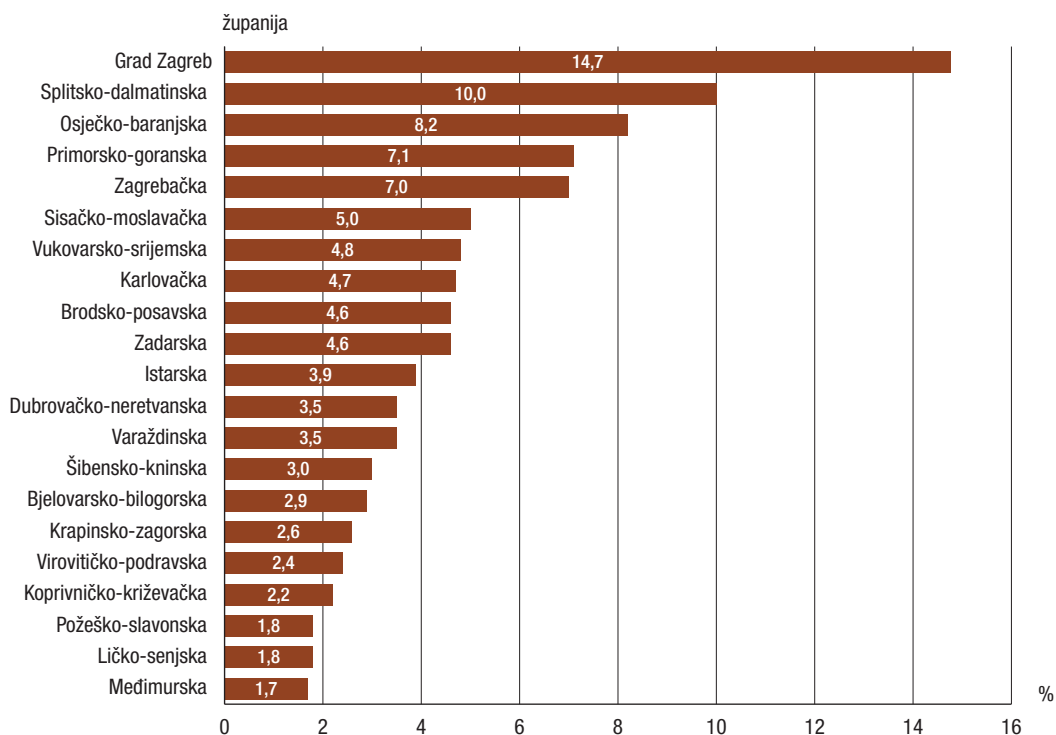

2. GEOGRAFSKA DISTRIBUCIJA I DOBNO-SPOLNA STRUKTURA BRANITELJSKE POPULACIJE

2.1. Brojnost i geografska distribucija hrvatskih branitelja

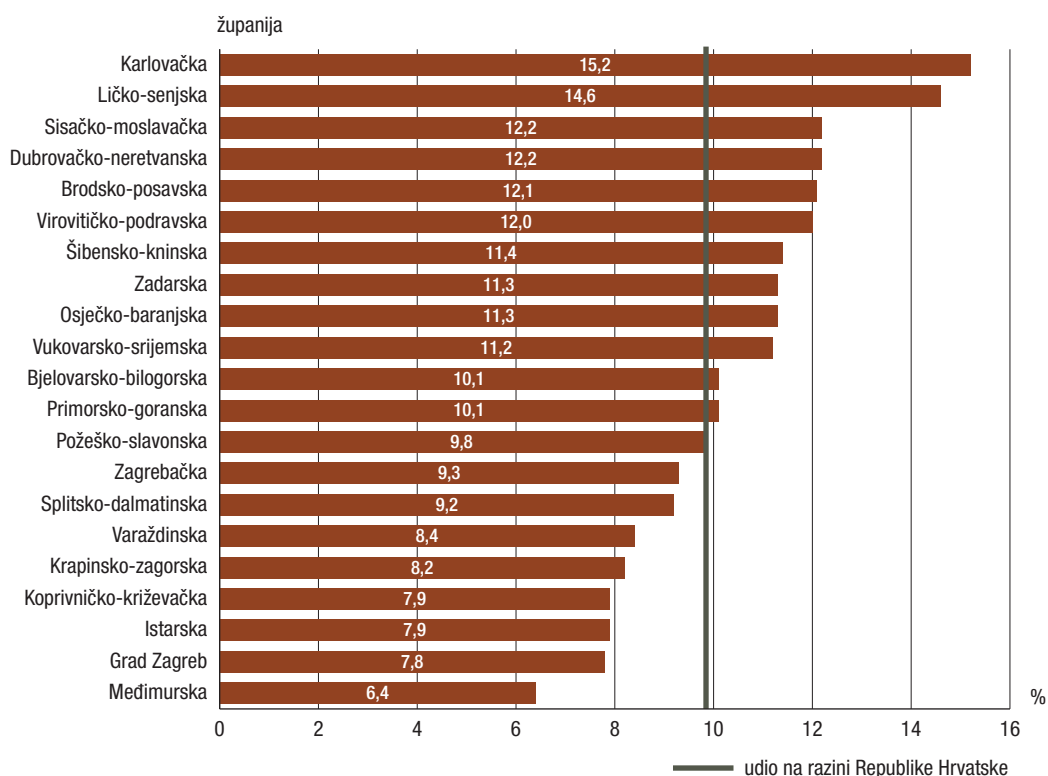
U ovoj studiji analizirani su podaci za 419 922 hrvatska branitelja, koji čine oko 10% stanovništva Republike Hrvatske. U sklopu pregleda općih obilježja populacije hrvatskih branitelja važno je dobiti uvid u geografsku distribuciju branitelja na području Republike Hrvatske. Podaci pokazuju (slika 2.1.) određene varijacije u udjelu hrvatskih branitelja prema županijama. Najveći broj branitelja živi na području Grada Zagreba (14,7%) i Splitsko-dalmatinske županije (10,0%), a zatim slijede Osječko-baranjska (8,2%), Primorsko-goranska (7,1%) i Zagrebačka županija (7,0%). Na području Sisačko-moslavačke, Vukovarske-srijemske, Karlovačke, Brodsko-posavske i Zadarske županije živi oko 24% svih hrvatskih branitelja (od 4 do 5% po županiji), dok su u ostalim županijama udjeli ukupne braniteljske populacije manji od 4%.

Slika 2.1. POPULACIJA HRVATSKIH BRANITELJA PO ŽUPANIJAMA

Isto tako, vidljive su određene razlike u distribuciji hrvatskih branitelja po županijama s obzirom na njihov udio u stanovništvu pojedine županije (slika 2.2.). Tako se izdvajaju dvije županije – Karlovačka i Ličko-senjska – u kojima oko 15% stanovnika imaju status hrvatskog branitelja. Zatim, slijede četiri županije u kojima je spomenuti udio oko 12% (Sisačko-moslavačka, Dubrovačko-neretvanska, Brodsko-posavska i Virovitičko-podravska) te također četiri županije s udjelom od oko 11% (Šibensko-kninska, Zadarska, Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska županija). Najniži je udio branitelja u stanovništvu Međimurske, Istarske, Koprivničko-križevačke, Krapinsko-zagorske, Varaždinske županije i Grada Zagreba (manje od 9%). Te su razlike, naravno, rezultat i nejednake izloženosti pojedinih dijelova Republike Hrvatske direktnim ratnim događajima u doba Domovinskog rata.

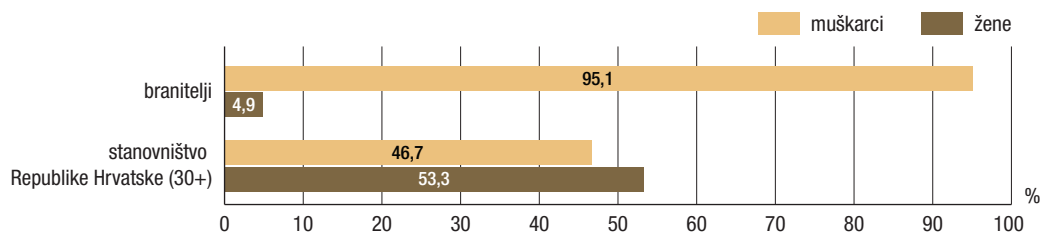
Slika 2.2. UDIO HRVATSKIH BRANITELJA U UKUPNOM STANOVNIŠTVU POJEDINE ŽUPANIJE

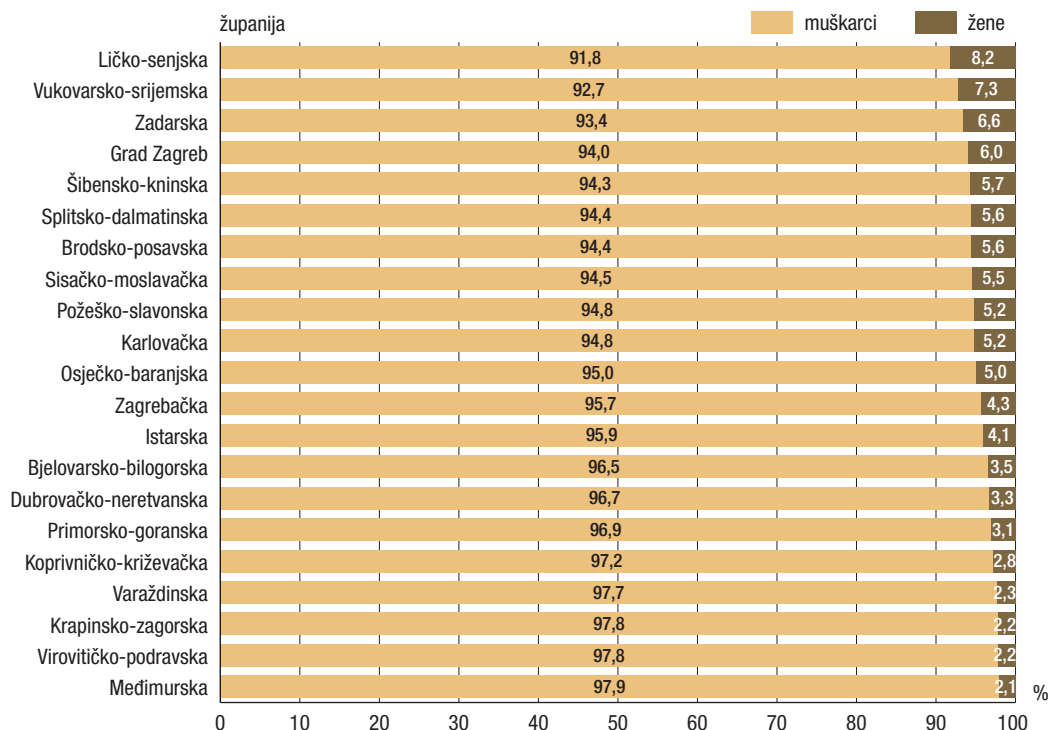
2.2. Spolna struktura

Očekivano, distribucija prema spolu populacije hrvatskih branitelja upućuje na dominantan udio muške populacije (95,1%) te se znatno razlikuje od spolne strukture stanovništva Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više (slika 2.3.). U skladu s iznesenim podatkom, nisu zabilježene ni znatnije razlike u spolnoj strukturi hrvatskih branitelja prema županijama jer se udio žena u braniteljskoj populaciji kreće u rasponu od 2,1% do 8,2%. Najveći udio žena je u Ličko-senjskoj (8,2%), zatim Vukovarsko-srijemskoj (7,3%) i Zadarskoj županiji (6,6%) (slika 2.4.).

Slika 2.3. SPOLNA STRUKTURA HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ

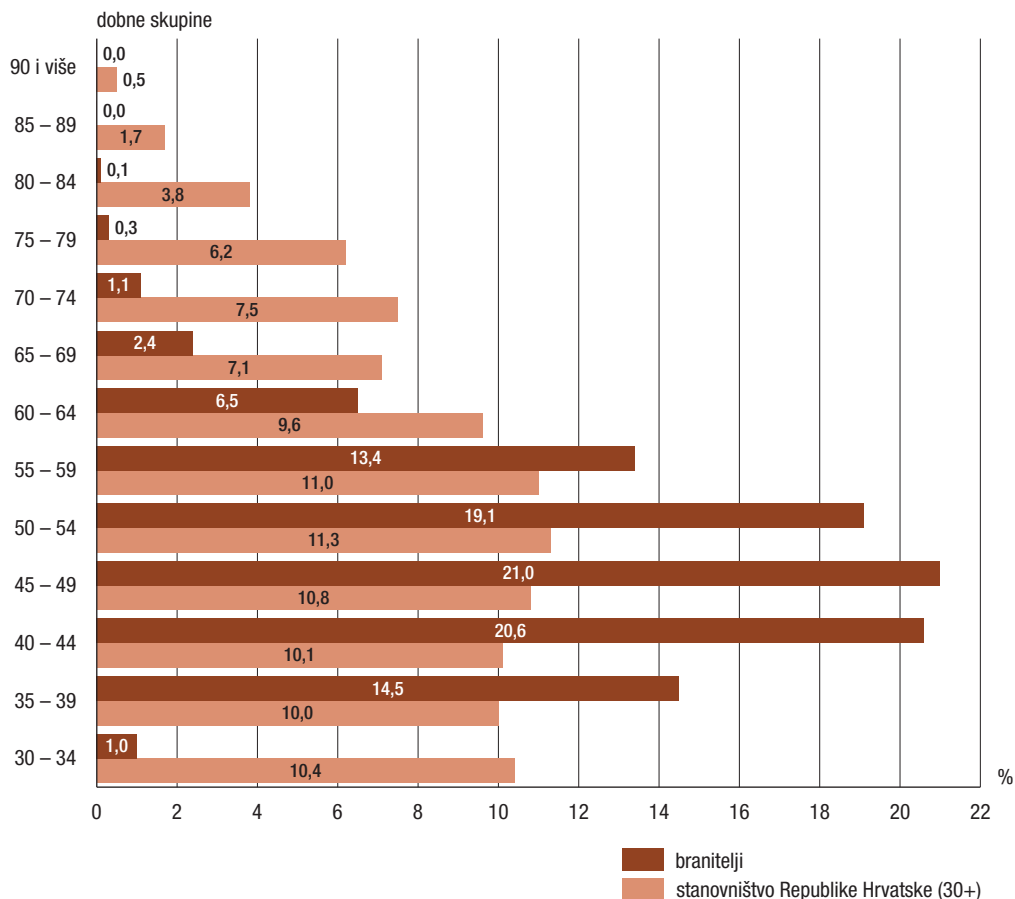
Slika 2.4. SPOLNA STRUKTURA HRVATSKIH BRANITELJA PO ŽUPANIJAMA

2.3. Dobna struktura

Prema dobnoj strukturi (slika 2.5.), najveći udio hrvatskih branitelja u dobi je između 40 i 54 godine (njih 60,7%). U odnosu na stanovništvo Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više, podaci potvrđuju već neke poznate činjenice o dobnoj strukturi braniteljske populacije. Naime, rezultati pokazuju da je u populaciji hrvatskih branitelja zamjetno manji udio osoba mlađe dobi odnosno u dobi od 30 do 34 godine. S druge strane, udio populacije hrvatskih branitelja u dobnim kategorijama između 35 i 59 godina zamjetno je viši u odnosu na opću populaciju stanovnika Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više. Očekivano, udio hrvatskih branitelja u dobi od 65 i više godina zamjetno je niži (3,9%) u odnosu na udio stanovništva u dobi od 65 godina i više u stanovništvu Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više (26,8%). Ipak, navedeni podaci isključivo su deskriptivne naravi i potrebno ih je tumačiti s oprezom jer nije provedeno usklađivanje populacije hrvatskih branitelja s općom populacijom prema spolu. Potpuniji prikaz dobne strukture branitelja prema županijama i tipu naselja nalazi se u tablici 1. u Statističkom dodatku.

Slika 2.5. DOBNA STRUKTURA HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ

3. ZDRAVSTVENI STATUSI I TEŠKOĆE

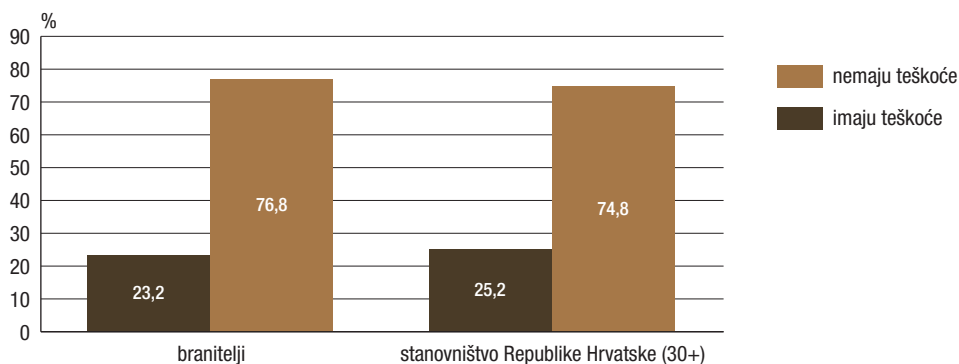
U ovom dijelu studije bit će predstavljeni podaci o zdravstvenom statusu hrvatskih branitelja, koji će biti prikazani s pomoću broja i strukture teškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti zbog neke dugotrajne bolesti, invaliditeta ili starosti. Budući da se ova studija temelji na podacima iz Popisa 2011. i Registra branitelja, jedini dostupan pokazatelj zdravstvenog statusa bili su spomenuti podaci o broju i strukturi teškoća koje osobama mogu ograničavati njihovu samostalnost u svakodnevnom životu. Iako su ti podaci samo jedan od pokazatelja zdravstvenog statusa, njihova važnost svejedno se ogleda u činjenici da na temelju njih postoji mogućnost kreiranja različitih usluga u skladu s potrebama hrvatskih branitelja i strukturom njihovih teškoća.

U skladu s iznesenim, ovo poglavlje sadržava prikaz podataka o broju, uzrocima i vrsti teškoća te fizičkoj pokretljivosti hrvatskih branitelja. Također, rezultate usporedbe populacije hrvatskih branitelja i ukupne populacije Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više za prikazane pokazatelje zdravstvenog statusa potrebno je tumačiti s oprezom jer podaci za te dvije populacije nisu usklađeni prema spolu i dobi.

3.1. Udio hrvatskih branitelja s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti

Podaci pokazuju da je 23,2% hrvatskih branitelja izjavilo da imaju teškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti zbog neke dugotrajne bolesti, invalidnosti ili starosti, što je gotovo podjednak udio u odnosu na državni prosjek od 25,2% stanovnika Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više koji su prema podacima Popisa 2011. izjavili da imaju teškoće (slika 3.1.).

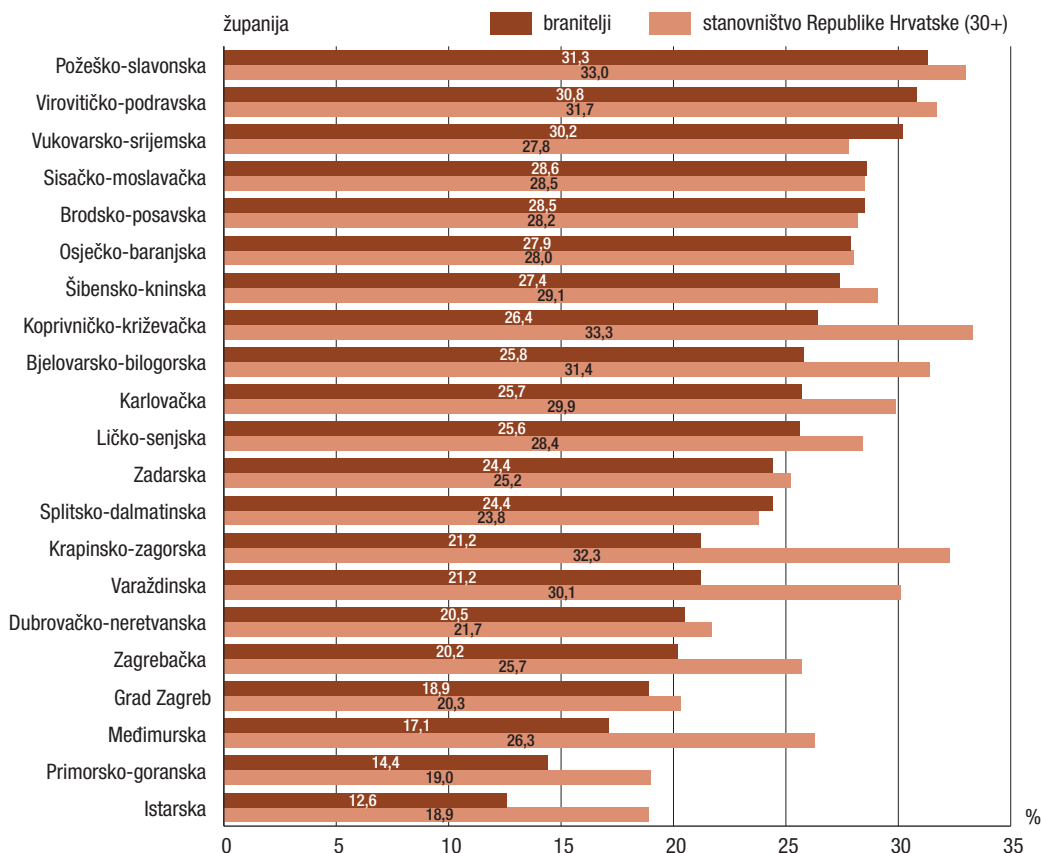
Slika 3.1. UDIO HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ KOJI IMAJU TEŠKOĆE U OBAVLJANJU SVAKODNEVNIH AKTIVNOSTI

Podaci su pokazali i razlike u udjelima hrvatskih branitelja s teškoćama prema županijama (slika 3.2.), odnosno da se raspon udjela kreće od 12,6% hrvatskih branitelja s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti u Istarskoj županiji do 31,3% u Požeško-slavonskoj županiji. Također, podaci pokazuju da je u jedanaest županija udio hrvatskih branitelja s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti veći od prosjeka stanovnika Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više (25,2%).

Osim toga, analiza po županijama pokazuje da je u samo četiri županije (Vukovarsko-srijemska, Splitsko-dalmatinska, Brodsko-posavska i Sisačko-moslavačka) zabilježen veći udio hrvatskih branitelja s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti u odnosu na stanovnike te županije u dobi od 30 godina i više s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti. U Vukovarsko-srijemskoj županiji udio hrvatskih branitelja s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti veći je za 2,4 postotna boda u odnosu na sve stanovnike te županije u dobi od 30 godina i više koji imaju teškoće u obavljanju svakodnevnih aktivnosti, dok je u ostale tri županije spomenuta razlika manja od jednoga postotnog boda. Manji udjeli hrvatskih branitelja s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti u većini županija mogu se jednim dijelom objasniti i različitim dobnim strukturama tih dviju populacija jer je udio osoba starije životne dobi mnogo veći u populaciji stanovnika Republike Hrvatske (slika 2.5.). Također, i ovdje je usporedba tih dviju populacija okrnjena izostankom podataka o spolu, što je ponovo potrebno uzeti u obzir pri interpretaciji podataka jer podaci iz Popisa 2011. pokazuju da je veći udio žena s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti u dobi od 70 godina i više u odnosu na mušku populaciju te dobne kategorije³⁾. Ipak, uočeni dio varijacija u udjelima hrvatskih branitelja upućuje na potrebu za daljnjim istraživanjima specifičnosti regionalnih razlika u kontekstu zdravstvenog statusa hrvatskih branitelja.

Slika 3.2. UDIO HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ KOJI IMAJU TEŠKOĆE U OBAVLJANJU SVAKODNEVNIH AKTIVNOSTI PO ŽUPANIJAMA

3) Podaci su dostupni na mrežnoj stranici Državnog zavoda statistiku: <http://www.dzs.hr>, putem poveznice http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_20/H01_01_20.html.

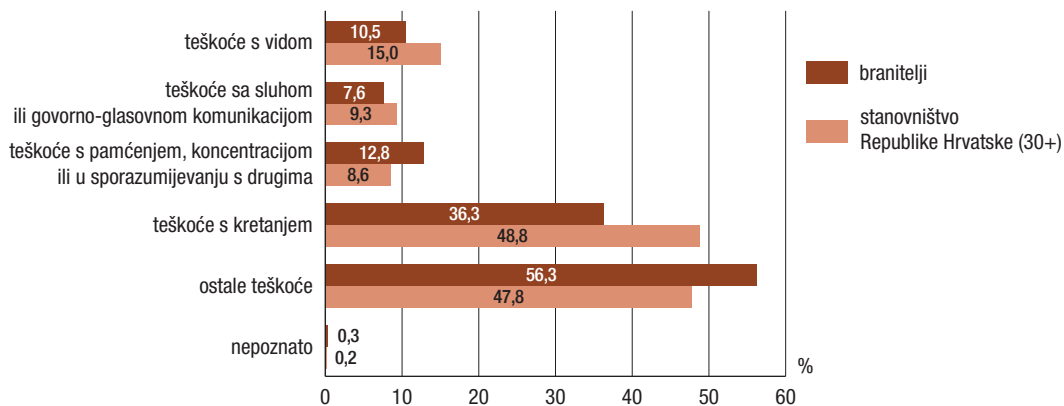

3.2. Vrsta teškoća

Prema vrsti teškoća koje uključuju i različite moguće kombinacije vrste teškoća⁴⁾, podaci pokazuju da su kod hrvatskih branitelja s teškoćama najzastupljenije ostale teškoće⁵⁾ (56,3%) te teškoće s kretanjem (36,3%), dok su manje zastupljene teškoće s pamćenjem, koncentracijom ili u sporazumijevanju s drugima, teškoće s vidom te teškoće sa sluhom ili govorno-glasovnom komunikacijom (slika 3.3.). Podatak o tome da je 56,3% hrvatskih branitelja izjavilo da ima neki drugi oblik teškoća, svakako je indikativan u smislu narušenosti njihova zdravlja, no struktura tih podataka ne omogućuje detaljniju analizu spomenutih teškoća. Ipak, i rezultati analize hospitalizacija u populaciji hrvatskih branitelja za razdoblje od 1998. do 2011.⁶⁾ pokazuju da je njih 41,3% u nekom trenutku u promatranom razdoblju bilo hospitalizirano. Rezultati ujedno upućuju na veliku zastupljenost mentalnih poremećaja i poremećaja u ponašanju, koje prate neoplazme, bolesti genitourinarnog te cirkulacijskog sustava.

Usporedba podataka o vrsti teškoća kod hrvatskih branitelja s podacima o stanovnicima Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više također pokazuje da su u branitelja u mnogo većoj mjeri zastupljenije ostale teškoće u odnosu na opću populaciju. Isto tako, udio teškoća s pamćenjem, koncentracijom ili u sporazumijevanju s drugima nešto je veći u hrvatskih branitelja u odnosu na opću populaciju u dobi od 30 godina i više na području Republike Hrvatske. S druge strane, udio hrvatskih branitelja s teškoćama u kretanju, teškoćama s vidom te teškoćama sa sluhom ili govorno-glasovnom komunikacijom manji je u odnosu na opću populaciju u dobi od 30 godina i više. Posebice su teškoće s kretanjem češće među stanovništvom Republike Hrvatske u toj dobi nego među hrvatskim braniteljima, što je zasigurno i posljedica većeg udjela starijih osoba među stanovništvom Republike Hrvatske. Prikaz rezultata s detaljnijom klasifikacijom vrsta teškoća (prema različitim kombinacijama teškoća) nalazi se u tablici 2. u Statističkom dodatku.

Slika 3.3. HRVATSKI BRANITELJI I STANOVNIŠTVO U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ KOJI IMAJU TEŠKOĆE U OBAVLJANJU SVAKODNEVNIH AKTIVNOSTI PREMA VRSTI TEŠKOĆA

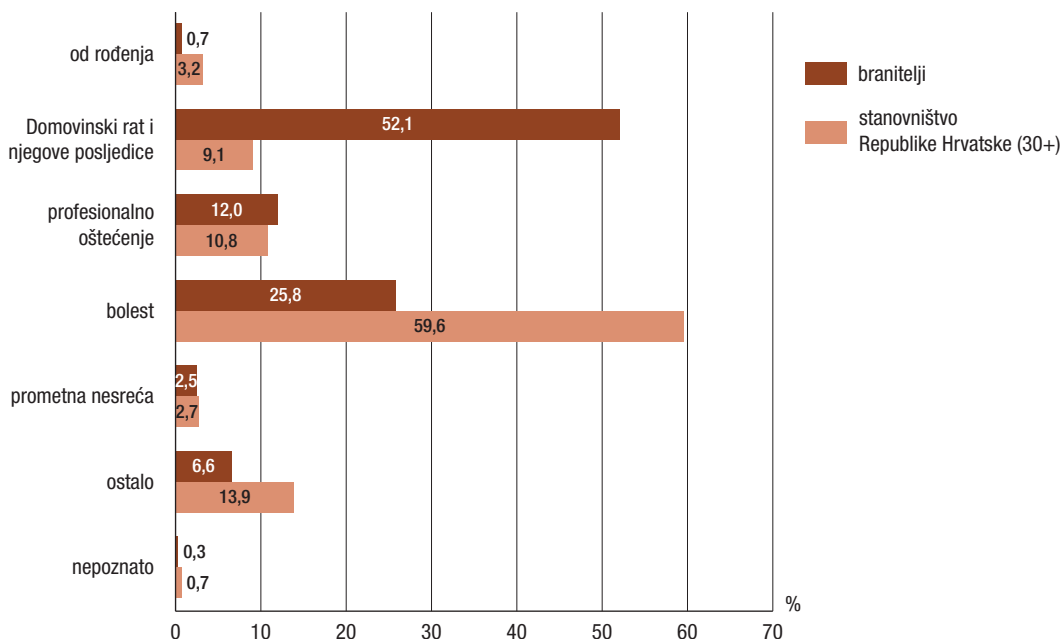
- Osobe s teškoćama mogle su dati najviše dva odgovora birajući one koje im stvaraju najviše teškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti. Stoga su u podacima prikazane sve moguće kombinacije vrsta teškoća (jedan odgovor ili kombinacija dvaju odgovora).
- Ostale teškoće odnose se na sve ostale teškoće i oštećenja drugih organa i organskih sustava (dišni, cirkulacijski, probavni, endokrini, kože i potkožnog tkiva, urogenitalni i dr.), tj. na dugotrajne zdravstvene probleme koji osobi stvaraju teškoće u svakodnevnom životu šest mjeseci i više.
- Hrabač, P. (2013). Hospitalizacije u populaciji branitelja. Pregled rezultata istraživanja za razdoblje od 1998. do 2011. godine. Zagreb: Institut za istraživanje mozga. Rezultate te analize autorima je ustupilo Ministarstvo hrvatskih branitelja za potrebe izrade ove studije.

Izneseni podaci upućuju na potrebu za potpunijim empirijskim spoznajama o zdravstvenom statusu braniteljske populacije u Republici Hrvatskoj kako bi se stekao cjelovit uvid u različite aspekte fizičkog zdravlja, ali i psihološke dobrobiti hrvatskih branitelja sa svrhom prepoznavanja njihovih potreba i problema. Posebnu pozornost pri provedbi novih istraživanja trebalo bi usmjeriti i na ranjivije skupine hrvatskih branitelja, odnosno na one koji imaju višestruke zdravstvene teškoće ili boluju od kroničnih bolesti.

3.3. Uzroci teškoća

Kada se analiziraju uzroci teškoća (slika 3.4.), očekivano, za polovicu hrvatskih branitelja (52,1%) uzrok teškoća je Domovinski rat i njegove posljedice. Zatim slijede bolest (25,8%), profesionalno oštećenje (12,0%) te ostali uzroci⁷⁾ (6,6%). Promatraju li se razlike u uzrocima teškoća između populacije hrvatskih branitelja i stanovništva Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više, posve je očekivano da se Domovinski rat sa svojim posljedicama pokazao kao mnogo češći uzrok teškoća kod hrvatskih branitelja u odnosu na opću populaciju, dok je s druge strane bolest kao uzrok teškoća učestalija u općoj populaciji Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više. I ostali uzroci teškoća pokazali su se učestalijima u općoj populaciji.

Slika 3.4. HRVATSKI BRANITELJI I STANOVNIŠTVO U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ KOJI IMAJU TEŠKOĆE U OBAVLJANJU SVAKODNEVNIH AKTIVNOSTI, PREMA UZROCIMA TEŠKOĆA

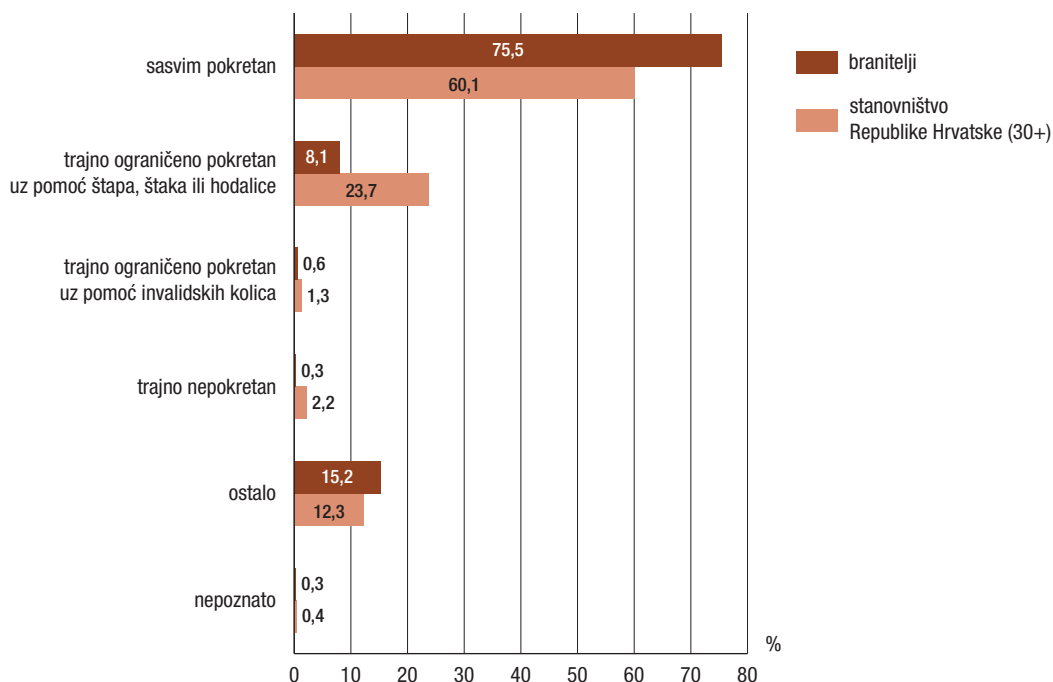

7) Odgovor "ostalo" odnosi se na osobe koje zbog neke druge nesreće (npr. u kući, u šetnji, pri sportu) ili trovanja ili zbog starosti imaju teškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti.

3.4. Fizička pokretljivost

Podaci o fizičkoj pokretljivosti (slika 3.5.) populacije hrvatskih branitelja s teškoćama pokazuju da je najveći udio njih sasvim pokretan (75,5%). Također, vidljivo je da je za 15,2% hrvatskih branitelja relevantna kategorija odgovora "ostalo"⁸⁾, dok je trajno ograničeno pokretno uz pomoć štapa, štaka ili hodalice 8,1% hrvatskih branitelja. Deskriptivna analiza razlika između populacije hrvatskih branitelja s teškoćama i stanovnika Republike Hrvatske s teškoćama u fizičkoj pokretljivosti u dobi od 30 godina i više upućuje na nešto povoljniji status hrvatskih branitelja jer je nešto veći dio njih sasvim pokretan u odnosu na opću populaciju te manji dio hrvatskih branitelja u usporedbi s općom populacijom ima neki od oblika trajno ograničene pokretljivosti odnosno trajne nepokretnosti.

Slika 3.5. HRVATSKI BRANITELJI I STANOVNIŠTVO U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ KOJI IMAJU TEŠKOĆE U OBAVLJANJU SVAKODNEVNIH AKTIVNOSTI, PREMA FIZIČKOJ POKRETLJIVOSTI

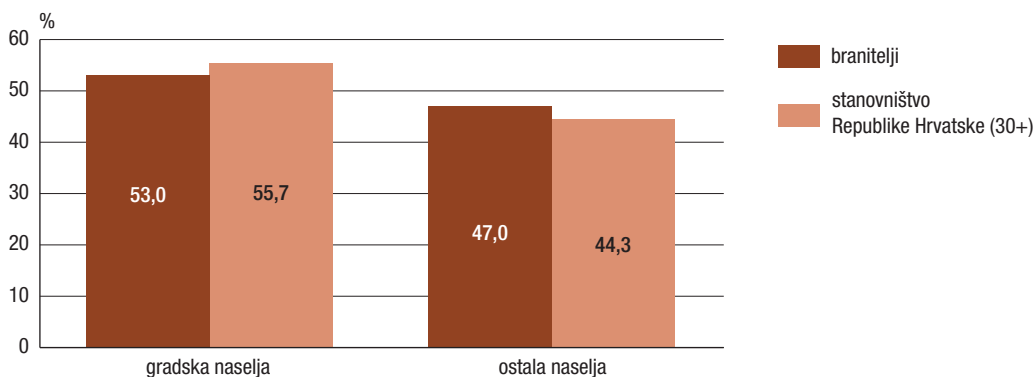
8) Odgovor "ostalo" daju osobe s ograničenom pokretljivošću ili nepokretnošću za koju se ne može još reći je li trajna (u konačnici i ne mora biti trajna), npr. poslije teških kardioloških operacija, transplantacija, prometnih nesreća, moždanih udara, teških prijeloma (npr. kuka), malignih bolesti kod kojih liječenje i rehabilitacija dugo traju (šest i više mjeseci) i ishod je nezvjestan (izlječenje ili jedna od trajnih kategorija nepokretljivosti).

4. MJESTO STANOVANJA, MIGRACIJSKA OBILJEŽJA I STAMBENI STANDARD

4.1. Mjesto stanovanja prema tipu naselja (stupnju urbaniziranosti)

U odnosu na ukupno stanovništvo braniteljska se populacija ne razlikuje znatno s obzirom na tip i obilježja mjesta stanovanja. Tako od ukupnog stanovništva Republike Hrvatske u dobi od 30 i više godina 55,7% živi u gradskim naseljima prema podacima Popisa 2011., dok je udio hrvatskih branitelja koji dolaze iz gradskih naselja tek neznatno niži i iznosi 53,0%. S druge strane, iz ostalih tipova naselja, kako su službeno nazvana u Popisu 2011. (iz sela i ruralnih sredina) dolazi 47,0% hrvatskih branitelja nasuprot 44,3% udjela ukupnog stanovništva Republike Hrvatske u dobi od 30 i više godina, što se jasno vidi na slici 4.1.

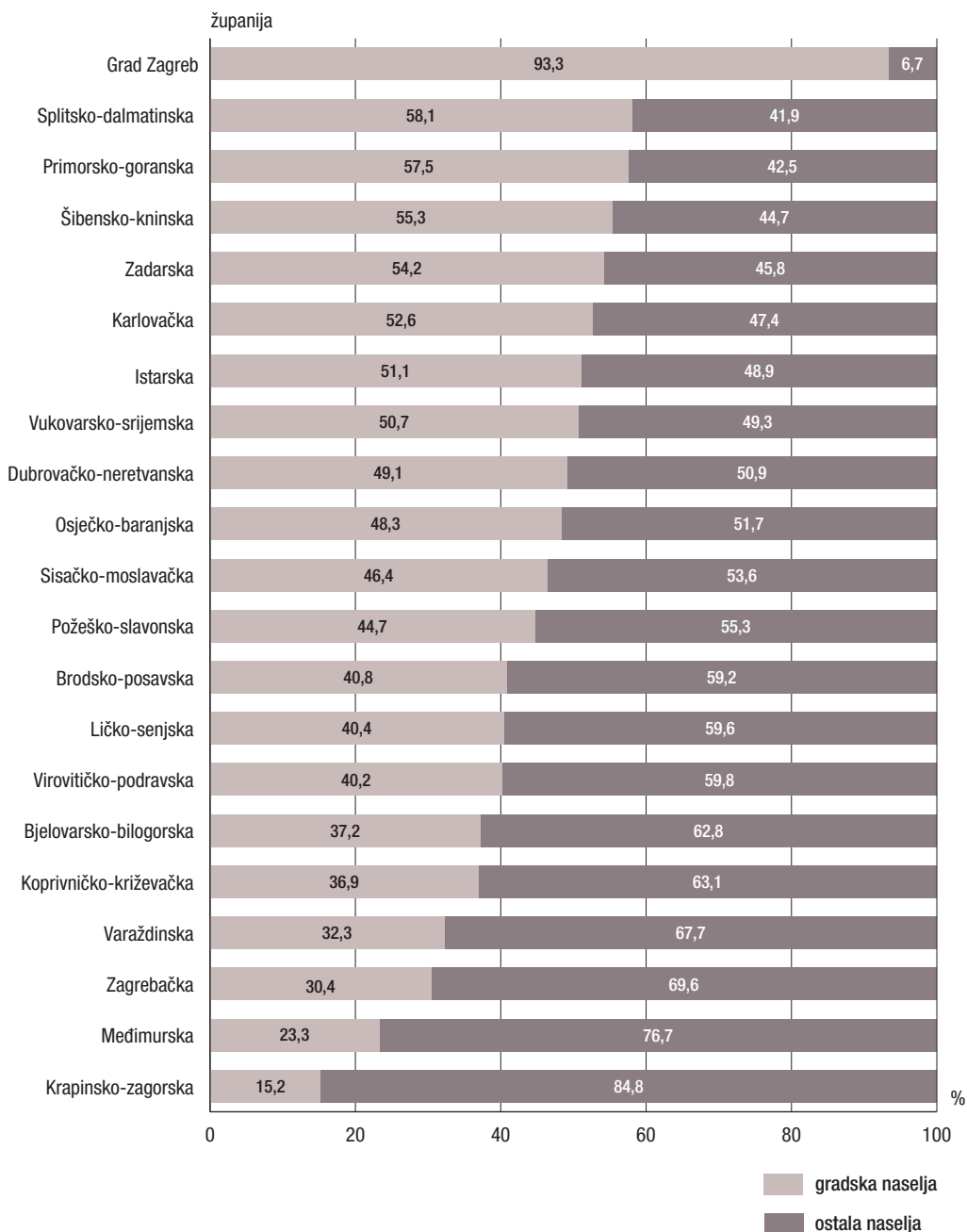
Slika 4.1. MJESTO STANOVANJA HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ PREMA STUPNJU URBANIZACIJE

S obzirom na činjenicu da stupanj urbanizacije bitno varira među hrvatskim županijama, u skladu s tim varira i udio hrvatskih branitelja koji dolaze iz gradskih odnosno ruralnih naselja prema županijama, što zorno prikazuju podaci prikazani na slici 4.2. te slici 1. u Statističkom dodatku. Tako se iz slike 1. u Statističkom dodatku jasno vidi da prevladavajući tip naselja u kojem živi braniteljska populacija prati trendove stanovništva po županijama, tj. u županijama s većim stupnjem urbaniziranosti i većim udjelom gradskog stanovništva veći je i udjel braniteljske populacije koja dolazi iz gradskih naselja. Tako, primjerice, iz županije/Grada Zagreba čak oko 93% hrvatskih branitelja dolazi iz gradskih naselja, a u Splitsko-dalmatinskoj i Primorsko-goranskoj županiji s velikim gradskim centrima gotovo 60% hrvatskih branitelja dolazi iz gradskih naselja. S druge strane, u donjem dijelu slike 4.2. pretežito su županije u kojima prevladavaju ruralna naselja i dominira stanovništvo koje živi u tom tipu naselja, kao što su Krapinsko-zagorska županija, gdje oko 85% hrvatskih branitelja živi u seoskim naseljima, te Međimurska i Zagrebačka županija, u kojima između 70 i 77% hrvatskih branitelja dolazi iz seoskih naselja.

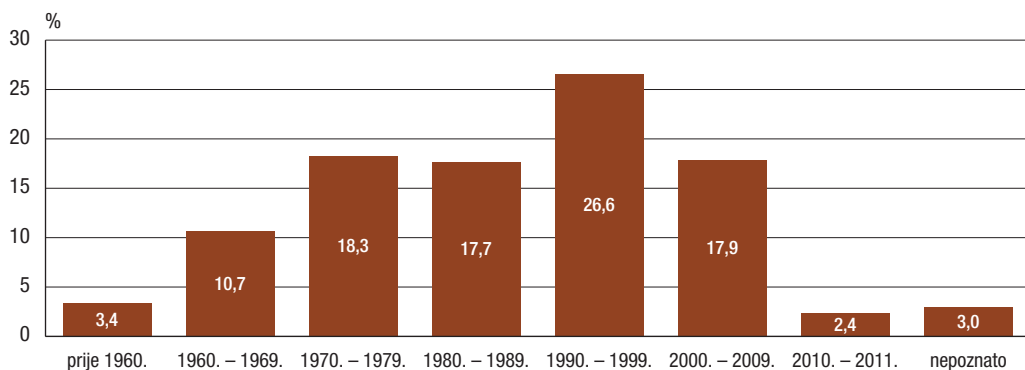
Slika 4.2. TIPOVI NASELJA U KOJIMA STANUJU HRVATSKI BRANITELJI PO ŽUPANIJAMA

4.2. Duljina boravka u mjestu stanovanja i migracijska obilježja

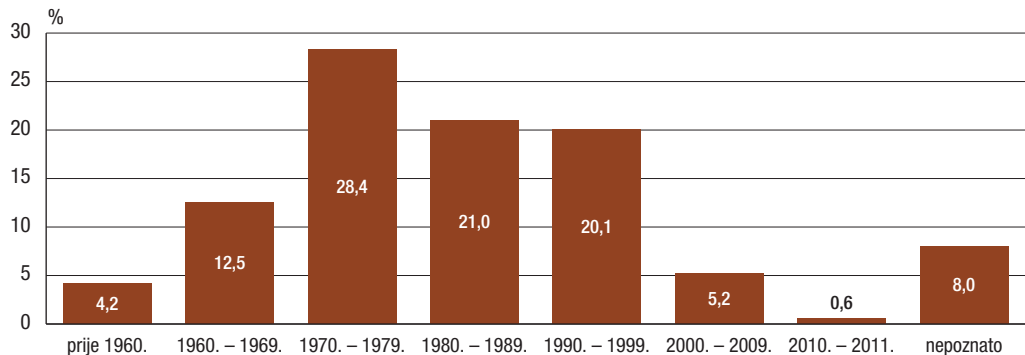
U vrijeme Popisa 2011. nešto manje od polovice hrvatskih branitelja (46,8%) i stanovnika Republike Hrvatske (47,7%) živjelo je u naselju stanovanja od rođenja, dok su se ostali doselili u različitim razdobljima svog života. Polovica doseljenih hrvatskih branitelja (50,1%) došla je u sadašnje mjesto stanovanja prije 1990. godine (slika 4.3.). Ipak, u desetljeću kada je bio Domovinski rat (1990. – 1999.) najviše se hrvatskih branitelja (više od 1/4) doselilo u sadašnje mjesto stanovanja, što ne iznenađuje jer ratovi uvijek prouzročuju premještanja stanovništva.

Slika 4.3. DOSELJENI HRVATSKI BRANITELJI PREMA RAZDOBLJU DOSELJENJA U NASELJE STANOVANJA

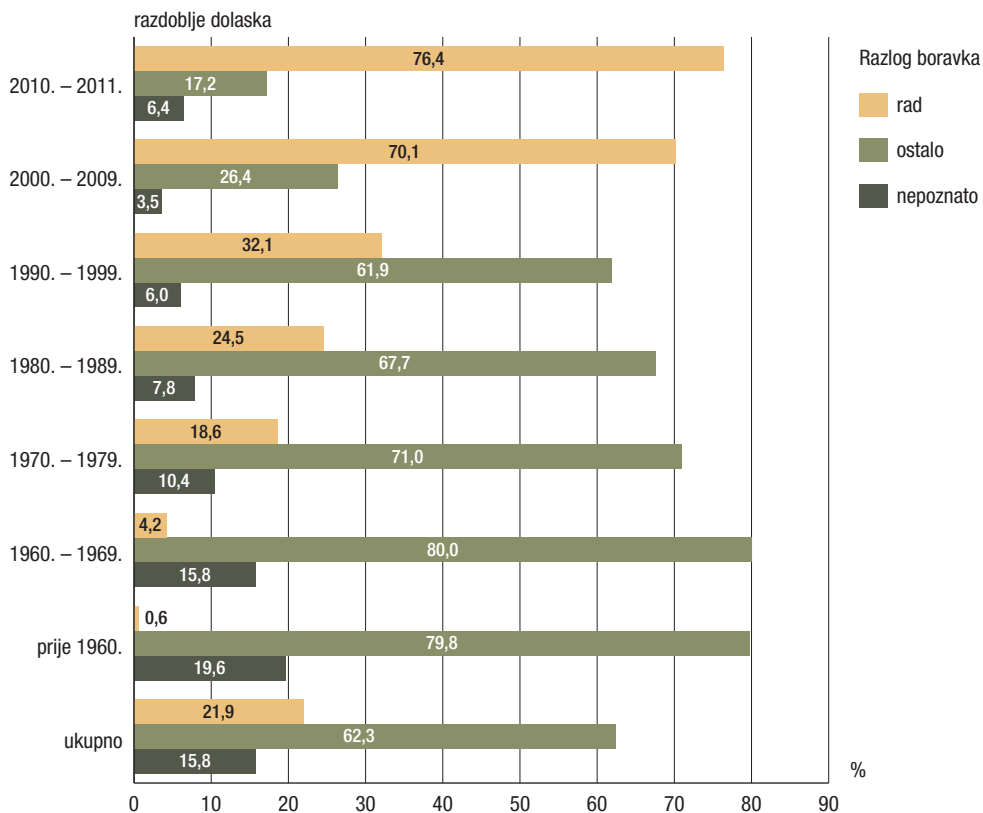
Kada se promotri boravak hrvatskih branitelja u inozemstvu prije i nakon Domovinskog rata, treba reći da je 15,7% (65 728) hrvatskih branitelja boravilo u inozemstvu neprekidno dulje od godine dana u nekom razdoblju svog života. Od hrvatskih branitelja koji su boravili u inozemstvu neprekidno minimalno godinu dana oko 2/3 došlo je u Republiku Hrvatsku prije 1990. godine, a 1/5 u desetljeću kada je bio Domovinski rat (slika 4.4.).

Slika 4.4. HRVATSKI BRANITELJI KOJI SU BORAVILI U INOZEMSTVU NEPREKIDNO GODINU I DULJE PREMA RAZDOBLJU DOLASKA U REPUBLIKU HRVATSKU

S obzirom na razloge boravka u inozemstvu, zbog rada je u inozemstvu dulje od godine dana neprekidno boravilo 3,4% od ukupnog broja svih hrvatskih branitelja ili više od petine hrvatskih branitelja koji su boravili u inozemstvu neprekidno više od godinu dana (slika 4.5.). Ipak, više od 62% hrvatskih branitelja koji su boravili u inozemstvu neprekidno barem godinu dana navodi neke druge razloge kao razloge svog boravka u inozemstvu. No primjetno je da među hrvatskim braniteljima koji su neprekidno boravili u inozemstvu godinu i više dana iz desetljeća u desetljeće raste udio onih koji su boravili u inozemstvu zbog rada. Tako je više od 70% hrvatskih branitelja koji su boravili u inozemstvu bez prekida dulje od godine dana, a došli su u Republiku Hrvatsku u razdoblju nakon 2000., navelo rad kao razlog svog boravka u inozemstvu.

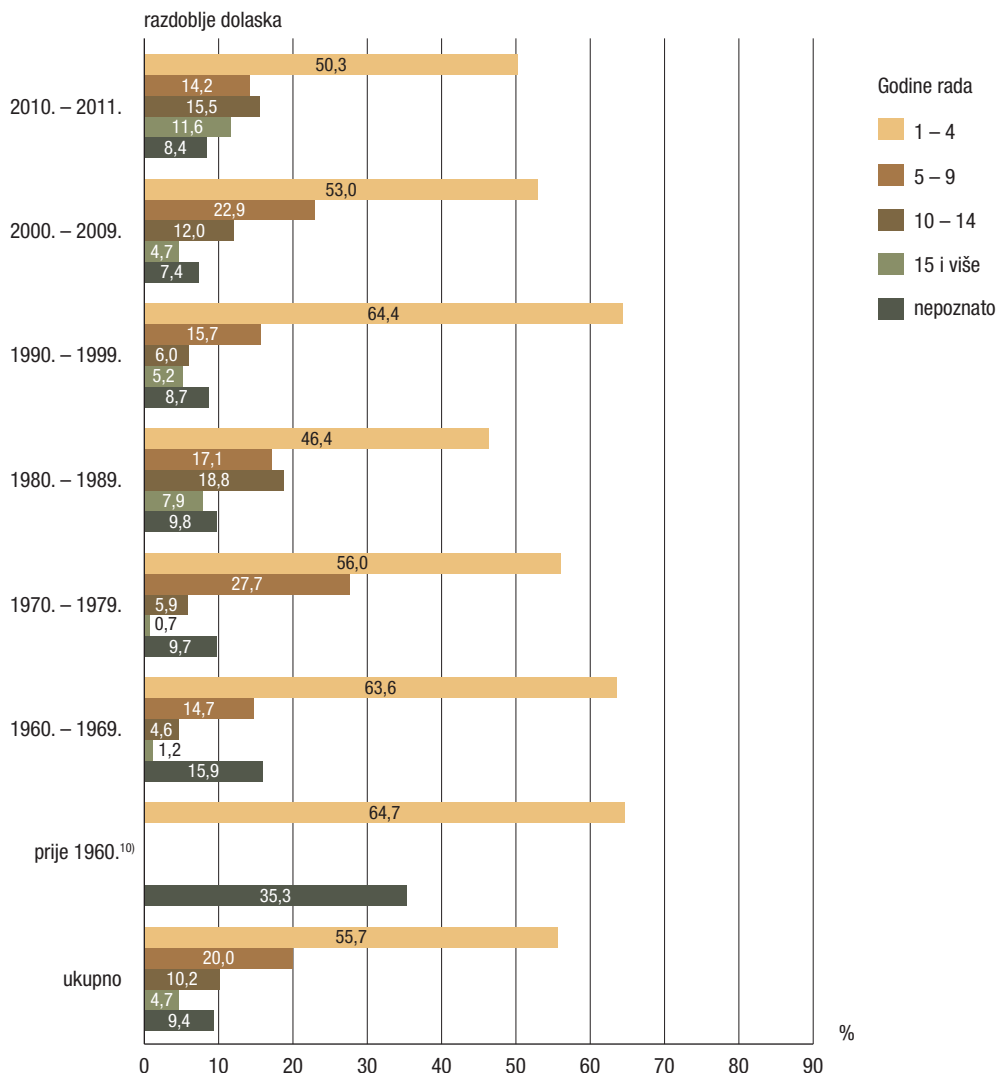
Slika 4.5. HRVATSKI BRANITELJI KOJI SU BORAVILI U INOZEMSTVU NEPREKIDNO GODINU I DULJE PREMA RAZDOBLJU DOLASKA⁹⁾ U REPUBLIKU HRVATSKU I RAZLOGU BORAVKA U INOZEMSTVU

9) Na slici je izostavljena kategorija branitelja za koje nije poznato razdoblje dolaska u Republiku Hrvatsku.

Ako se ograničimo samo na one hrvatske branitelje koji su boravili neprekidno dulje od godinu dana u inozemstvu zbog rada, onda je razvidno da je većina njih kroz različita desetljeća radila u inozemstvu od 1 do 4 godine, 1/5 od 5 do 9 godina, a oko 15% ima 10 i više godina rada (slika 4.6.). Više od 11% hrvatskih branitelja koji su boravili u inozemstvu zbog rada, a došli su u Republiku Hrvatsku tijekom 1990-ih, ima 10 i više godina rada u inozemstvu, dok je spomenuti udio među hrvatskim braniteljima koji su došli u Republiku Hrvatsku 2000. – 2011. iznosio 17,9%.

Slika 4.6. HRVATSKI BRANITELJI KOJI SU BORAVILI U INOZEMSTVU NEPREKIDNO GODINU I DULJE ZBOG RADA PREMA RAZDOBLJU DOLASKA⁹⁾ U REPUBLIKU HRVATSKU I BROJU GODINA RADA U INOZEMSTVU

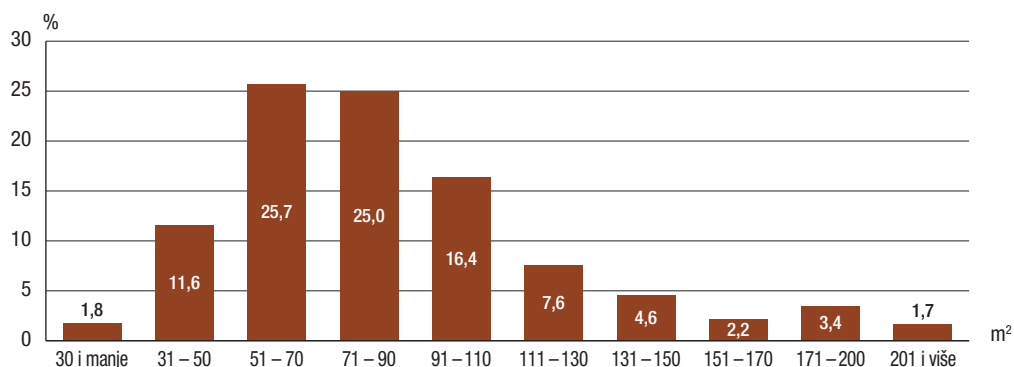

10) Za razdoblje dolaska prije 1960. nisu prikazane godine rada u kojima nije bilo statističke pojave.

4.3. Stambeni statusi i opremljenost kućanstava

Kada se uspoređi standard stanovanja braniteljske populacije i ukupnog stanovništva Republike Hrvatske, vidi se da znatnih razlika i nema, osim možda činjenice da braniteljska populacija stanuje u prosjeku u nešto većim stambenim jedinicama od ukupnog stanovništva. Naime, prema podacima Popisa 2011., prosječna površina stana u kojem živi barem jedan hrvatski branitelj iznosila je 88,9 m², dok je prosječna površina svih nastanjenih stanova u Republici Hrvatskoj iznosila 80,9 m². Vidljivo je iz slike 4.7. da je 39,1% stanova u kojima žive hrvatski branitelji površine do 70 m², a tek je 19,5% stanova veće od 110 m². Zapravo, više od 2/3 (67,1%) stanova hrvatskih branitelja površine je 51 – 110 m². No sam podatak o veličini stambenog prostora ne govori previše o stambenoj prenapućenosti (stambena površina po članu kućanstva).

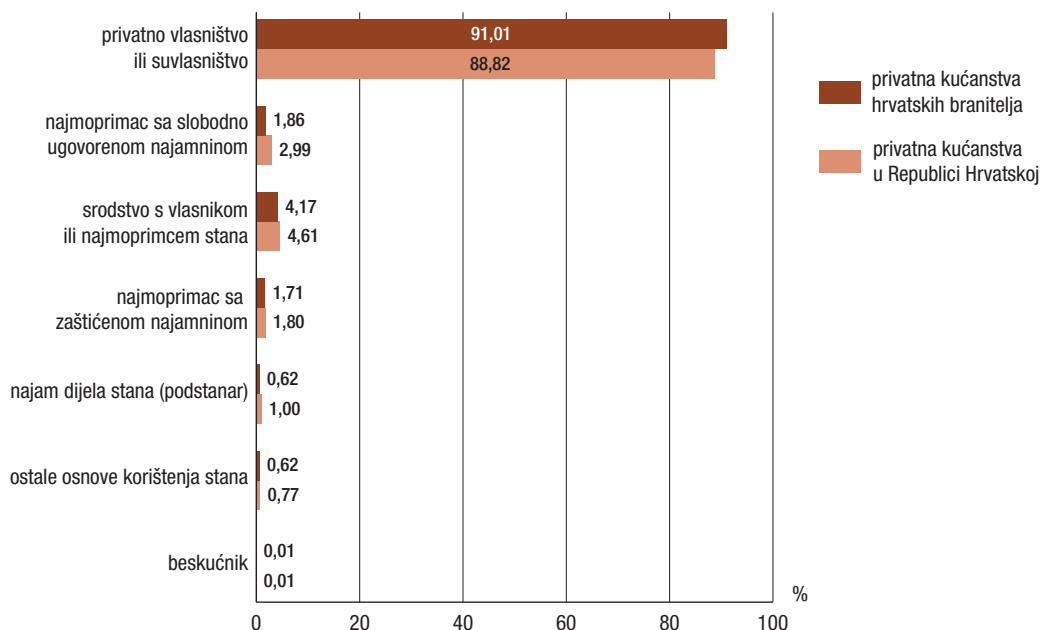
Slika 4.7. STANOVI U KOJIMA ŽIVE HRVATSKI BRANITELJI PREMA POVRŠINI

Spomenuta razlika u prosječnoj površini stambenih jedinica braniteljske populacije i ukupnog stanovništva djelomično se može objasniti činjenicom da je udio hrvatskih branitelja koji dolaze iz ostalih naselja (negradskih) bio ipak nešto veći nego ukupnog stanovništva, a obično su stambene jedinice prostorno veće upravo u manjim sredinama jer se češće živi u obiteljskim kućama. Ipak, veličina stambenog prostora ne govori mnogo o kvaliteti stanovanja, a podaci pokazuju da tu zapravo i nema razlika u usporedbi s ukupnim stanovništvom. Naime, razlike u stambenim statusima i opremljenosti stanova između braniteljske populacije i ukupnog stanovništva gotovo su neznatne, što potvrđuju podaci prikazani na slikama 4.8. i 4.9. Slika 4.8., koja donosi usporedbu stambenih statusa privatnih kućanstava u kojima žive hrvatski branitelji i privatnih kućanstava ukupnog stanovništva, pokazuje da hrvatski branitelji, kao i ukupno stanovništvo, najčešće stanuju u stanovima koji su u njihovu vlasništvu (oko 91% hrvatskih branitelja živi u vlastitim stanovima nasuprot 88,8% ukupnog stanovništva). Sljedeći najčešći oblik stambenog statusa hrvatskih branitelja i ukupnog stanovništva jest stanovanje s bližim srođnicima koji su vlasnici stanova (4,2% hrvatskih branitelja i 4,6% ukupnog stanovništva), a zbog spomenute činjenice da su hrvatski branitelji nešto češće vlasnici, oni posljedično nešto rjeđe stanuju u unajmljenim stanovima (1,9% hrvatskih branitelja nasuprot 3,0% ukupnog stanovništva). Udio najmoprimaca sa zaštićenom najamninom gotovo je izjednačen (1,7% hrvatskih branitelja nasuprot 1,8% ukupnog stanovništva), najam dijela stana nalazimo kod 0,6% hrvatskih branitelja i 1,0% stanovništva, dok u ostalim oblicima stanovanja stanuje 0,6% hrvatskih branitelja nasuprot 0,8% ukupnog stanovništva. U statusu beskućnika u

Republici Hrvatskoj je prema podacima Popisa 2011. bilo 47 kućanstava hrvatskih branitelja (0,01%), dok je svih kućanstava beskućnika bilo 215 (također 0,01%). Od 47 hrvatskih branitelja koji su beskućnici, njih 13 (oko 28%) živi na području Grada Zagreba. Nakon Grada Zagreba, najveći broj hrvatskih branitelja u statusu beskućnika zabilježen je u Primorsko-goranskoj (7) i Osječko-baranjskoj županiji (6). S velikom se sigurnošću može pretpostaviti da je broj beskućnika podcijenjen i među hrvatskim braniteljima i u stanovništvu te bi u budućnosti trebalo preciznije utvrditi broj hrvatskih branitelja koji su beskućnici ili žive u nesigurnim oblicima stanovanja (žive u drugim institucijama, osim prihvatilišta za beskućnike, s prijateljima i rodbinom, u neprikladnim objektima i sl.), pa im prijeti opasnost da postanu beskućnici¹¹⁾.

Slika 4.8. STAMBENI STATUSI HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA REPUBLIKE HRVATSKE

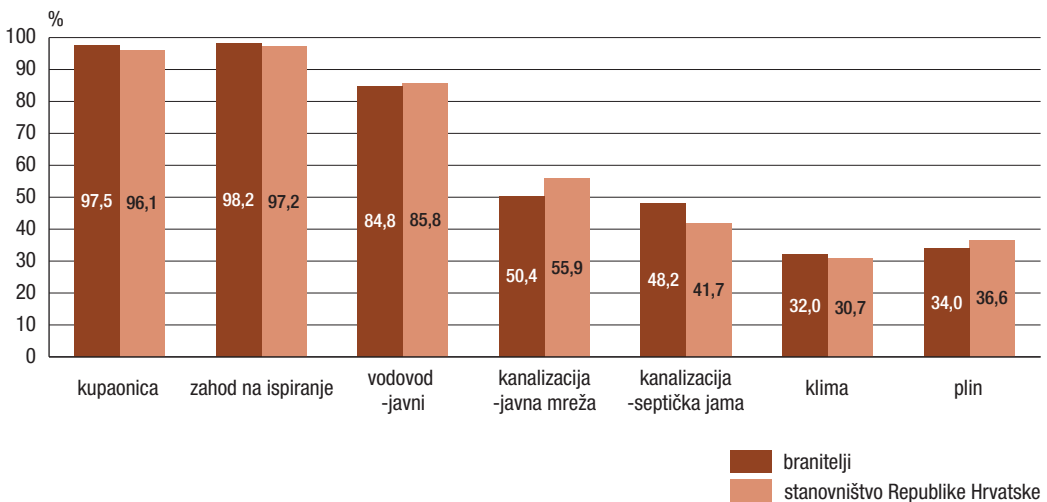

11) Popis 2011. evidentirao je 215 kućanstava beskućnika u Hrvatskoj odnosno 228 osoba koje su beskućnici, a stvarni broj kreće se od 500 do nekoliko tisuća (Družić Ljubotina, O., Kletečki Radović, M., Ogresta, J. (2016). *Slika podrške beskućnicima u Hrvatskoj*. Zagreb: Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, str. 7). Procjena o 500 beskućnika temelji se na kapacitetima 14 prenočišta i prihvatilišta u RH te "tamnoj brojci", tj. onima koji nisu evidentirani (nemaju prijavljeno boravište ni prebivalište, žive u ruševinama, na otvorenome, u napuštenim objektima i sl.). S druge strane, kada se procjenjuje da broj beskućnika iznosi nekoliko tisuća, primjenjuje se šira definicija beskućništva, prema kojoj se u beskućnike ubrajaju i osobe koje imaju krov nad glavom, ali žive u neadekvatnim i neprimjerenim uvjetima (u podrumima ili tavanima zgrada, u objektima bez osnovne infrastrukture, u skloništim za žrtve obiteljskog nasilja, u prenapučenim stanovima, itd.). Prema podacima o beskućnicima u Gradu Zagrebu iz 2002. godine, čak 50 beskućnika (oko 14%) izjavili su da su sudjelovali u Domovinskom ratu, s tim da većina nije imala reguliran status branitelja (vidi Bakula-Anđelić, M. i Šostar, Z. (2006). Beskućnici Grada Zagreba. *Revija za socijalnu politiku*, 13 (3-4), 399-412).

Kao i u stambenim statusima, ni u opremljenosti stanova nisu uočene znatnije razlike između hrvatskih branitelja i ukupnog stanovništva, što potvrđuju podaci prikazani na slici 4.9. Iz podataka na slici 4.9. jasno se vidi da je velika većina stanova hrvatskih branitelja (97,5%) i ukupnog stanovništva (96,1%) opremljena kupaonicama, ali i zahodima na ispiranje (98,2% hrvatskih branitelja i 97,2% ukupnog stanovništva). Velika većina stambenih jedinica hrvatskih branitelja (84,8%), kao i ukupnog stanovništva (85,8%), priključena je na javni vodovod, dok se određena razlika primjećuje kada je riječ o priključku na javnu kanalizacijsku mrežu, na koju je priključeno nešto manje stambenih jedinica u kojima žive hrvatski branitelji (50,4% hrvatskih branitelja u odnosu na 55,9% ukupnog stanovništva), što bi djelomično mogla biti posljedica nešto češćeg stanovanja hrvatskih branitelja u manjim negradskim naseljima (47,0% nasuprot 44,3%, što se vidi na slici 4.1.), koja često nemaju osiguranu javnu kanalizacijsku mrežu. Zbog toga se hrvatski branitelji nešto češće koriste septičkim jamama (48,2% hrvatskih branitelja koristi se septičkim jamama nasuprot 41,7% ukupnog stanovništva). No braniteljske stambene jedinice nešto su češće opremljene klimatizacijskim uređajima (32,0% nasuprot 30,7% ukupnog stanovništva), dok su s druge strane nešto slabije opremljene plinskim instalacijama ili uređajima (34,0% braniteljskih stambenih jedinica nasuprot 36,6% ukupnog stanovništva).

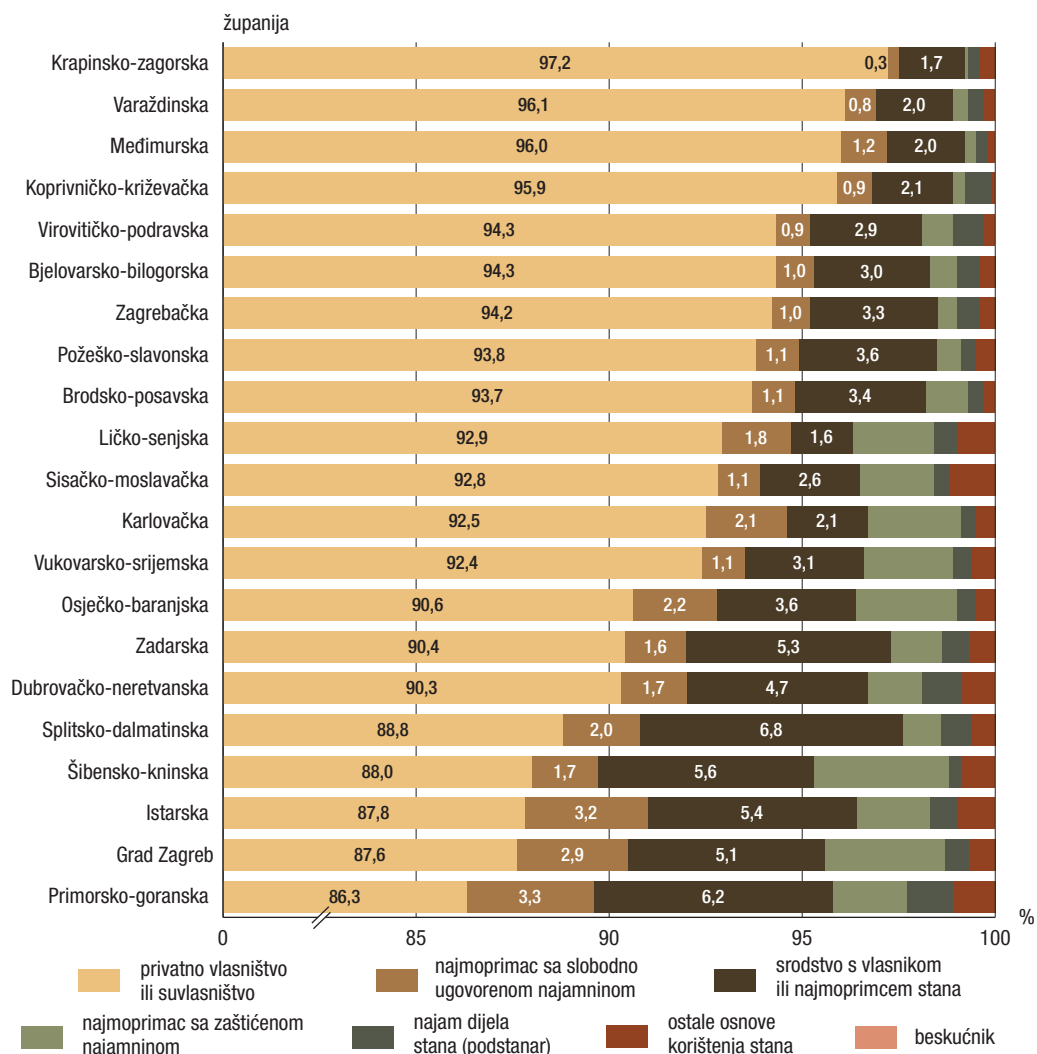
Slika 4.9. OPREMLJENOST STANOVA HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA REPUBLIKE HRVATSKE

Premda podaci prikazani na slikama 4.8. i 4.9. ne pokazuju znatne razlike u stambenim statusima i opremljenosti stanova braniteljske populacije i ukupnog stanovništva, ipak postoje uočljive razlike u stambenim statusima unutar braniteljske populacije s obzirom na županiju stanovanja, što se jasno vidi na slici 4.10. Poznavanje razlike u stambenim statusima hrvatskih branitelja po županijama važno je i s aspekta vođenja buduće stambene politike usmjerene prema hrvatskim braniteljima. Tako se iz slike 4.10. može uočiti da je udio hrvatskih branitelja koji imaju stambeni status vlasnika nekretnine u kojoj stanuju najniži u Primorsko-goranskoj županiji (86,3%), u Gradu Zagrebu (87,6%) i Istarskoj županiji (87,8%), u kojima je zbog toga nešto veći udio hrvatskih branitelja u stambenom statusu najmoprimaca sa slobodno ugovorenom najamninom, koji iznosi oko 3%, dok je prosjek za braniteljsku populaciju 1,9%. S druge strane, u "ruralnijim" županijama (Koprivničko-

-križevačka, Međimurska, Varaždinska i Krapinsko-zagorska), koje su prikazane na vrhu slike 4.10., udio hrvatskih branitelja koji stanuju u vlastitim stanovima u privatnom vlasništvu kreće se između 96 i 97%. To znači da je za cijelih 10 postotnih bodova veći udio hrvatskih branitelja iz "ruralnih" županija koji stanuju u vlastitim nekretninama nego udio hrvatskih branitelja iz "urbanih" županija s većim gradskim centrima, u kojima su u većoj mjeri zastupljeni drugi oblici stambenih statusa. Vjerojatno se objašnjenje uočenih razlika djelomično nalazi i u cijenama nekretnina, koje su mnogo skuplje u većim gradskim centrima i u priobalju od onih u manjim sredinama i u kontinentalnom dijelu Republike Hrvatske. Stoga bi pri planiranju buduće stambene politike usmjerene na braniteljsku populaciju sve te čimbenike svakako trebalo uzeti u obzir.

Slika 4.10. STAMBENI STATISI HRVATSKIH BRANITELJA PO ŽUPANIJAMA¹²⁾

12) Precizne vrijednosti kategorija prikazane statističke pojave nalaze se u Statističkom dodatku u tablici 3.

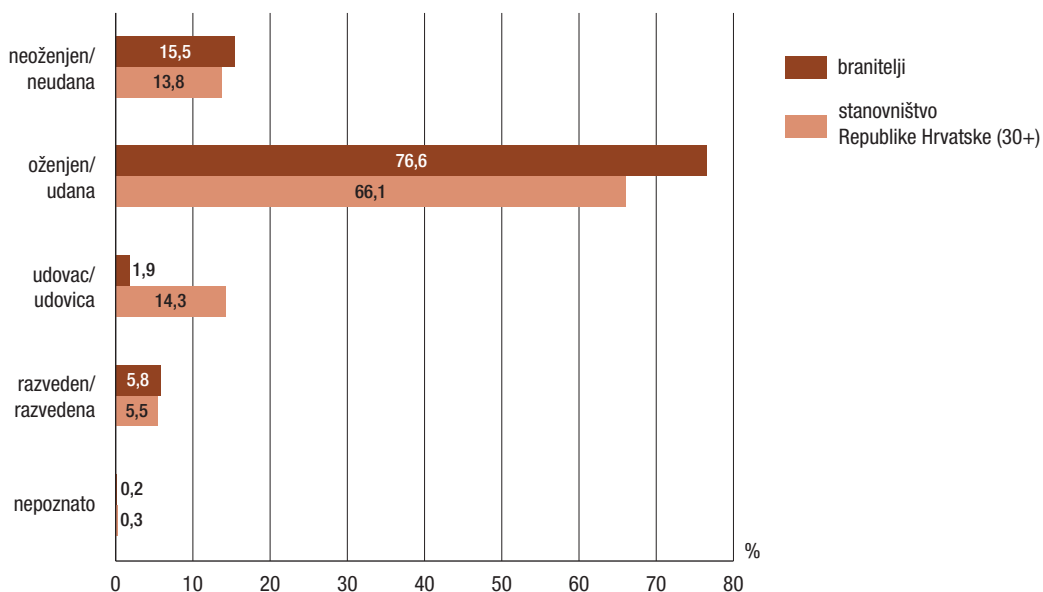

5. BRAČNI STATUSI, VELIČINA I STRUKTURA OBITELJI I KUĆANSTAVA

5.1. Bračni statusi

Prema formalnome (zakonskome) bračnom statusu (slika 5.1.), više od 3/4 hrvatskih branitelja je u braku, nešto više od 15% su neoženjeni/neudane, a zatim slijede razvedeni (oko 6%). U odnosu na stanovništvo Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više, među braniteljskom populacijom veći je udio onih koji su formalno u braku nego u ukupnom stanovništvu (razlika od 10 postotnih bodova) te je zamjetno manji (sedam puta) udio udovaca i udovica (što je rezultat različite dobne i spolne strukture braniteljske populacije i stanovništva u dobi od 30 godina i više). Udio žena među braniteljskom populacijom manji je od 5%, a poznato je da su (starije) žene zbog duljega prosječnoga životnog vijeka mnogo češće u statusu udovištva od (starijih) muškaraca. Udio razvedenih među hrvatskim braniteljima i ukupnim stanovništvom podjednak je (nešto manje od 6%), s tim da nije bilo moguće izračunati stope razvoda jer nisu bile dostupne informacije o razdoblju razvoda¹³⁾. Svakako bi u budućim istraživanjima trebalo posvetiti pozornost onim skupinama hrvatskih branitelja koji imaju visoke stope razvoda jer razvodi utječu na sve članove obitelji, posebice na djecu¹⁴⁾.

Slika 5.1. BRAČNI STATUSI HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ

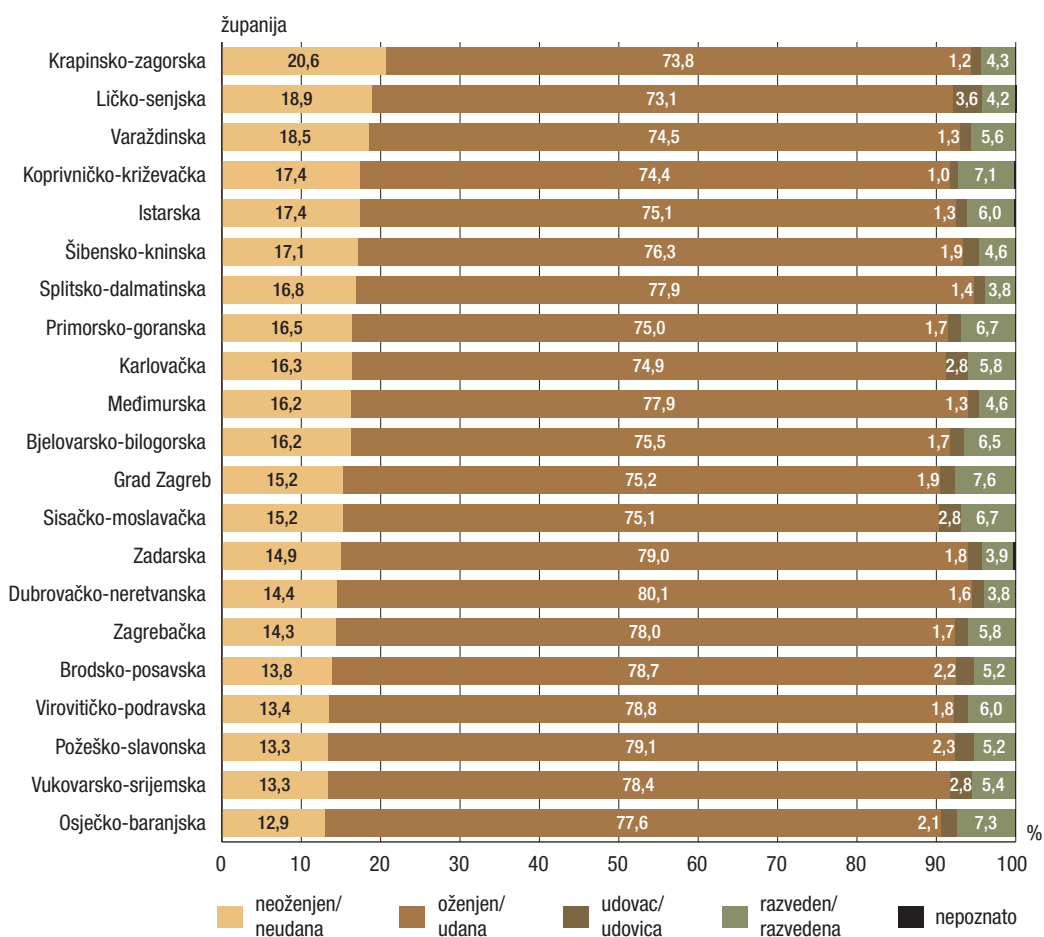

13) Opća stopa razvoda definira se kao omjer između broja razvedenih i broja stanovnika u određenom razdoblju (obično godini dana) i najčešće se izračunava na tisuću stanovnika. Isto tako, nije bilo moguće izračunati stope razvoda u pojedinim skupinama hrvatskih branitelja.

14) Prema podacima Udruge branitelja liječenih od PTSP-a, oko 33% njihovih članova bilo je razvedeno (<http://portal.braniteljski-forum.com/vijesti/u-vukovaru-puca-svaki-drugi-brak-a-traumu-branitelja-trpe-i-djeca>).

Hrvatski se branitelji prema zakonskom bračnom statusu ne razlikuju bitnije po županijama (slika 5.2.). Primjetno je, ipak, da je udio neoženjenih/neudanih nešto veći u Krapinsko-zagorskoj, Ličko-senjskoj i Varaždinskoj županiji (nasuprot tomu, prema Popisu 2011. u stanovništvu Republike Hrvatske u dobi 30 i godina i više daleko je najveći udio neoženjenih u Gradu Zagrebu i Požeško-slavonskoj županiji). S druge strane, zanimljivo je primijetiti kako je najmanji udio neoženjenih i neudanih hrvatskih branitelja u slavonskim županijama (Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska, Virovitičko-podravska i Brodsko-posavska županija). Udio udovaca/udovica među hrvatskim braniteljima najveći je u Ličko-senjskoj županiji, a zatim u Vukovarsko-srijemskoj, Sisačko-moslavačkoj i Karlovačkoj županiji. Najveći udio razvedenih hrvatskih branitelja nalazi se u Gradu Zagrebu, Osječko-baranjskoj i Koprivničko-križevačkoj županiji.

Slika 5.2. BRAČNI STATUSI HRVATSKIH BRANITELJA PO ŽUPANIJAMA¹⁵⁾

15) Precizne vrijednosti kategorija prikazane statističke pojave nalaze se u Statističkom dodatku u tablici 4.

5.2. Tip kućanstva i statusi u obitelji

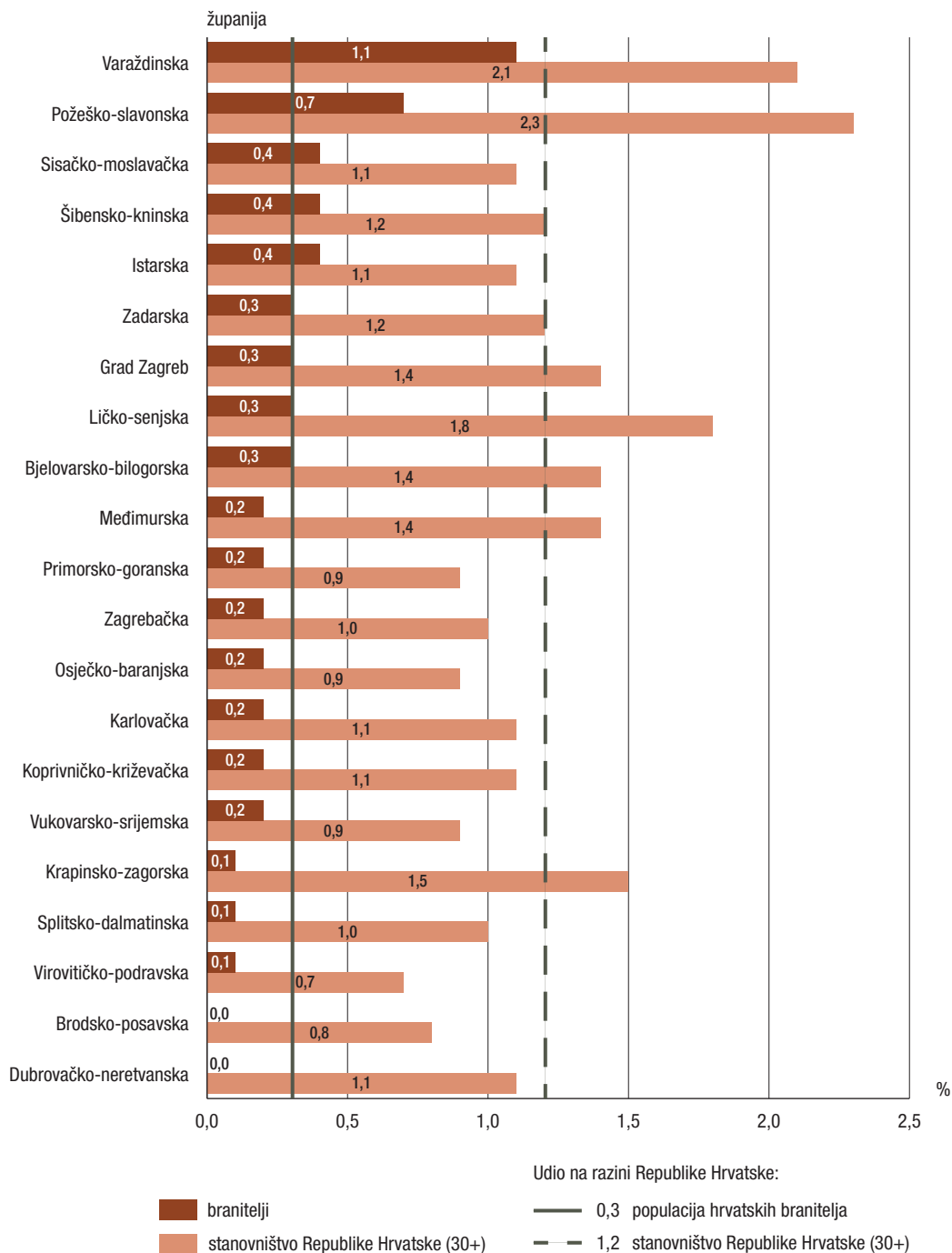
Prema metodologiji Popisa 2011. razlikujemo kućanstvo od obitelji. Kućanstvom se smatra svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba (stanovanje, prehrana i sl.), dok je obitelj zajednica unutar istoga kućanstva koja se sastoji od: a) bračnoga/izvanbračnog para bez djece, b) bračnoga/izvanbračnog para s djecom i c) jednog roditelja s djecom. To znači da unutar istog kućanstva može biti više obitelji.

Ovdje je potrebno još jedanput podsjetiti da se braniteljska i opća populacija znatno razlikuju po svojoj dobnoj i spolnoj strukturi, što uvelike utječe na drugačiju raspodjelu pojedinih tipova kućanstava i obitelji među hrvatskim braniteljima u odnosu na stanovništvo.

Velika većina hrvatskih branitelja i stanovništva Hrvatske u dobi od 30 godina i više živi u privatnim kućanstvima. Udio hrvatskih branitelja u institucionalnim kućanstvima¹⁶⁾ na razini Republike Hrvatske iznosi 0,3% (1 158), što je četiri puta manje nego što je udio stanovnika Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više koji žive u institucionalnim kućanstvima (slika 5.3.). U većini županija udio hrvatskih branitelja koji žive u institucijama kreće se od 0,1 do 0,4%, s tim da je spomenuti udio veći u Varaždinskoj (1,1%) i Požeško-slavonskoj županiji (0,7%). U tim je dvjema županijama najveći udio i hrvatskih branitelja i stanovnika Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više koji žive u institucionalnim kućanstvima. Razumljivo je da je veći udio stanovnika u dobi od 30 i više godina koji žive u institucionalnim kućanstvima jer je mnogo više starijih osoba u stanovništvu nego među hrvatskim braniteljima.

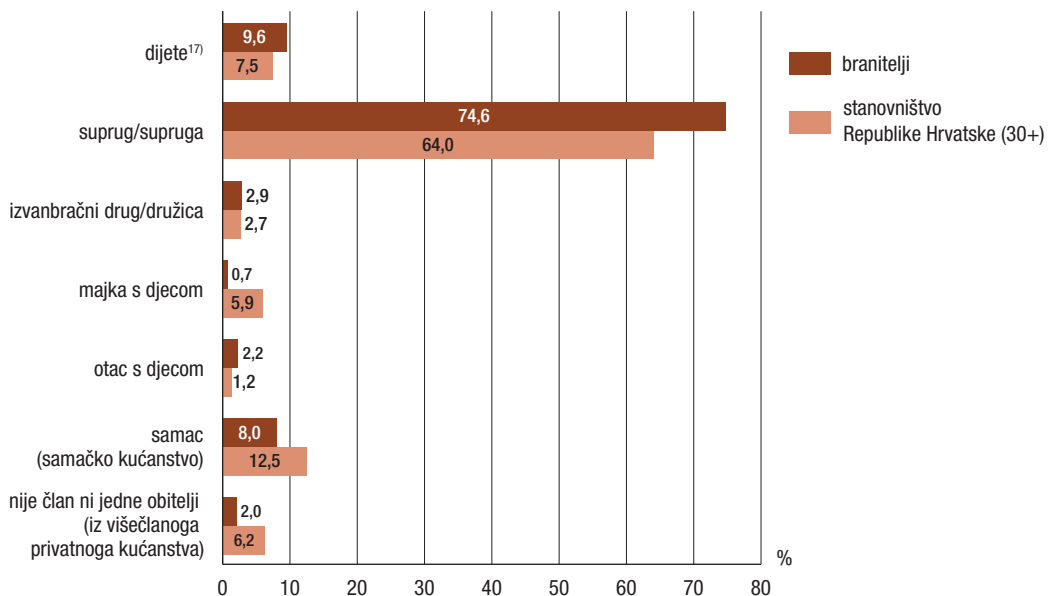
16) Osobe u institucionalnim kućanstvima jesu osobe za čiji smještaj i ishranu skrbi neka ustanova. Institucionalna kućanstva obuhvaćaju sljedeće institucije: obrazovne institucije, zdravstvene i institucije za skrb, institucije za umirovljenike ili starije osobe, vojne institucije, vjerske institucije i ostale institucije.

Slika 5.3. UDIO HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ KOJI ŽIVE U INSTITUCIONALNIM KUĆANSTVIMA PO ŽUPANIJAMA

Iz slike 5.4. vidljivo je da 10,0% (41 632) hrvatskih branitelja živi u privatnim neobiteljskim kućanstvima (žive kao samci ili u kućanstvu ne postoji nijedna uža obitelj). Iz toga proizlazi da je udio hrvatskih branitelja u neobiteljskim kućanstvima mnogo manji nego što je taj udio u ukupnom stanovništvu u dobi od 30 godina i više, gdje iznosi 18,7%. Zapravo, u stanovništvu Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više veći je i udio samaca i stanovnika iz višečlanih neobiteljskih privatnih kućanstava nego u braniteljskoj populaciji. Gledano po županijama (slika 5.5.), udio hrvatskih branitelja koji žive u privatnim neobiteljskim kućanstvima iznad je prosjeka braniteljske populacije samo u šest županija: Ličko-senjskoj (13,5%), Karlovačkoj (12,3%), Primorsko-goranskoj (12,1%), Sisačko-moslavačkoj (11,3%), Gradu Zagrebu (11,2%) i Šibensko-kninskoj županiji (10,2%).

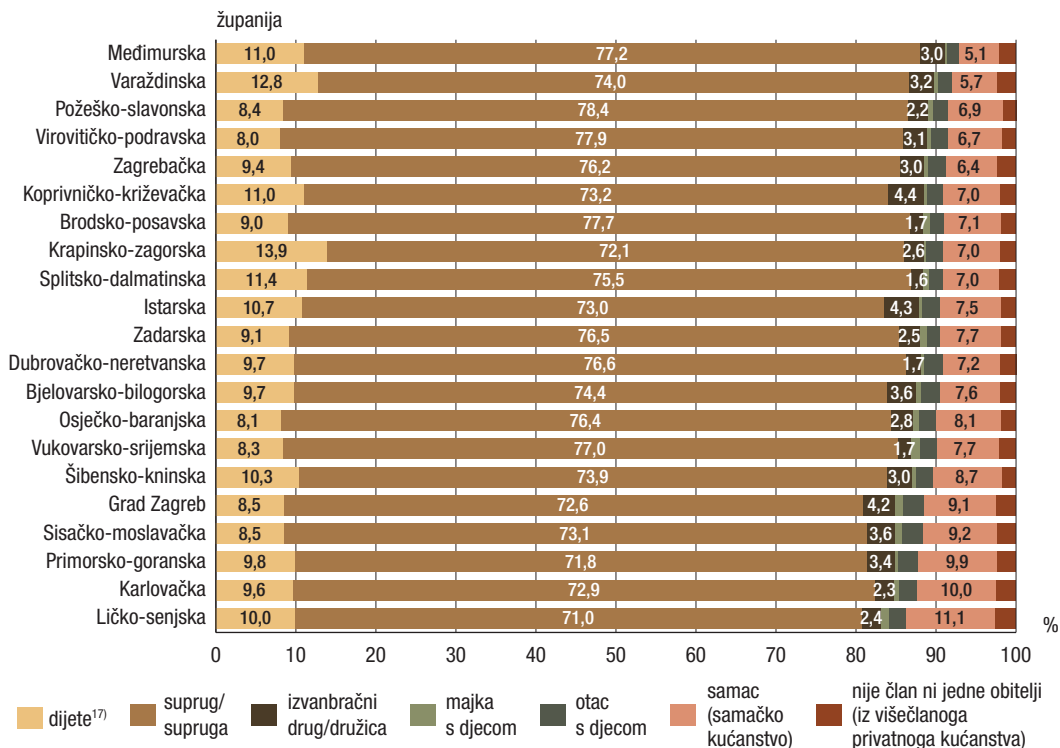
Slika 5.4. STATUSI U OBITELJI HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ

U skladu s podacima o bračnom statusu hrvatskih branitelja, gotovo 75% hrvatskih branitelja u statusu je zakonskih supružnika, a oko 3% ima status izvanbračnih partnera. Zatim, nešto manje od 10% hrvatskih branitelja u statusu je "djeteta"¹⁷⁾ (žive s jednim ili oba roditelja), a oko 3% njih živi s djecom bez supružnika ili izvanbračnog partnera (slika 5.4.). Među hrvatskim braniteljima veći je udio onih koji su u statusu "otac s djecom" nego "majka s djecom", što je opet posljedica drugačije spolne strukture braniteljske populacije (oko 95% braniteljske populacije čine muškarci). Najveći udio hrvatskih branitelja koji su u statusu "djeteta" (žive s jednim ili oba roditelja) je u dvije sjeverozapadne županije (Krapinsko-zagorskoj i Varaždinskoj), što je vidljivo iz slike 5.5. U te dvije županije je ujedno i udio hrvatskih branitelja koji su neoženjeni/neudani među najvećima.

17) Pojam djeteta nije ograničen godinama starosti, nego uključuje svu djecu (bez obzira na starost) koja žive s jednim ili oba roditelja pa tako hrvatski branitelj koji ima 50 godina može živjeti s majkom i/ili ocem koji imaju 70 godina.

Slika 5.5. STATUSI U OBITELJI HRVATSKIH BRANITELJA PO ŽUPANIJAMA¹⁸⁾

5.3. Tip obitelji i broj članova u obitelji

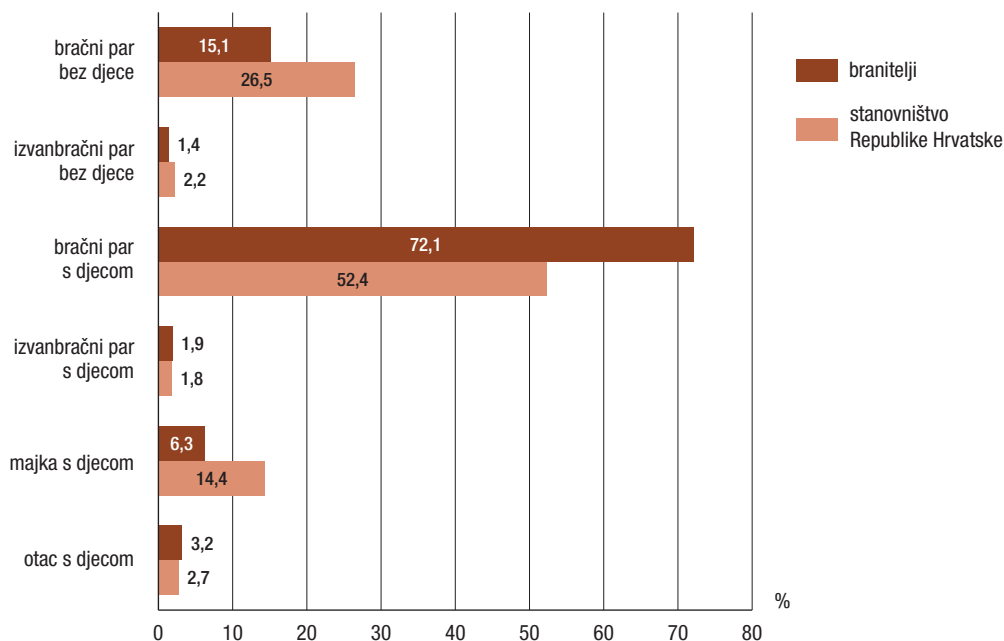
U braniteljskoj populaciji, kao i u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske, prevladavaju obitelji u kojima žive bračni parovi s djecom, s tim da 74,0% svih obitelji u braniteljskoj populaciji čine obitelji tipa bračni ili izvanbračni par s djecom (slika 5.6.). Udio ovih tipova obitelji (bračni ili izvanbračni par s djecom) u stanovništvu Republike Hrvatske manji je za gotovo 20 postotnih bodova i iznosi 54,2%. Nakon bračnih parova s djecom, drugi najčešći tip obitelji jest onaj u kojem žive bračni parovi bez djece. Kada se bračnim parovima bez djece dodaju i izvanbračni parovi bez djece, onda obitelji bez djece čine 16,5% obitelji u braniteljskoj populaciji i 28,7% svih obitelji u stanovništvu Republike Hrvatske. Manje od 10% obitelji u braniteljskoj populaciji čine obitelji tipa "majka s djecom" ili "otac s djecom", dok je udio ovih obitelji u stanovništvu Republike Hrvatske 17,1%. Također, i među hrvatskim braniteljima i u stanovništvu Republike Hrvatske brojnije su obitelji tipa majka s djecom nego otac s djecom¹⁹⁾.

18) Precizne vrijednosti kategorija prikazane statističke pojave nalaze se u Statističkom dodatku u tablici 5.

19) Ovdje treba upozoriti na naizgled suprotne podatke u slikama 5.4. i 5.6. Na slici 5.4. prikazani su statusi hrvatskih branitelja u obiteljima, dok slika 5.6. prikazuje strukturu tipova braniteljskih obitelji. Prema slici 5.4., među hrvatskim braniteljima veći je udio branitelja u statusu "otac s djecom" nego "majka s djecom", dok su prema slici 5.6. brojnije obitelji tipa "majka s djecom" nego "otac s djecom". Na primjer, na slici 5.4. kategorija "majka s djecom" obuhvaća samo one hrvatske braniteljice koje kao jedini roditelj žive s maloljetnom i/ili punoljetnom djecom. S druge strane, na slici 5.6. kategorija "majka s djecom" obuhvaća sve obitelji u kojima živi jedan roditelj s djecom (maloljetnom ili punoljetnom), s tim da branitelj u tim obiteljima može biti u statusu roditelja ili djeteta. S obzirom na to da su hrvatski branitelji dominantno muškarci, dio njih koji su neoženjeni ili rastavljeni mogu živjeti sa starijim roditeljem, a veća je vjerojatnost, zbog duljega prosječnoga životnog vijeka, da će taj roditelj biti majka.

Slika 5.6. TIPOVI OBITELJI U BRANITELJSKOJ POPULACIJI I UKUPNOM STANOVNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE²⁰⁾

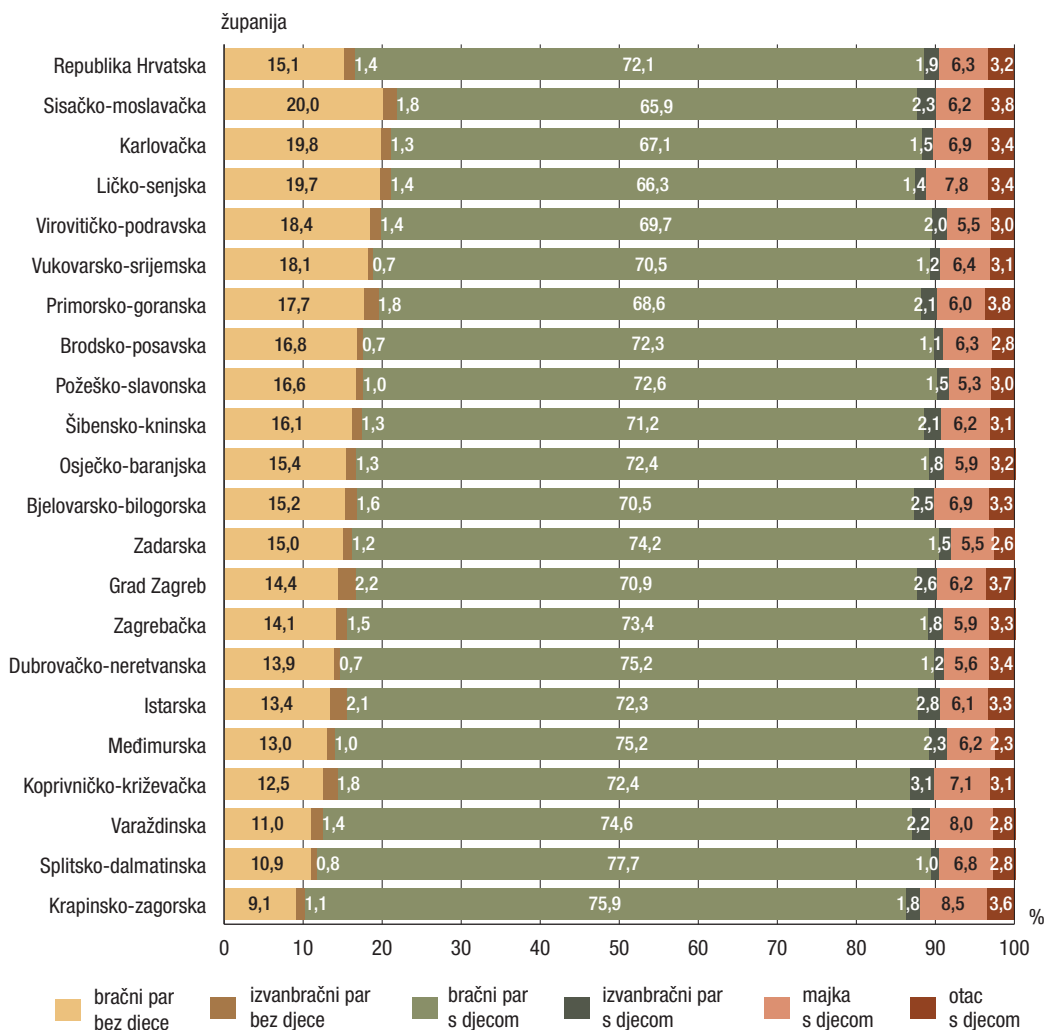

Distribucija tipova obitelji među hrvatskim braniteljima pokazuje tek manje varijacije na razini županija (slika 5.7.). Na primjer, u Krapinsko-zagorskoj i Varaždinskoj županiji najmanje je bračnih parova bez djece (9,1% i 11,0%), a najviše obitelji tipa "majka s djecom" (8,5% i 8,0%). Naime, te dvije županije imaju najveći broj hrvatskih branitelja sa statusom "djeteta" u obitelji, tako da ti branitelji često žive s jednim starijim roditeljem, obično s majkom²¹⁾. U Splitsko-dalmatinskoj županiji udio bračnih parova bez djece sličan je udjelu u Varaždinskoj i veći od udjela u Krapinsko-zagorskoj županiji, ali je manji udio obitelji "majka s djecom" nego u obje navedene županije. S druge strane, bračnih parova bez djece najviše je u Sisačko-moslavačkoj (20,0%) i Karlovačkoj županiji (19,8%). Najviše je obitelji tipa "otac s djecom" u Primorsko-goranskoj i Sisačko-moslavačkoj županiji (3,8%) te Gradu Zagrebu (3,7%), a najmanje u Međimurskoj županiji (2,3%).

20) Na ovoj su slici prikazani tipovi obitelji hrvatskih branitelja (bez hrvatskih branitelja u samačkim kućanstvima i višeečlanim kućanstvima u kojima nisu članovi nijedne obitelji). Obitelji hrvatskog branitelja smatra se svaka uža obitelj u kojoj živi barem jedan branitelj. Ako je u jednoj obitelji više branitelja, ona se brojala samo jedanput. Ukupno je hrvatskih branitelja koji žive u obiteljima bilo 377 132.

21) Vidi objašnjenje u napomeni 19).

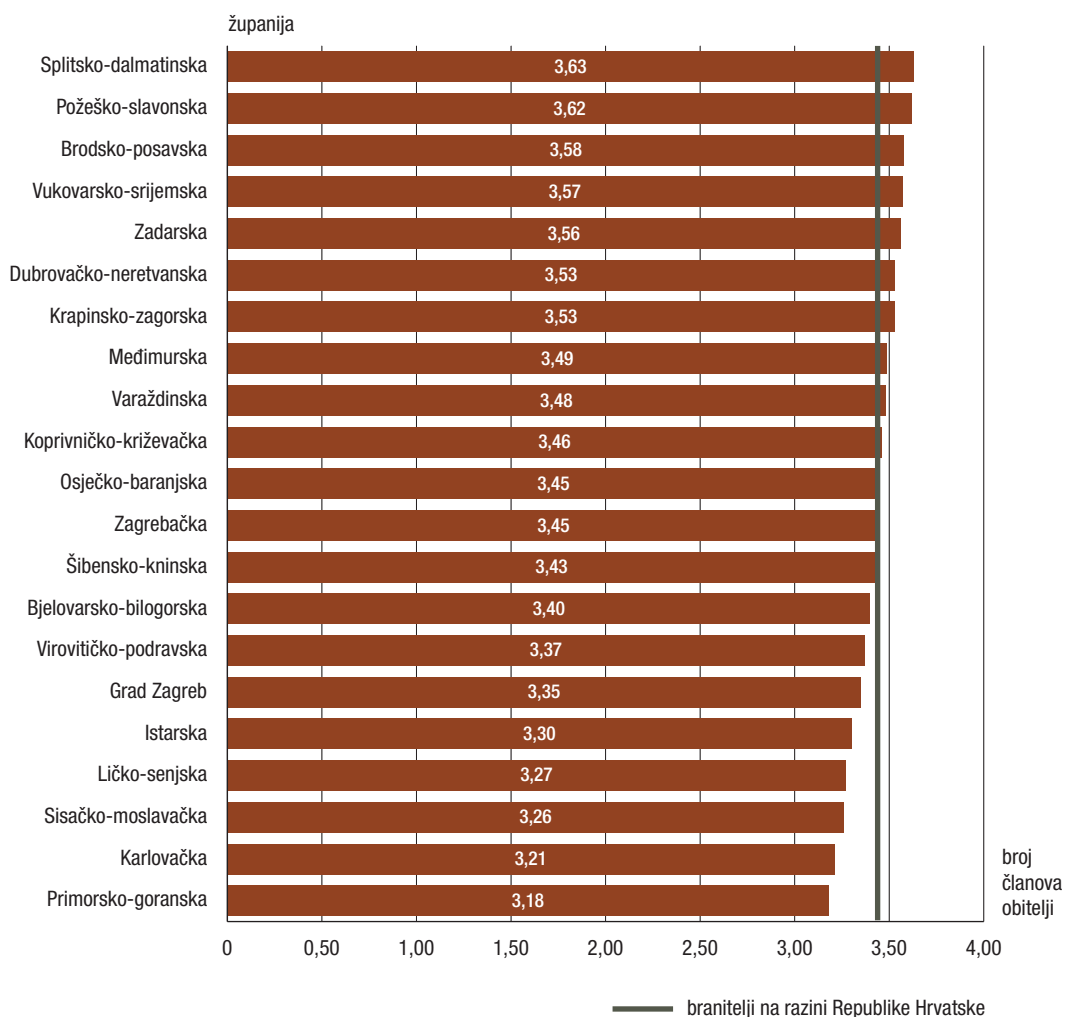
Slika 5.7. TIPOVI OBITELJI U BRANITELJSKOJ POPULACIJI PO ŽUPANIJAMA

Obitelji hrvatskih branitelja u prosjeku broje 3,4 člana (slika 5.8.). Ispod braniteljskoga nacionalnog prosjeka su braniteljske obitelji u Primorsko-goranskoj, Karlovačkoj, Sisačko-moslavačkoj, Ličko-senjskoj, Istarskoj, Virovitičko-podravskoj, Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i Gradu Zagrebu. Najmanje članova u prosjeku imaju obitelji hrvatskih branitelja u Primorsko-goranskoj i Karlovačkoj županiji (3,2 člana). S druge strane, obitelji s najvećim prosječnim brojem članova su obitelji hrvatskih branitelja u Splitsko-dalmatinskoj, Požeško-slavonskoj, Brodsko-posavskoj, Vukovarsko-srijemskoj i Zadarskoj županiji (oko 3,6 članova).

Slika 5.8. OBITELJI HRVATSKIH BRANITELJA PREMA PROSJEČNOM BROJU ČLANOVA PO ŽUPANIJAMA

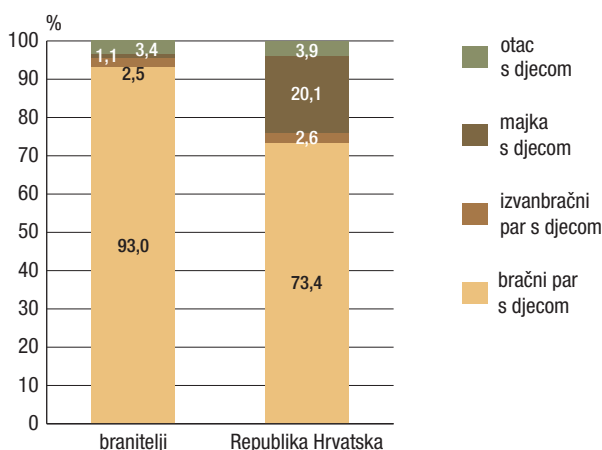
Kada se promatraju tipovi obitelji prema broju članova na razini Republike Hrvatske, obitelji hrvatskih branitelja u kojima žive bračni parovi s djecom broje u prosjeku 3,9 članova, obitelji u kojima žive izvanbračni parovi s djecom imaju u prosjeku 3,7 članova, dok obitelji u kojima žive majka s djecom broje u prosjeku 2,2, a obitelji u kojima su otac s djecom 2,4 člana (detaljnija distribucija tipova obitelji prema broju članova dostupna je u tablici 6. u Statističkom dodatku).

5.4. Obitelji hrvatskih branitelja s djecom u kojima otac ili majka imaju status branitelja

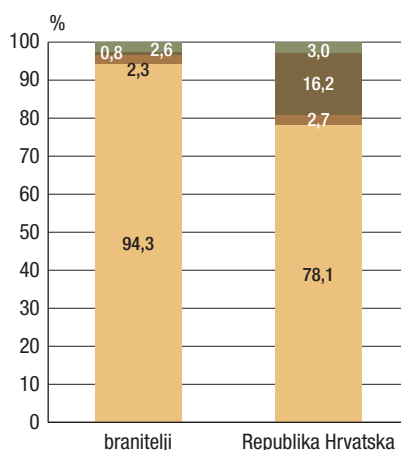
Od ukupnog broja braniteljskih obitelji s djecom (maloljetnom ili punoljetnom) u kojima otac ili majka imaju status branitelja, daleko najveći udio čine bračni parovi s djecom (93,0%), što je mnogo veći udio nego u stanovništvu Republike Hrvatske (73,4%) (slika 5.9.A). Obitelji u kojima živi jedan roditelj s djecom čine svega 4,5% svih braniteljskih obitelji s djecom u kojima majka ili otac imaju status branitelja, dok je spomenuti udio u stanovništvu Republike Hrvatske 24,0%. Ponovo treba podsjetiti da je to rezultat različite dobne i spolne strukture braniteljske populacije i stanovništva Republike Hrvatske te da jednoroditeljske obitelji ne treba izjednačivati sa samohranim obiteljima (jednoroditeljske obitelji obuhvaćaju jednog roditelja i maloljetnu ili punoljetnu djecu)²². S druge strane, u jednoroditeljskim obiteljima živi 3,4% djece iz obitelji hrvatskih branitelja s djecom u kojima su otac ili majka u statusu branitelja i 19,2% djece iz svih hrvatskih obitelji s djecom (slika 5.9.B). Mnogo manji udio obitelji tipa majka s djecom među hrvatskim braniteljima nego u stanovništvu Republike Hrvatske posljedica je već spominjane drugačije spolne strukture braniteljske populacije.

Slika 5.9. OBITELJI HRVATSKIH BRANITELJA S DJECOM U KOJIMA OTAC ILI MAJKA IMAJU STATUS BRANITELJA U USPOREDBI S OBITELJIMA S DJECOM U STANOVNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE, PREMA TIPU OBITELJI I UDJELU DJECE

A) BROJ OBITELJI S DJECOM PREMA TIPU OBITELJI

B) UDIO DJECE PREMA TIPU OBITELJI

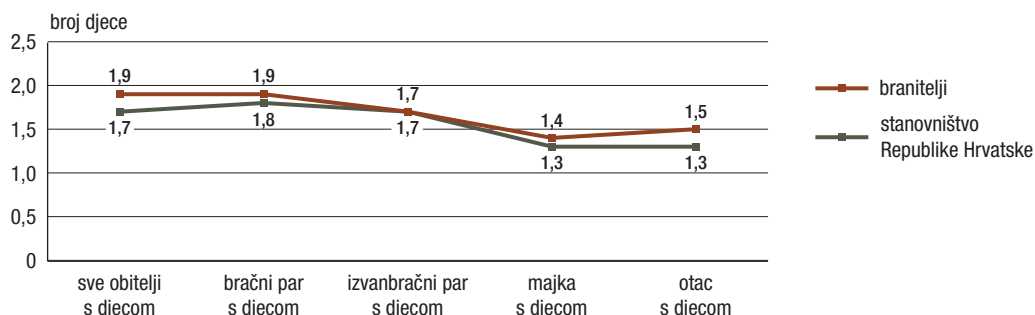
Kada se usporede obitelji s djecom među hrvatskim braniteljima u kojima majka ili otac imaju status branitelja s obiteljima s djecom u stanovništvu Republike Hrvatske prema broju djece (slike 5.10. i 5.11.), razvidno je da obitelji hrvatskih branitelja u prosjeku imaju veći broj djece (1,9 prema 1,7). To vrijedi za sve tipove obitelji s djecom, uz iznimku obitelji u kojima žive izvanbračni parovi s djecom, gdje je prosječan broj djece isti.

22) Sigurno je da bi u budućim istraživanjima ili izvješćima bilo važno utvrditi broj braniteljskih obitelji u kojima žive hrvatski branitelji kao samohrani roditelji s ovisnom djecom. Poznato je iz brojnih istraživanja da takve obitelji imaju u prosjeku niža primanja i visoki rizik od siromaštva.

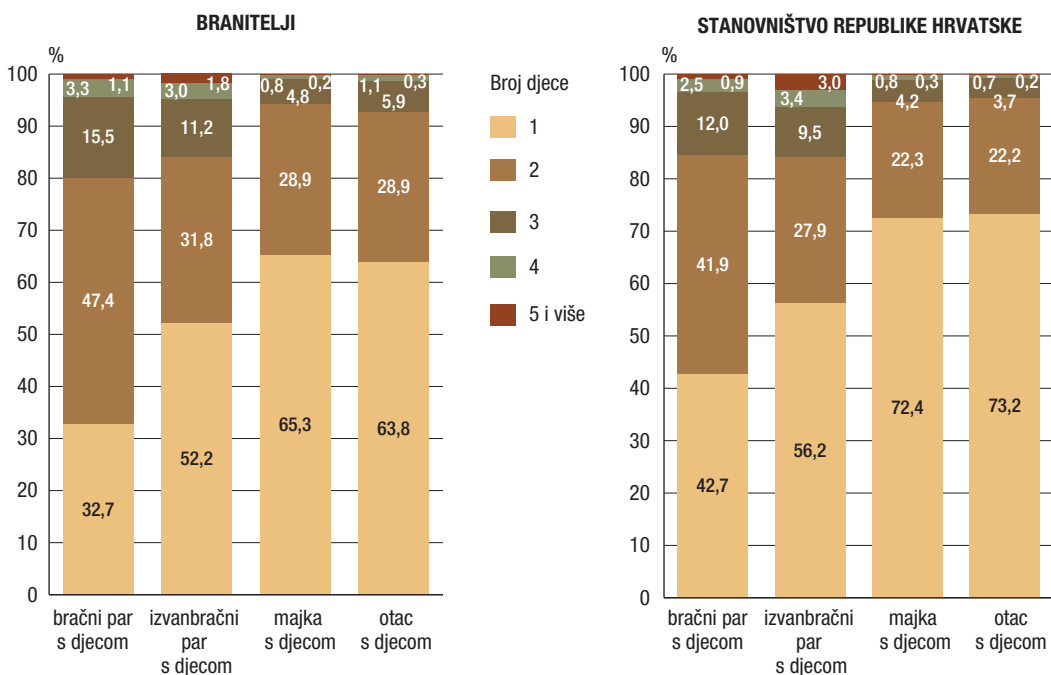

U braniteljskoj populaciji nešto je veći broj djece u obiteljima tipa "otac s djecom" nego u obiteljima tipa "majka s djecom", dok u stanovništvu Republike Hrvatske u tom pogledu nema razlike. Udio obitelji s većim brojem djece (troje i više djece) u stanovništvu među bračnim ili izvanbračnim parovima s djecom gotovo je podjednak (oko 15,5%), dok je u braniteljskoj populaciji udio tih obitelji nešto veći među bračnim parovima s djecom (19,9%) nego među izvanbračnim parovima s djecom (16,0%) (slika 5.11.)²³⁾.

Slika 5.10. PROSJEČAN BROJ DJECE U OBITELJIMA HRVATSKIH BRANITELJA U KOJIMA OTAC ILI MAJKA IMAJU STATUS BRANITELJA I STANOVNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE, PREMA TIPOVIMA OBITELJI

Slika 5.11. UDJELI OBITELJI S DJECOM MEĐU HRVATSKIM BRANITELJIMA U KOJIMA OTAC ILI MAJKA IMAJU STATUS BRANITELJA I U STANOVNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE, PREMA TIPOVIMA OBITELJI I BROJU DJECE

23) Detaljniji podaci o tipovima obitelji branitelja s djecom prema broju djece dostupni su u tablici 7. u Statističkom dodatku.

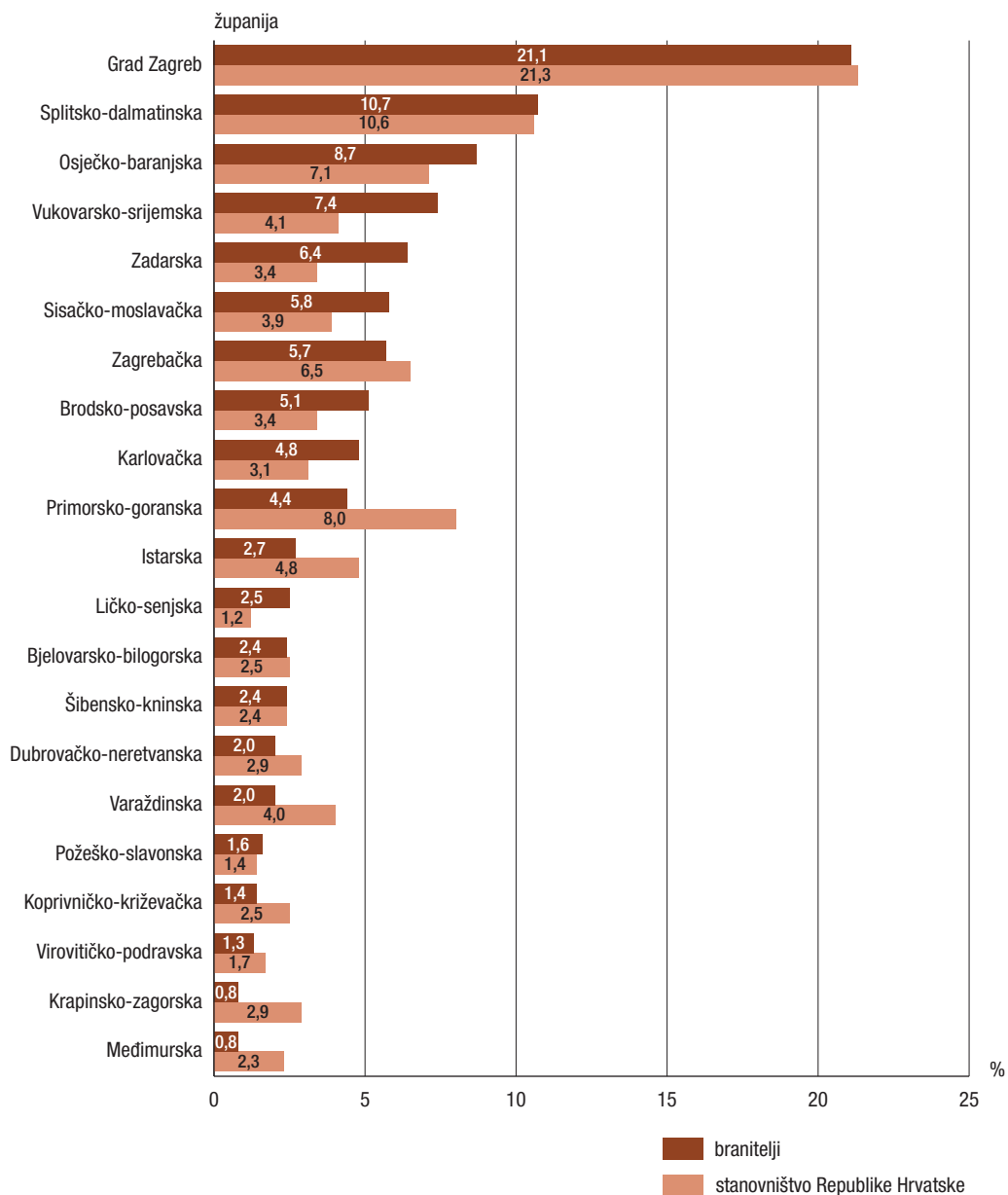
5.4.1. Obitelji hrvatskih branitelja u kojima živi jedan roditelj s djecom

Važno je osvrnuti se na brojnost onih tipova obitelji u kojima živi jedan roditelj s djecom jer se takve obitelji mogu češće suočavati s izazovima niskih prihoda i nepovoljnim statusima na tržištu rada. Ipak, ističemo da se ovdje ograničavamo na one obitelji u kojima su hrvatski branitelji u statusu jedinog roditelja u obitelji (majka ili otac), s tim da pojam djeteta ne uključuje samo maloljetnu nego i punoljetnu djecu koja ne moraju biti ekonomski ovisna o roditeljima. To znači da sve obitelji tipa majka s djecom ili otac s djecom ne možemo uvrstiti u kategoriju obitelji samohranih roditelja.

Kada analiziramo distribuciju obitelji tipa majka s djecom po županijama, razvidno je da oko 32% (gotovo 1/3) tih obitelji unutar braniteljske populacije ili usporednog stanovništva Republike Hrvatske nalazimo u Gradu Zagrebu i Splitsko-dalmatinskoj županiji (slika 5.12.). U Gradu Zagrebu živi više od 1/5, a u Splitsko-dalmatinskoj županiji više od 1/10 tih obitelji unutar braniteljske populacije i stanovništva Republike Hrvatske. Uz Grad Zagreb i Splitsko-dalmatinsku županiju, značajan je udio braniteljskih obitelji tipa "majka s djecom" i u Osječko-baranjskoj, Vukovarsko-srijemskoj i Zadarskoj županiji. Prema tome, u pet navedenih županija nalazi se više od polovice braniteljskih obitelji tipa "majka s djecom" u kojima majka ima status braniteljice. Slična je situacija i u stanovništvu Republike Hrvatske, s tom razlikom što je među ovih pet županija Primorsko-goranska i Zagrebačka umjesto Zadarske i Vukovarsko-srijemske županije. Najmanji je udio obitelji tipa "majka s djecom" među hrvatskim braniteljima u Međimurskoj, Krapinsko-zagorskoj, Virovitičko-podravskoj i Koprivničko-križevačkoj županiji.

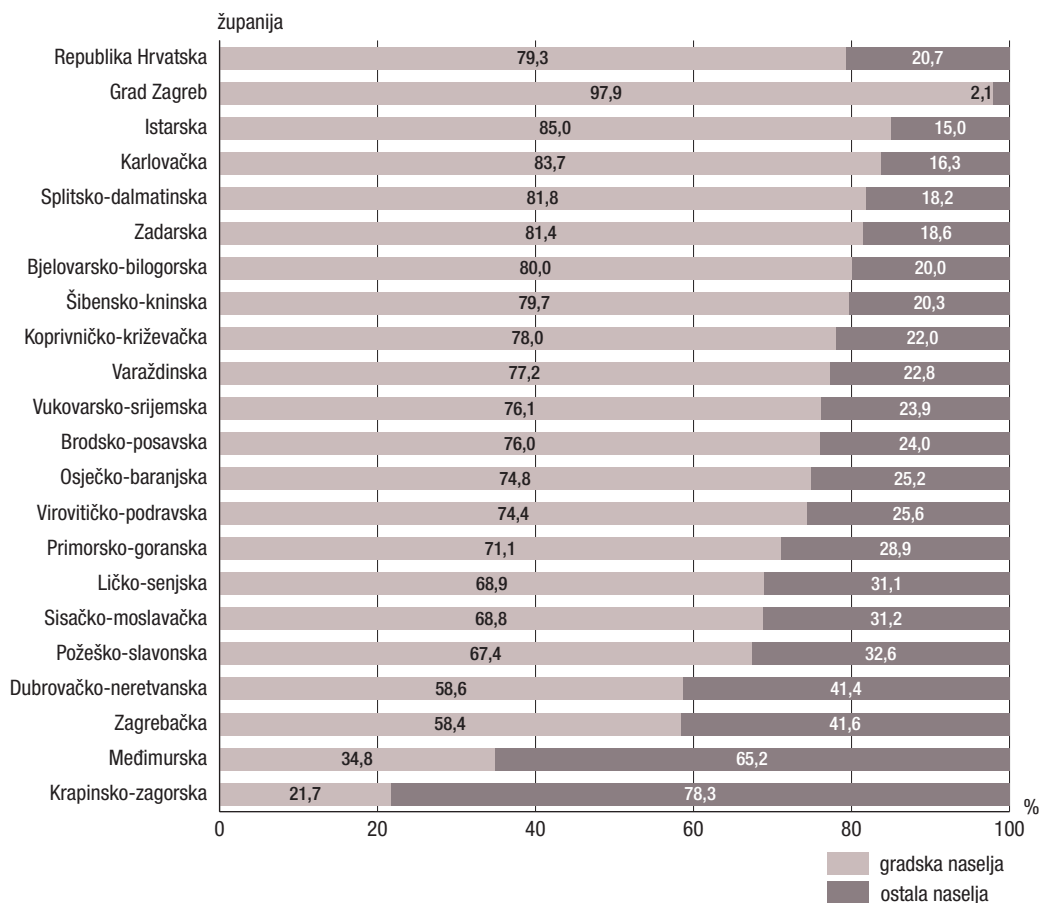
Slika 5.12. DISTRIBUCIJA BRANITELJSKIH OBITELJI TIPA "MAJKA S DJECOM" U KOJIMA MAJKA IMA STATUS BRANITELJICE I OBITELJI "MAJKA S DJECOM" U STANOVNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE PO ŽUPANIJAMA

Iz slike 5.13. vidljivo je da braniteljske obitelji tipa "majka s djecom" (u kojima braniteljica ima status majke) u velikoj većini žive u gradskim naseljima, uz iznimku Krapinsko-zagorske i Međimurske županije. Također, slična je distribucija tog tipa obitelji po županijama i u stanovništvu Republike Hrvatske. Tako na razini Republike Hrvatske gotovo 80% braniteljskih obitelji u kojima žive majke s djecom (majka ima status braniteljice) obitava u gradskim naseljima, dok je među stanovništvom Republike Hrvatske takvih obitelji oko 62% (vidi sliku 2. u Statističkom dodatku).

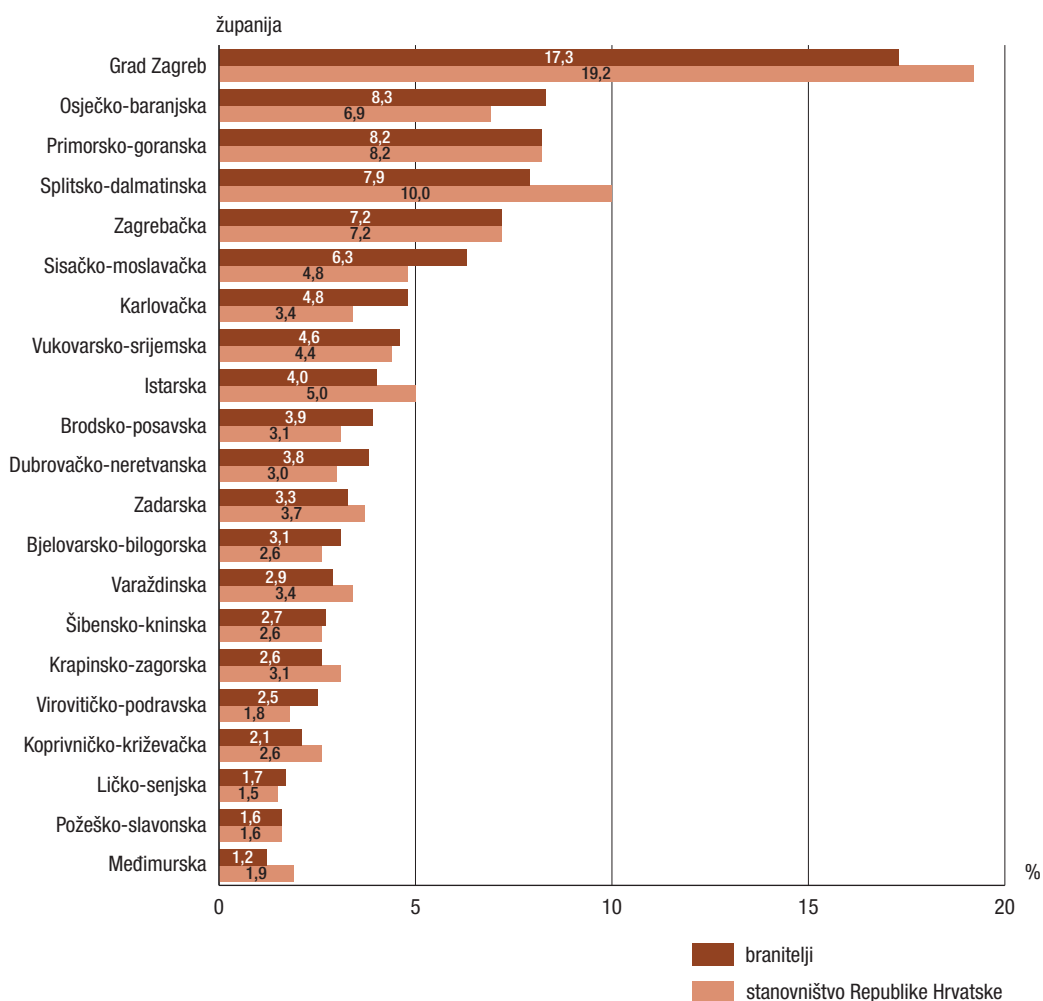
Ovdje treba podsjetiti da u većini hrvatskih županija prevladavaju seoska i prijelazna (mješovita) naselja (vidi sliku 1. u Statističkom dodatku). Uz Grad Zagreb, samo u dalmatinskim i primorskim županijama (Dubrovačko-neretvanska, Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska, Zadarska, Primorsko-goranska i Istarska) te Vukovarsko-srijemskoj županiji većina stanovnika živi u gradskim naseljima. Činjenica da Krapinsko-zagorska i Međimurska županija imaju daleko najmanji udio gradskog stanovništva utjecala je i na mali udio obitelji tipa majka s djecom u urbanim naseljima.

Slika 5.13. UDIO OBITELJI TIP "MAJKA S DJECOM" U KOJIMA BRANITELJICA IMA STATUS MAJKE, PREMA TIPU NASELJA PO ŽUPANIJAMA

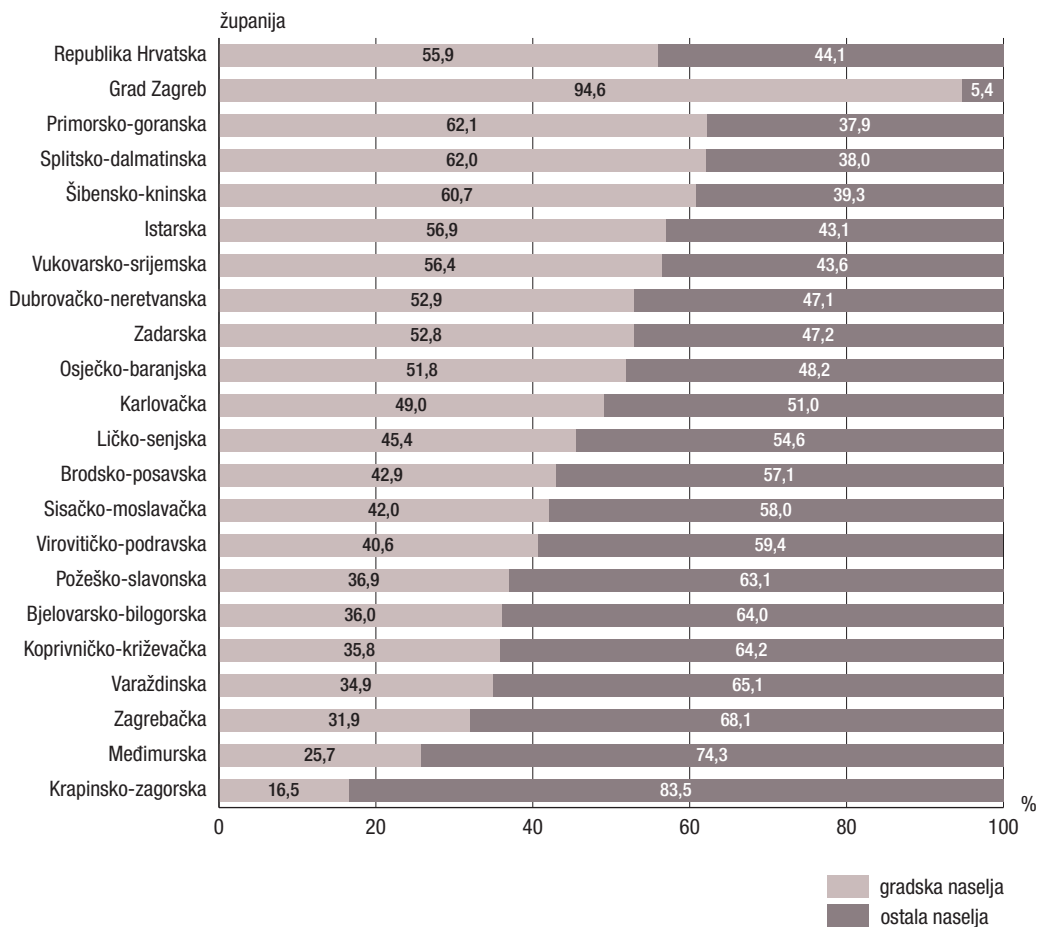
S druge strane, distribucija braniteljskih obitelji tipa "otac s djecom" (u kojima branitelj ima status oca) nešto se malo razlikuje od distribucije braniteljskih obitelji tipa "majka s djecom" u kojima braniteljica ima status majke. Kao i kod obitelji tipa "majka s djecom", Grad Zagreb prednjači i po udjelu obitelji tipa "otac s djecom" među braniteljima (u kojima branitelj ima status oca) i u stanovništvu Republike Hrvatske (slika 5.14.). No nakon Grada Zagreba najveći udio braniteljskih obitelji u kojima živi otac s djecom, a branitelj ima status oca nalazimo u Osječko-baranjskoj i Primorsko-goranskoj županiji, a zatim u Splitsko-dalmatinskoj i Zagrebačkoj. Najmanje je braniteljskih obitelji tipa "otac s djecom" (u kojima branitelj ima status oca) u Međimurskoj, Požeško-slavonskoj i Ličko-senjskoj županiji.

Slika 5.14. DISTRIBUCIJA BRANITELJSKIH OBITELJI TIPA "OTAC S DJECOM" U KOJIMA OTAC IMA STATUS BRANITELJA I OBITELJI "OTAC S DJECOM" U STANOVNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE PO ŽUPANIJAMA

U gradskim naseljima živi gotovo 80% braniteljskih obitelji tipa "majka s djecom" u kojima majka ima status braniteljice (slika 5.13.), ali manje od 56% obitelji tipa "otac s djecom" u kojima otac ima status branitelja. To pokazuje kako u većini županija braniteljske obitelji tipa "otac s djecom" uglavnom žive u negradskim naseljima (seoskima ili mješovitima). Preciznije, u 12 županija veći je udio tih obitelji u negradskim nego u gradskim naseljima (slika 5.15.). Ponovo se izdvajaju Krapinsko-zagorska i Međimurska županija, s najvećim udjelom obitelji tipa "otac s djecom" u kojima otac ima status branitelja u negradskim naseljima.

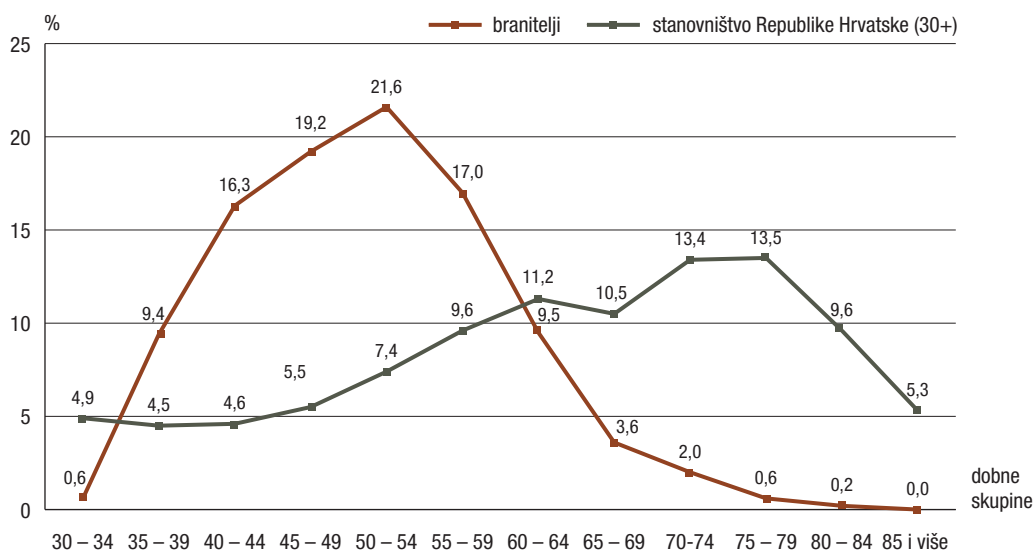
Slika 5.15. UDIO OBITELJI TIPa "OTAC S DJECOM" U KOJIMA BRANITELJ IMA STATUS OCA, PREMA TIPU NASELJA PO ŽUPANIJAMA

5.5. Hrvatski branitelji u samačkim kućanstvima

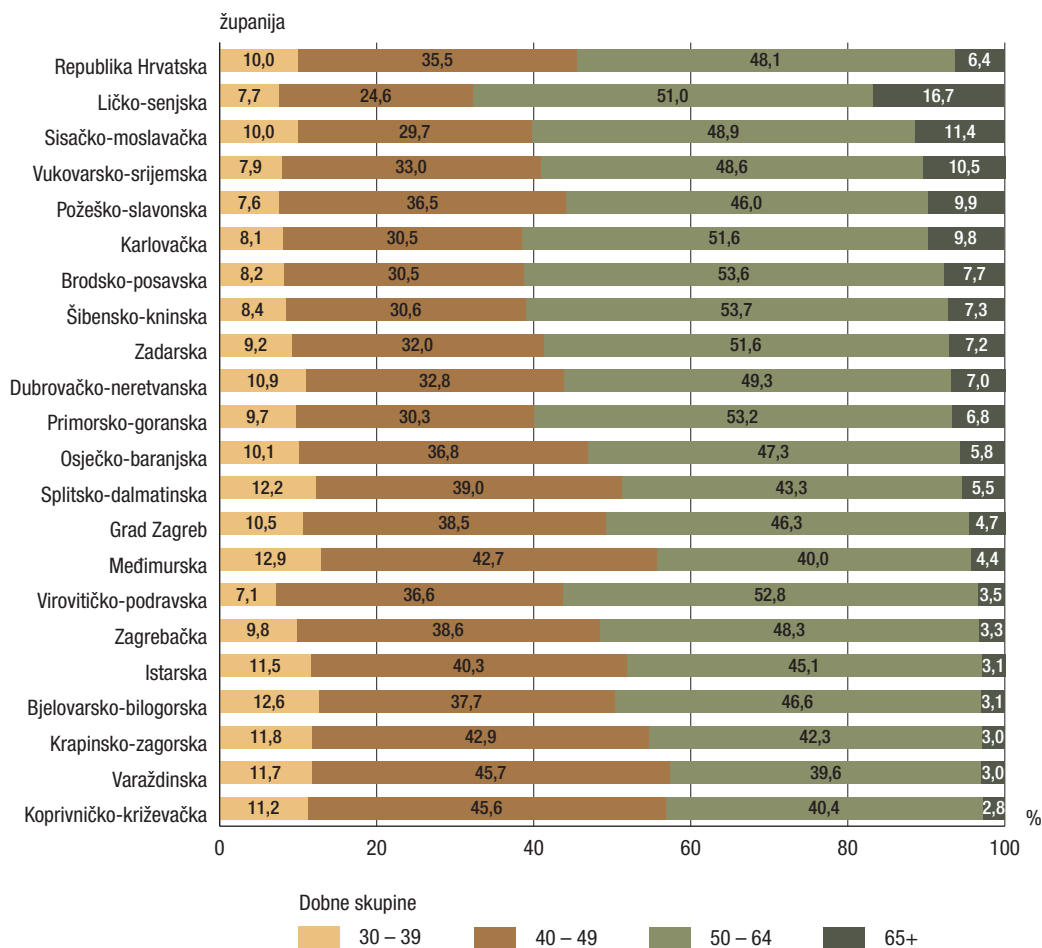
Posebnu pozornost zaslužuju i hrvatski branitelji koji žive u samačkim kućanstvima, kojih je u braniteljskoj populaciji 8,0% (vidi sliku 5.4.). Prije svega, iz distribucije dobnih skupina vidimo da su samci u braniteljskoj populaciji u prosjeku mlađi nego samci u stanovništvu Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više (slika 5.16.). Prosječna dob hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava je 50,8 godina, a samaca iz stanovništva u dobi od 30 godina i više 63,7 godina. Vrlo je malo hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava u starosnoj umirovljeničkoj dobi, tj. iznad 64 godine (6,4%). Gotovo 46% njih mlađe je od 50 godina. U stanovništvu Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više starijih je samaca (65+) više od polovice (52,3%).

Slika 5.16. HRVATSKI BRANITELJI I I STANOVNIŠTVO U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ U SAMAČKIM KUĆANSTVIMA, PREMA DOBNOJ STRUKTURI

Dobna struktura hrvatskih branitelja u samačkim kućanstvima pokazuje određene varijacije na razini županija (5.17.). Detaljniji uvid u dobnu strukturu hrvatskih branitelja koji žive u samačkim kućanstvima po županijama pruža tablica 8. u Statističkom dodatku. U Ličko-senjskoj županiji najveći je udio starijih samaca (16,7%), što je oko 2,5 puta više nego na razini Republike Hrvatske kao cjeline. Nakon Ličko-senjske, po udjelu starijih branitelja (65+) iz samačkih kućanstava slijede Sisačko-moslavačka, Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska i Karlovačka županija (s oko 10%). Županije s najvećim udjelom mladih samaca (30 – 49 godina) jesu Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Međimurska, Krapinsko-zagorska, Istarska, Splitsko-dalmatinska i Bjelovarsko-bilogorska (u tim je županijama udio mladih samaca veći od 50%).

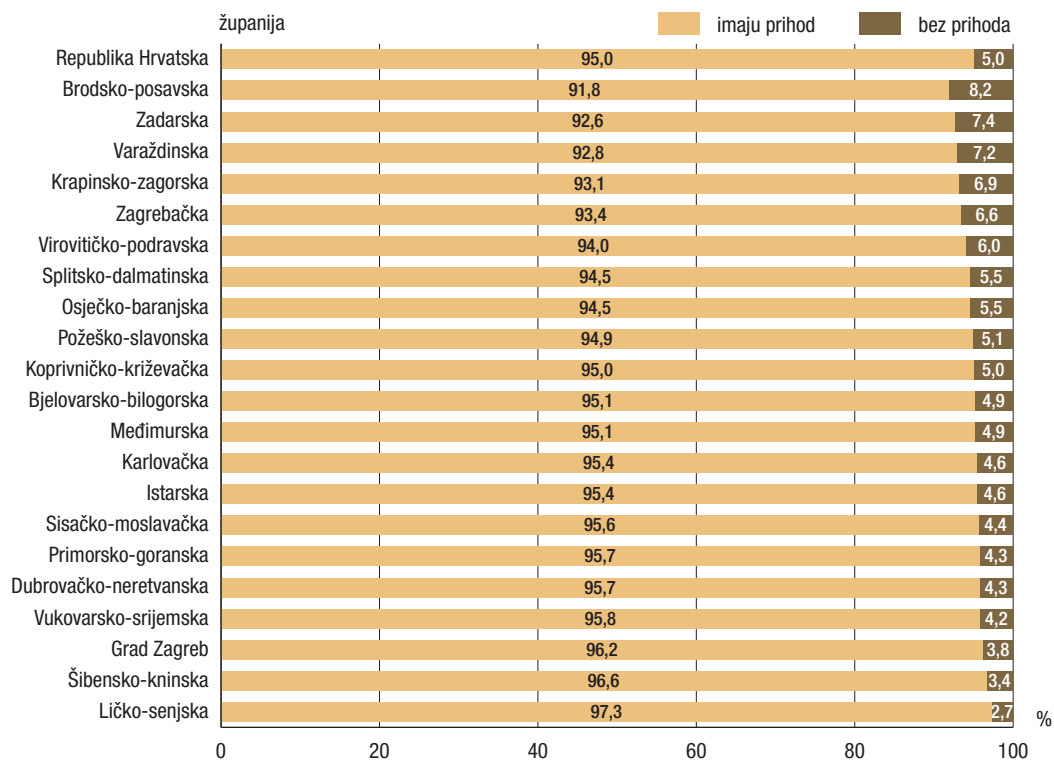
Slika 5.17. HRVATSKI BRANITELJI U SAMAAČKIM KUĆANSTVIMA PREMA DOBNOJ STRUKTURI PO ŽUPANIJAMA

Prema podacima, 5,0% hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava nema vlastitog prihoda (slika 5.18.). Bez prihoda je najmanje hrvatskih branitelja-samaca iz Ličko-senjske, Šibensko-kninske županije i Grada Zagreba. Nešto je veći od prosjeka (više od 7%) udio hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava bez prihoda u Brodsko-posavskoj, Zadarskoj i Varaždinskoj županiji. Nažalost, ovdje nam nisu bili dostupni podaci o visini kućanskih prihoda.

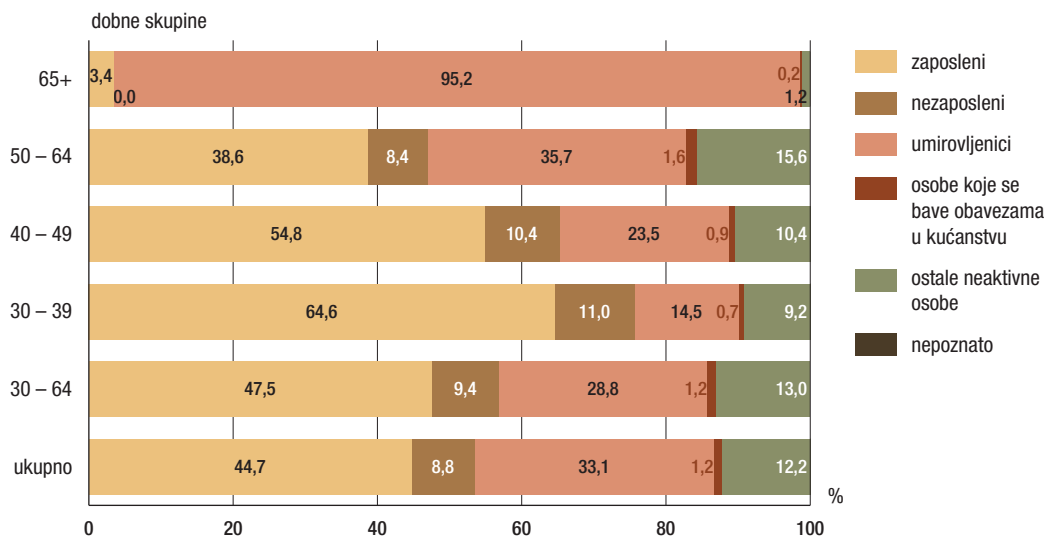
Slika 5.18. HRVATSKI BRANITELJI KOJI ŽIVE U SAMAAČKIM KUĆANSTVIMA PREMA TOME IMAJU LI VLASTITI PRIHOD ILI NE PO ŽUPANIJAMA

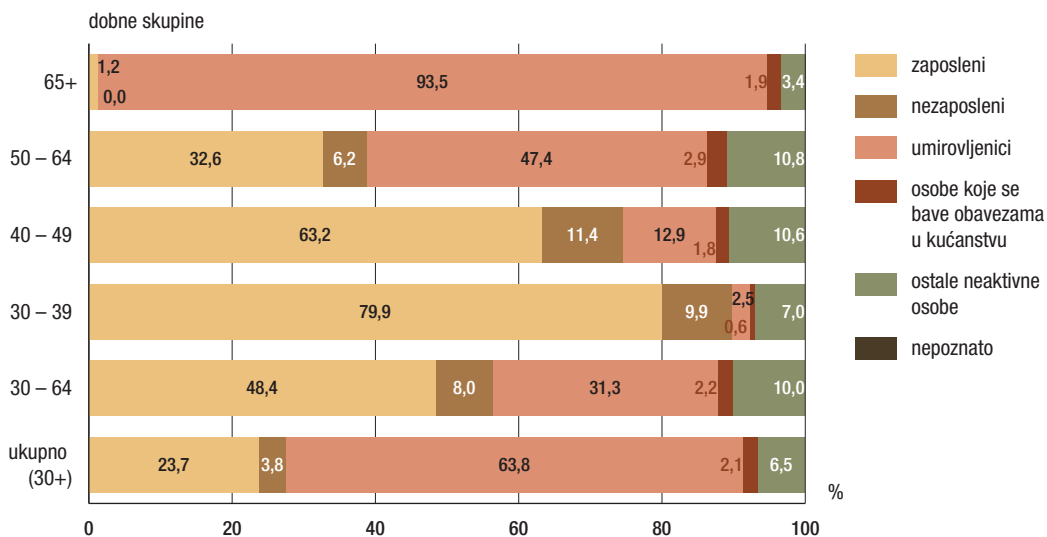
Prihodi hrvatskih branitelja i građana ovise o njihovoj ekonomskoj aktivnosti. Ako uspoređujemo ekonomsku aktivnost svih samaca u dobi od 30 godina i više iz braniteljske i ukupne populacije Republike Hrvatske (slike 5.19. i 5.20.), onda možemo konstatirati da je među hrvatskim braniteljima gotovo upola manje umirovljenika nego u stanovništvu, prije svega, zbog prosječno mlade braniteljske populacije²⁴). No ako se ograničimo na radno sposobno stanovništvo među hrvatskim braniteljima i stanovništvom (30 – 64 godine), onda vidimo da je među hrvatskim braniteljima iz samačkih kućanstava nešto veći udio nezaposlenih i ostalih radno neaktivnih osoba, a manji udio umirovljenika. U najmlađoj dobnoj skupini (30 – 39 godina) najveća je razlika u udjelu zaposlenih. Naime, udio zaposlenih hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava koji ulaze u spomenutu dobnu skupinu iznosi 64,6% te je niži za više od 15 postotnih bodova od istog udjela među samcima u stanovništvu. Slično je i u drugoj dobnoj kategoriji (40 – 49 godina), dok je u najstarijoj kategoriji radnoga kontingenta (50 – 64 godine) situacija obratna: udio zaposlenih hrvatskih branitelja nešto je veći nego udio zaposlenih samaca iz stanovništva. Kada se analizira aktivnost samaca izvan radnoga kontingenta (65+), onda i među hrvatskim braniteljima i među stanovnicima Republike Hrvatske koji žive u samačkim kućanstvima dominiraju umirovljenici (više od 95% među hrvatskim braniteljima i više od 93% među stanovnicima Republike Hrvatske).

24) Detaljniji uvid u trenutačnu ekonomsku aktivnost branitelja koji žive u samačkim kućanstvima prema starosti pruža tablica 9. iz Statističkog dodatka.

Slika 5.19. HRVATSKI BRANITELJI KOJI ŽIVE U SAMAČKIM KUĆANSTVIMA, PREMA STAROSTI I TRENUTAČNOJ AKTIVNOSTI²⁵⁾

Slika 5.20. STANOVNIŠTVO REPUBLIKE HRVATSKE U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE KOJE ŽIVI U SAMAČKIM KUĆANSTVIMA, PREMA STAROSTI I TRENUTAČNOJ AKTIVNOSTI²⁶⁾

25) Precizne vrijednosti kategorija prikazane statističke pojave nalaze se u Statističkom dodatku u tablici 10.

26) Precizne vrijednosti kategorija prikazane statističke pojave nalaze se u Statističkom dodatku u tablici 11.

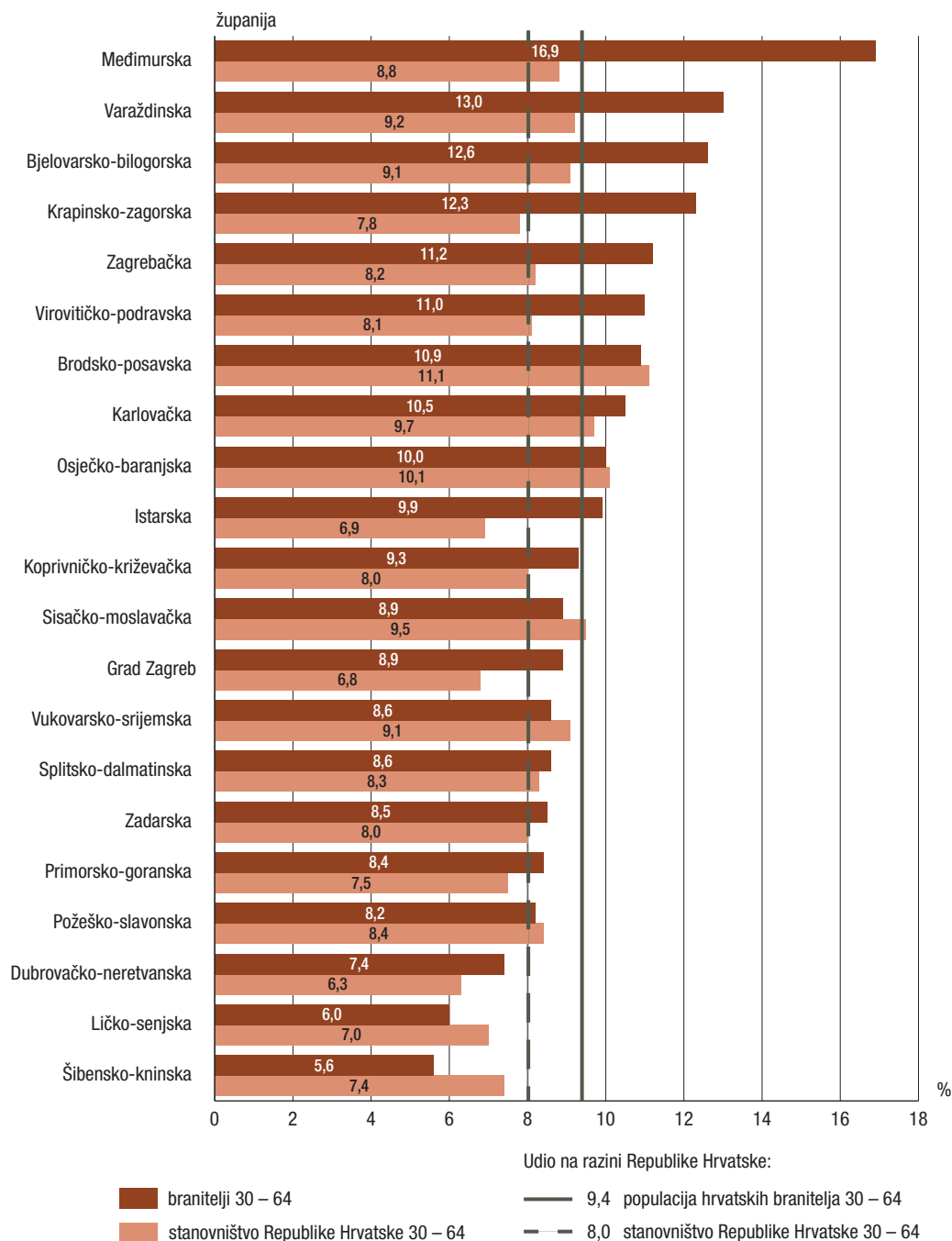
Osvrnemo li se na problem nezaposlenosti među hrvatskim braniteljima iz samačkih kućanstava, bez obzira da li nezaposlenost mjerili preko udjela nezaposlenih u radno sposobnom stanovništvu ili preko stope nezaposlenosti²⁷⁾, možemo primijetiti da je broj nezaposlenih veći među hrvatskim braniteljima koji žive u samačkim kućanstvima nego u ukupnoj populaciji samaca Republike Hrvatske u dobi 30 – 64 godine (slike 5.21. i 5.22.). Među hrvatskim braniteljima odstupa Međimurska županija, s udjelom od gotovo 17% nezaposlenih u radno sposobnom stanovništvu (30 – 64 godine). Također, udio nezaposlenih veći od 12% nalazimo među hrvatskim braniteljima iz samačkih kućanstava u Varaždinskoj, Bjelovarsko-bilogorskoj i Krapinsko-zagorskoj županiji. No pouzdaniju sliku o ekonomskoj aktivnosti daje stopa nezaposlenosti, koja se određuje kao omjer između broja nezaposlenih i ukupnog broja zaposlenih i nezaposlenih (slika 5.22.)²⁸⁾.

Usporedimo li stope nezaposlenosti među samačkim kućanstvima u dobi 30-64 godine (slika 5.22.), vidimo da hrvatski branitelji iz samačkih kućanstava imaju veću stopu nezaposlenosti (za 2,4 postotna boda) od samaca u Republici Hrvatskoj. Kao što je već rečeno, odstupa Međimurska županija sa stopom nezaposlenosti hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava višom od 27%, a slijede je Brodsko-posavska i Virovitičko-podravska županija. Najniže stope nezaposlenosti imaju samci branitelji iz Dubrovačko-neretvanske i Šibensko-kninske županije. Treba napomenuti da u pravilu stope nezaposlenosti hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava po županijama prate stope nezaposlenosti samaca iz stanovništva Republike Hrvatske u dobi 30 – 64 godine.

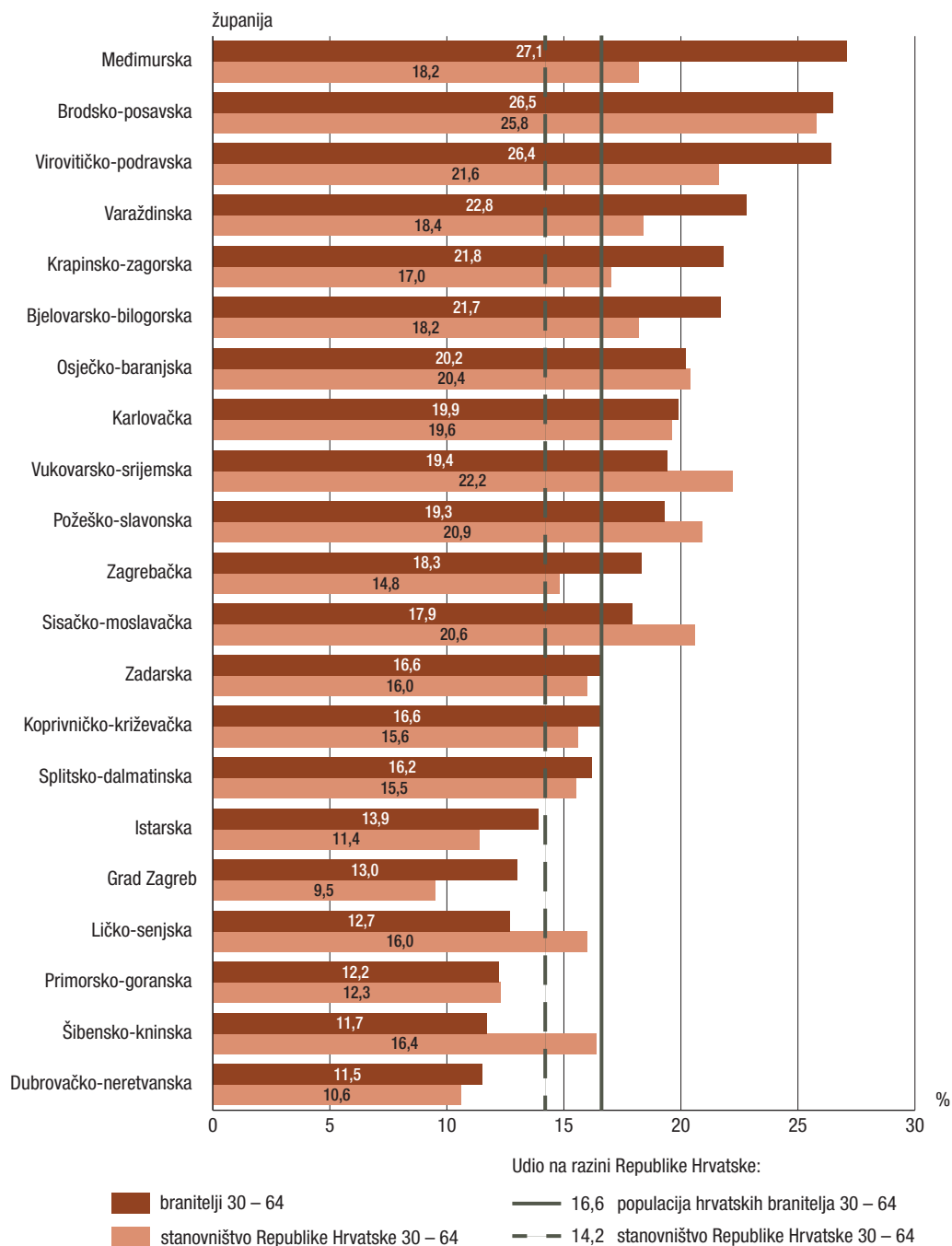
27) Ovdje treba upozoriti na to da su u slikama 5.19., 5.20. i 5.21. statusi u ekonomskoj aktivnosti analizirani unutar tri dobna kontingenta stanovništva (30 – 64; 30 i više; 65 i više godina). To znači, na primjer, da je udio nezaposlenih u dobnoj skupini 30 – 64 godine izračunan kao omjer između broja nezaposlenih i ukupnog broja osoba dobne skupine 30 – 64 godine (nezaposleni / zaposleni + nezaposleni + radno neaktivni). Dakle, tako dobiveni udio (%) nije isto što i stopa nezaposlenosti (slika 5.22.), kod čijeg računanja se iz radno sposobnog stanovništva u dobi 30 – 64 godine isključuju osobe spomenute dobi koje su radno neaktivne (umirovljenici, kućanice, posve radno nesposobni, radno sposobni bez zaposlenja koji ne traže posao).

28) Kao što je već naznačeno u prethodnoj napomeni, pri izračunu stope nezaposlenosti iz omjera su isključene radno neaktivne osobe u dobi 30 – 64 godine.

Slika 5.21. UDIO NEZAPOSLENIH MEĐU HRVATSKIM BRANITELJIMA (30 – 64 GODINE) I STANOVNICIMA REPUBLIKE HRVATSKE (30 – 64 GODINE) KOJI ŽIVE U SAMAČKIM KUĆANSTVIMA PO ŽUPANIJAMA

Slika 5.22. STOPE NEZAPOSLENOSTI²⁹⁾ MEĐU HRVATSKIM BRANITELJIMA (30 – 64 GODINE) I STANOVNICIMA REPUBLIKE HRVATSKE (30 – 64 GODINE) KOJI ŽIVE U SAMAČKIM KUĆANSTVIMA PO ŽUPANIJAMA

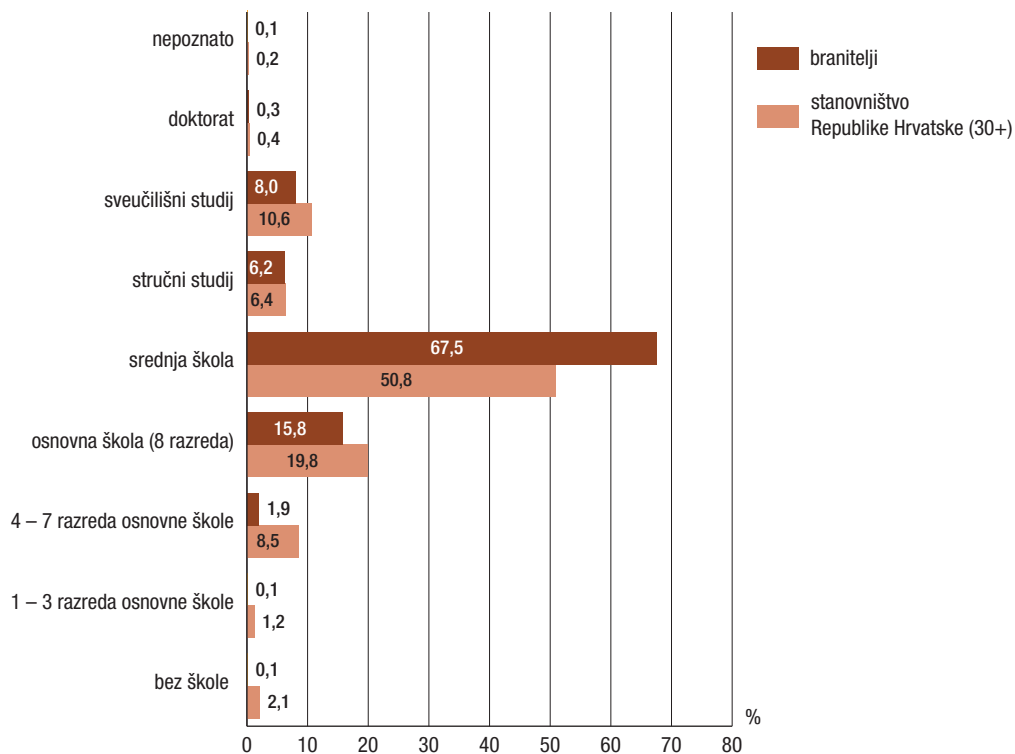

6. OBRAZOVANJE I INFORMATIČKA PISMENOST

6.1. Obrazovna struktura

Usporedba obrazovne strukture braniteljske populacije s obrazovnom strukturom ukupnog stanovništva Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više, prema podacima iz Popisa 2011. (slika 6.1.), pokazuje da je među braniteljskom populacijom nešto niži udio branitelja sa završenim višim i visokim obrazovanjem (14,5% u odnosu na 17,4% udjela ukupnog stanovništva sa završenim stručnim i sveučilišnim obrazovanjem). Udio hrvatskih branitelja sa srednjoškolskim obrazovanjem (67,5%) bitno je viši od udjela ukupnog stanovništva u dobi od 30 godina i više s istim stupnjem obrazovanja (50,8%). S druge strane, udio hrvatskih branitelja sa samo završenom osnovnom školom od 15,8% niži je od udjela ukupnog stanovništva sa samo završenom osnovnom školom od 19,8%. Bez završene osmogodišnje osnovne škole je 2,1% hrvatskih branitelja i 11,8% ukupnog stanovništva u dobi od 30 godina i više. Ta velika razlika u pogledu bitno nižeg udjela hrvatskih branitelja bez završene osnovne škole i sa samo završenom osnovnom školom u odnosu na ukupno stanovništvo u dobi od 30 godina i više posljedica je činjenice da je udio hrvatskih branitelja starijih od 70 godina među braniteljskom populacijom bitno manji od istog udjela kod ukupnog stanovništva, a upravo je u spomenutoj skupini starijeg stanovništva veći udio osoba bez osnovne škole pa bi tu razliku svakako trebalo uzeti u obzir pri interpretaciji podataka prikazanih na slici 6.1.

Slika 6.1. OBRAZOVNA STRUKTURA HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ

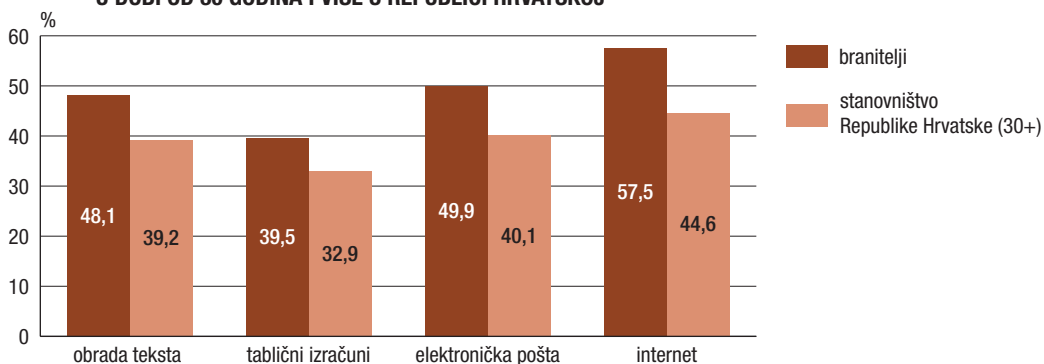

6.2. Informatička pismenost

Za usporedbu informatičke pismenosti braniteljske populacije s ukupnim stanovništvom poslužit će nam također podaci iz Popisa 2011., koji su prikupljeni pomoću pitanja koliko se ispitanici služe programima za obradu teksta, tabličnim izračunima, uporabom elektroničke pošte i interneta. Informatička pismenost i osposobljenost danas je postala vrlo važna za funkcioniranje u svijetu rada kao jedna od temeljnih vještina, ali također i za svakodnevno životno funkcioniranje. Na slici 6.2. prikazane su usporedbe frekvencije pozitivnih odgovora (DA) braniteljske populacije i ukupnog stanovništva u dobi od 30 godina i više na pitanje "Koje od navedenih aktivnosti osoba zna obavljati na osobnom računalu?". Iz prikazanih podataka na slici 6.2. razvidno je da braniteljska populacija ima nešto veću informatičku pismenost od ukupnog stanovništva u dobi od 30 godina i više kod sva četiri pitanja te da vrijedi ista pravilnost distribucije odgovora i za stanovništvo i za braniteljsku populaciju. Naime, i jedni i drugi imaju najveću frekvenciju pozitivnih odgovora kod uporabe interneta (57,5% hrvatskih branitelja i 44,6% stanovništva u dobi od 30 godina i više izjavljuje da se znaju koristiti internetom), zatim slijede programi za elektroničku poštu, koje poznaje oko 50% hrvatskih branitelja i oko 40% stanovništva u dobi od 30 godina i više, na trećem su mjestu programi za obradu teksta, koje poznaje oko 48% hrvatskih branitelja, i oko 39% stanovništva u dobi od 30 godina i više, dok je na posljednjemu mjestu i kod jednih i drugih poznavanje programa za tablične izračune, koje poznaje oko 40% hrvatskih branitelja i oko 33% stanovništva u dobi od 30 godina i više.

Spomenuta pravilnost u distribuciji odgovora kod jedne i druge populacije ne iznenađuje jer danas je internet svakako najrasprostranjeniji pa se gotovo svi služe njime za informiranje putem različitih portala koji su postali dostupni velikom broju stanovnika i putem tzv. pametnih mobitela, dok su tablični izračuni već specifičniji programi i njihovo poznavanje i korištenje traži veća ulaganja u smislu učenja. S druge strane, nešto veća informatička pismenost braniteljske populacije od ukupnog stanovništva u dobi od 30 godina i više posljedica je činjenice da je udio hrvatskih branitelja starijih od 70 godina među braniteljskom populacijom bitno manji od istog udjela kod ukupnog stanovništva, a upravo je spomenuta skupina starijeg stanovništva obično u prosjeku "slabije informatički pismena" pa tu razliku treba uzeti u obzir pri interpretaciji podataka prikazanih na slici 6.2.

Slika 6.2. INFORMATIČKA PISMENOST HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Određene razlike u pogledu informatičke pismenosti hrvatskih branitelja postoje na razini županija, ali one nisu velike, s tim da je u svim županijama isti poredak u pogledu poznavanja informatičkih programa: najveći broj hrvatskih branitelja koristi se internetom, zatim informatičkom poštom i obradom teksta, a najmanje ih se koristi programima za tablične izračune (vidi [sliku 3.](#) u Statističkom dodatku).

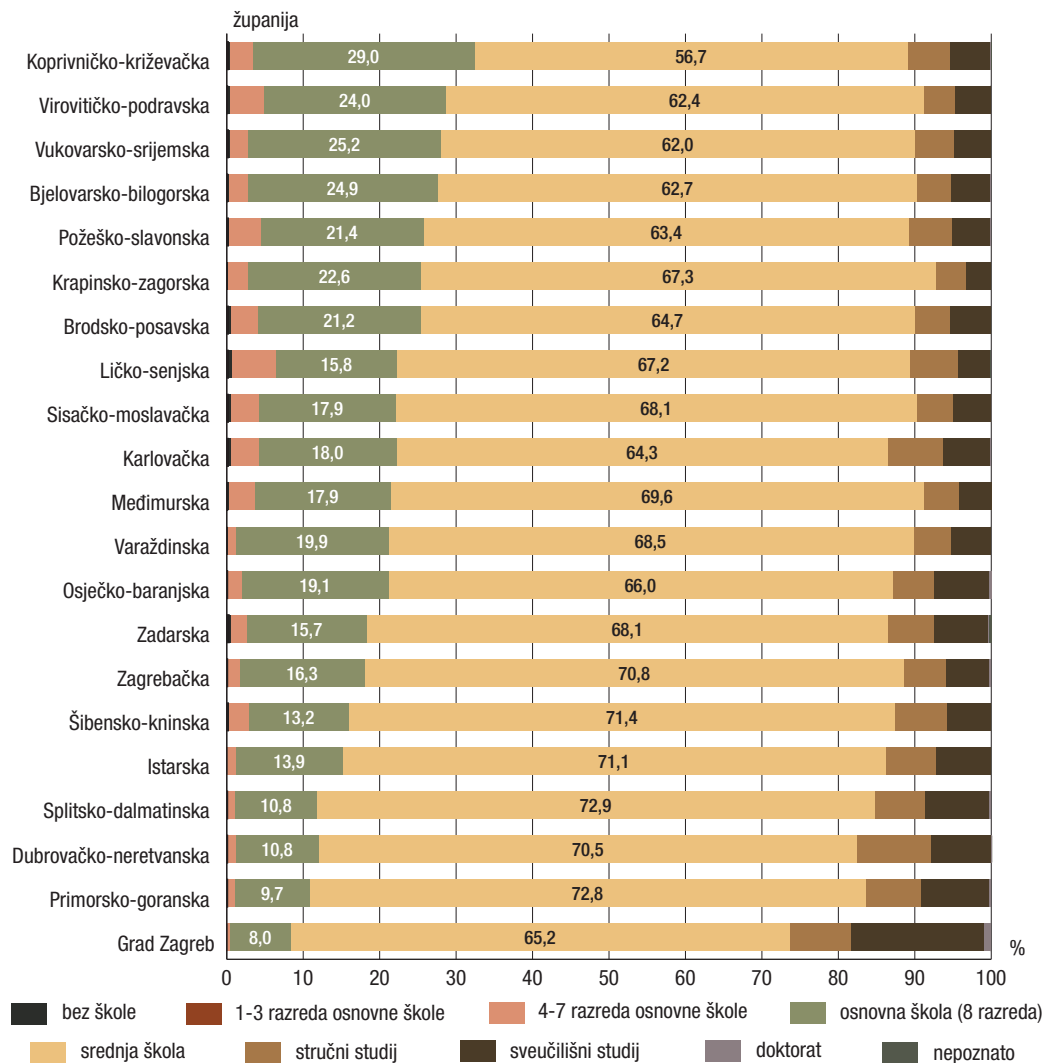
6.3. Razlike u obrazovanju hrvatskih branitelja po županijama

[Slike 6.3.](#) i [6.4.](#) prikazuju usporedbu obrazovne strukture braniteljske populacije po županijama. Na [slici 6.3.](#) prikazana je obrazovna struktura braniteljske populacije za sve županije i za sve stupnjeve obrazovanja kako su bili navedeni u Popisu 2011., dok su na [slici 6.4.](#) prikazani agregirani podaci za braniteljsku populaciju s najmanje završenim srednjoškolskim obrazovanjem kako bi se bolje uočile razlike u obrazovanosti braniteljske populacije po županijama.

Iz [slike 6.3.](#) vidljivo je da najveći postotak hrvatskih branitelja u svim županijama ima završeno srednjoškolsko obrazovanje, s tim da je najmanji udio hrvatskih branitelja sa srednjoškolskim obrazovanjem u Koprivničko-križevačkoj županiji (oko 57%), koja istodobno ima i najveći relativni udio hrvatskih branitelja sa samo završenim osnovnim obrazovanjem (29,0%) te bez završenoga osnovnog obrazovanja (3,4%). S druge strane, gotovo je 73% hrvatskih branitelja sa završenom srednjom školom u Splitsko-dalmatinskoj i Primorsko-goranskoj županiji, dok je prosjek za Republiku Hrvatsku oko 67%. Iz [slike 6.3.](#) razvidno je također da nešto slabiju obrazovnu strukturu, s većim udjelom hrvatskih branitelja koji imaju samo završenu osnovnu školu ili nepotpuno osnovno obrazovanje, uz Koprivničko-križevačku županiju, u kojoj oko 33% ili svaki treći hrvatski branitelj ima najviše završenu osnovnu školu ili manje od toga, imaju Virovitičko-podravska i Vukovarsko-srijemska županija, u kojima je udio hrvatskih branitelja sa završenim osnovnim obrazovanjem i manje tek nešto niži od 30%, a zatim slijede Bjelovarsko-bilogorska, Požeško-slavonska, Krapinsko-zagorska i Brodsko-posavska županija.

Slika 6.3. OBRAZOVNA STRUKTURA BRANITELJSKE POPULACIJE PO ŽUPANIJAMA³⁰⁾

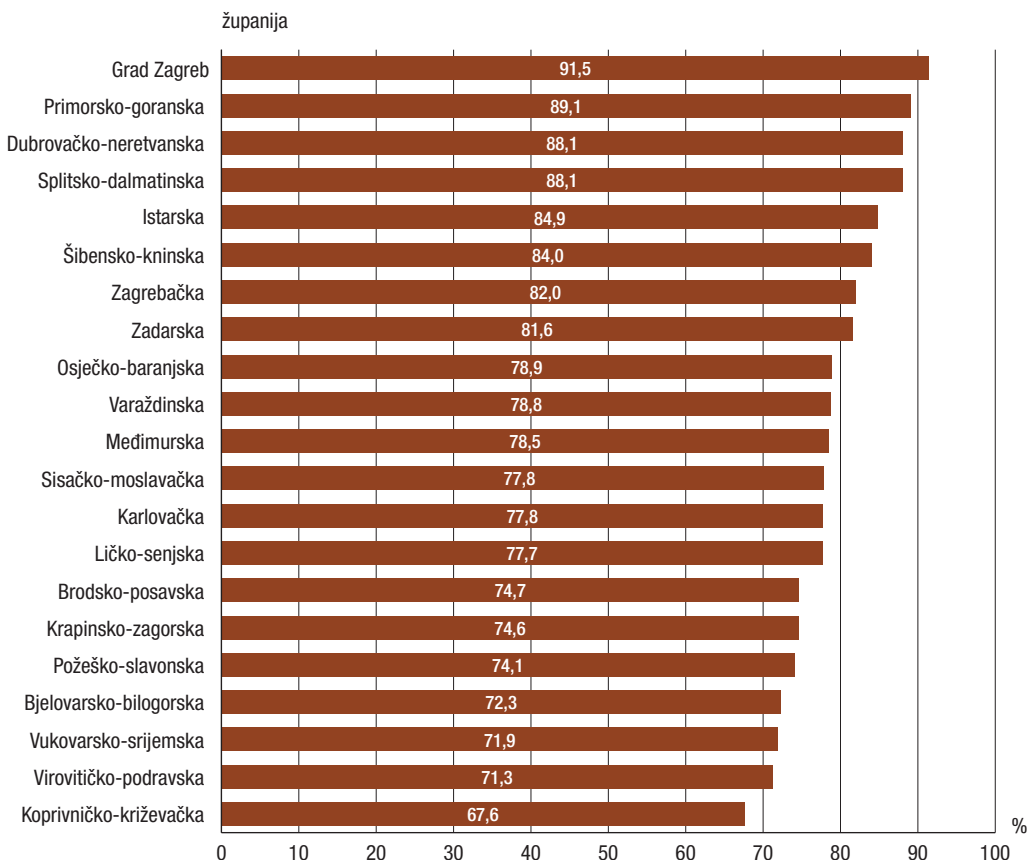

S druge strane, **slika 6.4.** na određeni način, s obzirom na to da su podaci agregirani, daje prilično jasan prikaz redoslijeda županija prema stupnju obrazovanosti braniteljske populacije. Tako, očekivano najobrazovnije braniteljsku populaciju ima Grad Zagreb, u kojem čak 96,6% hrvatskih branitelja ima završenu najmanje srednju školu i više, što je za oko 24 postotna boda više od najslabije plasirane Koprivničko-križevačke županije, u kojoj je veliki postotak hrvatskih branitelja sa samo završenom osnovnom školom i manje. Zagreb se posebice izdvaja po udjelu hrvatskih branitelja sa završenim stručnim i sveučilišnim studijem, koji prelazi 25% udjela,

30) Precizne vrijednosti kategorija prikazane statističke pojave nalaze se u Statističkom dodatku u tablici 12.

a posebice po udjelu hrvatskih branitelja sa završenim sveučilišnim obrazovanjem od 18,2%, dok je u drugoj najbolje rangiranoj županiji – Primorsko-goranskoj – udio hrvatskih branitelja sa završenim sveučilišnim obrazovanjem od 9,2% gotovo upola manji. Najlošije rangirana županija po udjelu hrvatskih branitelja s višim i visokim obrazovanjem jest Krapinsko-zagorska (7,3%). Iz slike 6.4. može se zaključiti da bolje obrazovanu braniteljsku populaciju imaju Grad Zagreb, Primorsko-goranska županija, dalmatinske županije te Istarska i Zagrebačka, u kojima je i veći udio urbanog stanovništva u ukupnom stanovništvu. S druge strane, slabije obrazovanu braniteljsku populaciju imaju slavonske županije (s tim da Vukovarsko-srijemska i Osječko-baranjska županija imaju veći udio urbanog stanovništva od drugih slavonskih županija) te Koprivničko-križevačka i Krapinsko-zagorska županija na sjeveru Republike Hrvatske koje imaju veći udio ruralnog stanovništva u ukupnom stanovništvu. Podaci o obrazovnoj strukturi braniteljske populacije na županijskoj razini upućuju na znatne razlike te bi mogli poslužiti za kreiranje programa cjeloživotnog obrazovanja namijenjenih hrvatskim braniteljima od strane relevantnih ministarstava kako bi se poboljšala njihova obrazovna struktura u pojedinim županijama te ojačali njihovi potencijali za lakše uključivanje na tržište rada.

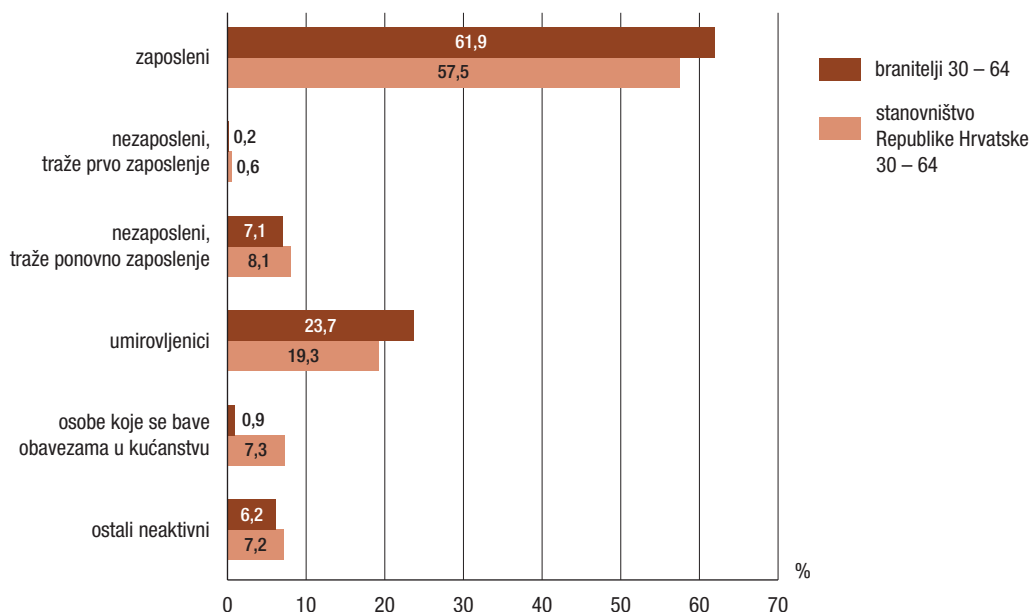
Slika 6.4. HRVATSKI BRANITELJI SA SREDNJOŠKOLSKIM OBRAZOVANJEM I VIŠE PO ŽUPANIJAMA

7. EKONOMSKA AKTIVNOST I POLOŽAJ NA TRŽIŠTU RADA

Na slici 7.1. komparirani su podaci o položaju u aktivnosti i na tržištu rada braniteljske populacije u dobi 30 – 64 i stanovništva Republike Hrvatske u dobi 30 – 64 godine, kako bi usporedba tih dviju skupina metodološki bila što korektnija. Podaci prikazani na slici 7.1. pokazuju da je udio zaposlenih hrvatskih branitelja navedene dobne skupine bio veći za 4,4 postotnih bodova od udjela zaposlenih u stanovništvu, tj. 61,9% hrvatskih branitelja u dobi 30 – 64 godine bilo je zaposleno nasuprot 57,5% stanovništva iste dobi. To onda rezultira i većom stopom zaposlenosti hrvatskih branitelja u usporedbi sa stopom zaposlenosti stanovništva, koja je prikazana na slici 7.2.³¹⁾ Posljedično, zbog nešto većeg udjela zaposlenih branitelja i veće stope zaposlenosti, udio nezaposlenih hrvatskih branitelja nešto je niži od udjela nezaposlenih u stanovništvu, što onda rezultira i nižom stopom nezaposlenosti hrvatskih branitelja od 10,4% nasuprot 13,1% stope nezaposlenosti stanovništva, što je vidljivo iz podataka prikazanih na slici 7.2.

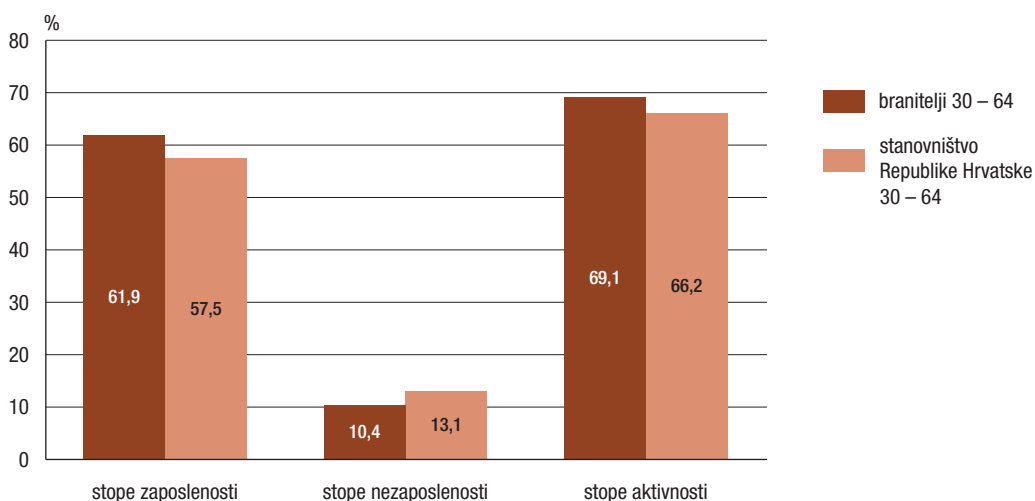
Slika 7.1. POLOŽAJ U AKTIVNOSTI: HRVATSKI BRANITELJI I UKUPNO STANOVNIŠTVO REPUBLIKE HRVATSKE U DOBI 30 – 64 GODINE

31) O razlici između udjela zaposlenih i nezaposlenih te o stopama zaposlenosti i nezaposlenosti vidi napomenu 27).

Kada se pogledaju ostale kategorije položaja u aktivnosti, dolazi se do pomalo iznenađujućeg podatka da stopa aktivnosti hrvatskih branitelja na razini od 69,1% prelazi stopu aktivnosti hrvatskog stanovništva iste dobne skupine (30 – 64), koja iznosi 66,2%. Upravo navedeni podatak te podatak o većoj stopi zaposlenosti i nižoj stopi nezaposlenosti hrvatskih branitelja iste dobne skupine (30 – 64) od ukupnog stanovništva (slika 7.2.). najbolje razbija predrasude o braniteljima kao skupini koja se dominantno povukla s tržišta rada i živi od tzv. socijalnih naknada, a istina je upravo suprotna, braniteljska populacija navedene dobne skupine (30 – 64) radno je aktivnija i češće zaposlena od ukupnog stanovništva Republike Hrvatske. Među neaktivnim stanovništvom kod braniteljske populacije, očekivano, nešto je veći udio umirovljenika (23,7% nasuprot 19,3% udjela umirovljenika kod ukupnog stanovništva iste dobne skupine (30-64)), dok je udio neaktivnih osoba koje se bave obvezama u kućanstvu kod ukupnog stanovništva (7,3%) bitno veći nego kod hrvatskih branitelja (0,9%), što se djelomice može objasniti razlikama u spolnoj strukturi braniteljske populacije i ukupnog stanovništva (slika 7.1.). Ostali neaktivni kod hrvatskih branitelja čine 6,2%, a 7,2 % u ukupnom stanovništvu.

Slika 7.2. POLOŽAJ U AKTIVNOSTI: USPOREDBA HRVATSKIH BRANITELJA I UKUPNOG STANOVNIŠTVA U DOBI 30 – 64 GODINE – STOPE AKTIVNOSTI, ZAPOSLENOSTI I NEZAPOSLENOSTI³²⁾

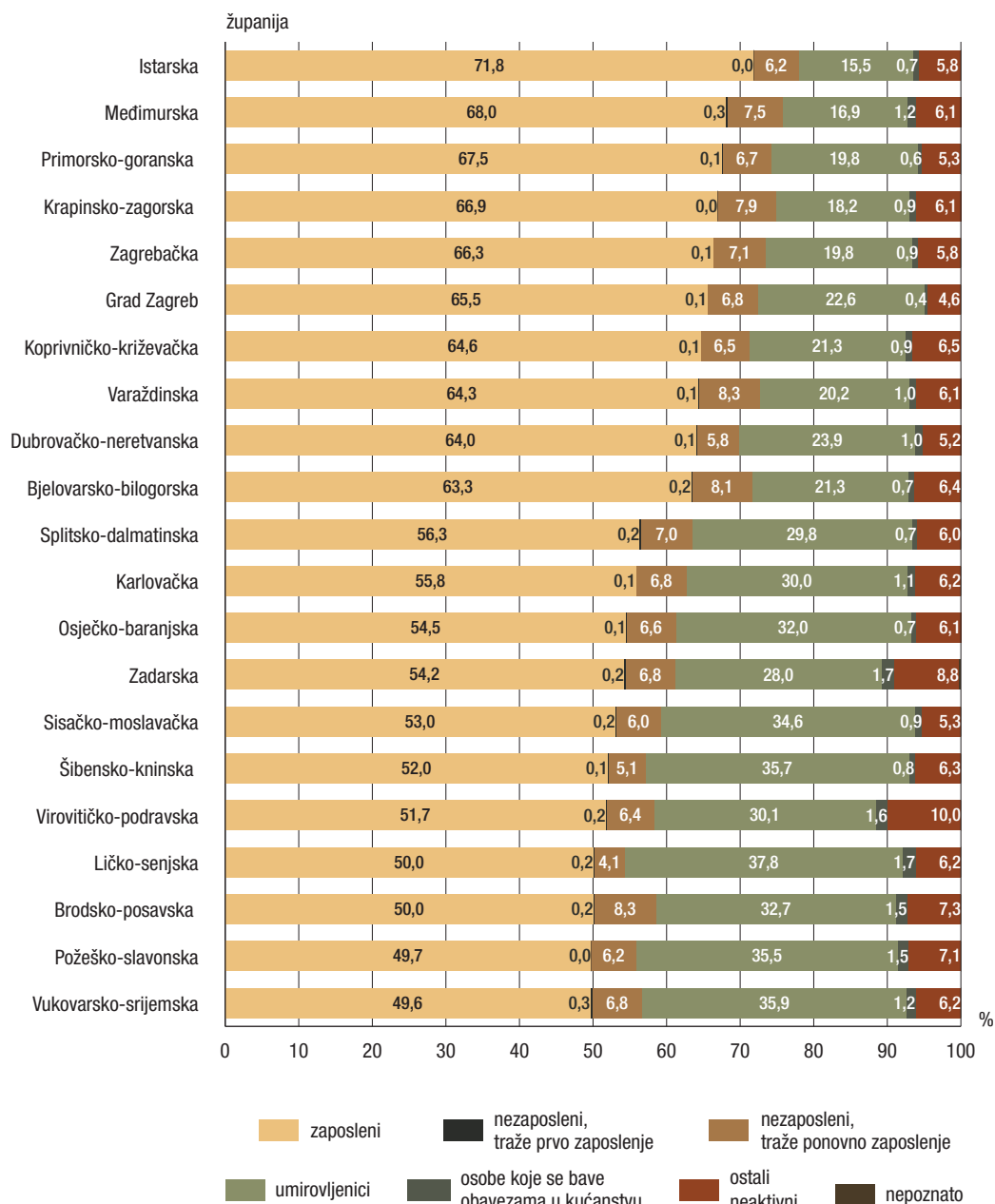
32) **Stopa aktivnosti** jest postotni udio aktivnog stanovništva (zaposleni + nezaposleni) u radno sposobnom stanovništvu dobi 30 – 64 godine. **Stopa zaposlenosti** jest postotni udio zaposlenih u radno sposobnom stanovništvu dobi 30 – 64 godine. **Stopa nezaposlenosti** jest postotni udio nezaposlenih u radno aktivnom stanovništvu dobi 30 – 64 godine (zaposleni + nezaposleni).

7.1. Hrvatski branitelji prema ekonomskoj aktivnosti po županijama

Na slici 7.3. i 7.4. prikazani su podaci o trenutnoj aktivnosti i položaju na tržištu rada braniteljske populacije po županijama. Tako je iz slike 7.3. razvidno da postoje znatne razlike u položaju u aktivnosti i na tržištu rada hrvatskih branitelja po županijama. Razvidno je da najviši udio zaposlenih hrvatskih branitelja od gotovo 72% ima Istarska županija, iza koje slijede uglavnom županije sjeverne Hrvatske i Grad Zagreb, dok je s druge strane najniži udio zaposlenih u trima slavonskim županijama (Vukovarsko-srijemskoj, Požeško-slavonskoj, Brodsko-posavskoj) i Ličko-senjskoj županiji (oscilira oko 50%). Ipak, spomenuta velika razlika u udjelu zaposlenosti nema za posljedicu bitno veći udio nezaposlenih hrvatskih branitelja u navedenim županijama jer udio nezaposlenih hrvatskih branitelja u većini županija oscilira između 5 i 8%, uz izuzetak Ličko-senjske županije gdje iznosi 4,3%.

Međutim, razlika postoji u bitno većem udjelu umirovljenih hrvatskih branitelja u navedene četiri županije (tri slavonske i Ličko-senjska županija). U spomenutim slavonskim županijama (Brodsko-posavskoj, Požeško-slavonskoj i Vukovarsko-srijemskoj) udio umirovljenih hrvatskih branitelja kreće se u rasponu od 33% do 36%, dok je najviši udio umirovljenih branitelja u Ličko-senjskoj županiji (37,8%). S druge strane, najniži udio hrvatskih branitelja umirovljenika od 15,5% je u Istarskoj županiji, a udio umirovljenika niži od 20% imaju još Primorsko-goranska županija i većina županija sjeverne Hrvatske (Međimurska, Krapinsko-zagorska, Zagrebačka). U pogledu ostalih oblika neaktivnosti razlike nisu toliko izražene kao u pogledu udjela zaposlenih i umirovljenih hrvatskih branitelja po županijama, pa udio ostalih neaktivnih po županijama varira od najnižih 4,6%, koliko je iznosio u Gradu Zagrebu, do najviših 10,0% u Virovitičko-podravskoj županiji.

Slika 7.3. HRVATSKI BRANITELJI PREMA TRENUTAČNOJ AKTIVNOSTI PO ŽUPANIJAMA³³⁾

33) Precizne vrijednosti kategorija prikazane statističke pojave nalaze se u Statističkom dodatku u tablici 13.

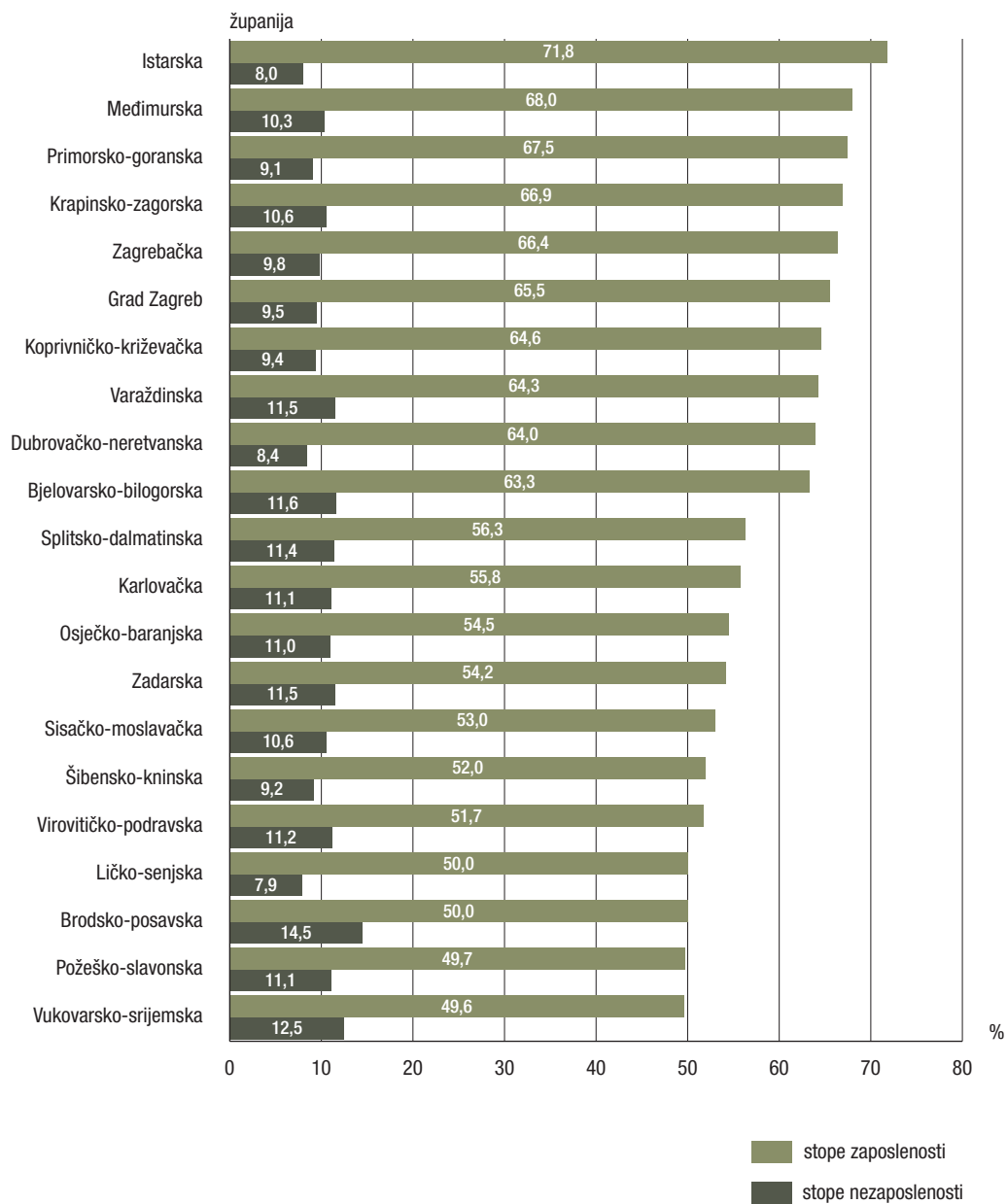
7.2. Stope zaposlenosti, nezaposlenosti i aktivnosti hrvatskih branitelja po županijama

Slike 7.4. i 7.5. prikazuju razlike po županijama s obzirom na stope zaposlenosti, nezaposlenosti i aktivnosti hrvatskih branitelja. Tako prema stopi zaposlenosti³⁴⁾ hrvatskih branitelja od oko 72% prednjači Istarska županija, koja istodobno uz Ličko-senjsku županiju ima i najnižu stopu nezaposlenosti od oko 8%. S druge strane, najvišu stopu nezaposlenosti hrvatskih branitelja od 14,5% bilježi Brodsko-posavska županija, nakon koje odmah slijedi Vukovarsko-srijemska županija sa stopom nezaposlenosti od 12,5%.

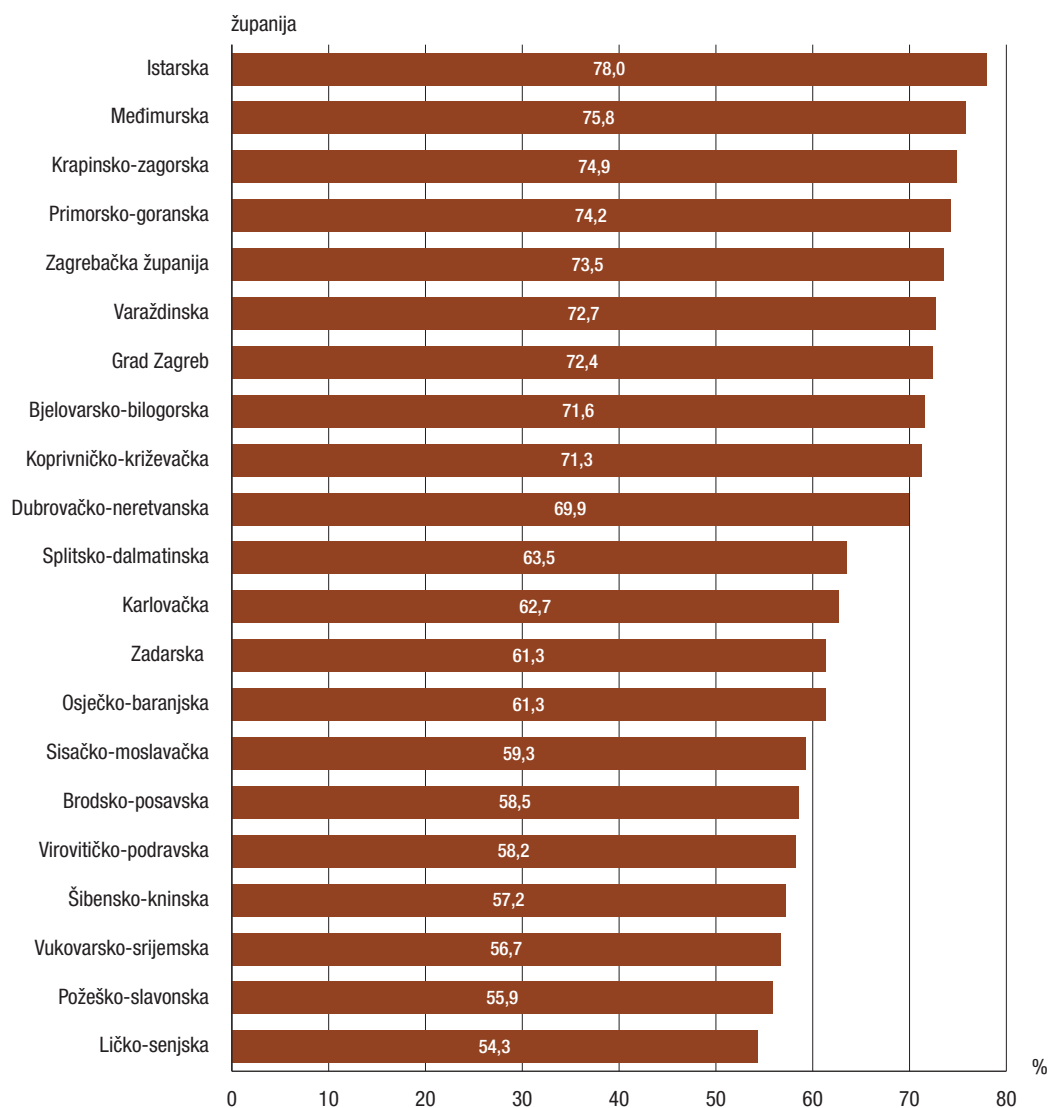
Uzevši u obzir sve prikazane pokazatelje iz slika 7.3., 7.4. i 7.5., može se zaključiti da je radni potencijal braniteljske populacije najbolje iskorišten u Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji te županijama sjeverne Hrvatske i Grada Zagreba. Spomenute županije bilježe veće stope aktivnosti braniteljske populacije, imaju veći udio zaposlenih hrvatskih branitelja i relativno veće stope zaposlenosti, a manje stope nezaposlenosti hrvatskih branitelja. S druge strane, radni potencijal braniteljske populacije najslabije je iskorišten u slavonskim županijama (Vukovarsko-srijemskoj i Brodsko-posavskoj, koje imaju i niske stope aktivnosti te niske stope zaposlenosti i visoku nezaposlenost hrvatskih branitelja) te Požeško-slavonskoj i Ličko-senjskoj županiji, koje imaju bitno niže stope aktivnosti i više stope neaktivnosti braniteljske populacije. Najveći dio tih razlika može se pripisati velikim razlikama u razinama razvijenosti u spomenutim županijama pa je radni potencijal braniteljske populacije bolje iskorišten u razvijenijim županijama, kao što su Istarska, Primorsko-goranska i Grad Zagreb, u kojima su bolje i prilike za zapošljavanje, a slabije je iskorišten u manje razvijenim slavonskim županijama i Lici.

34) Stopa zaposlenosti računa se kao omjer ukupnog broja zaposlenih i radno sposobnog stanovništva. Udio zaposlenih hrvatskih branitelja računao se kao udio zaposlenih branitelja u ukupnoj populaciji branitelja neke županije.

Slika 7.4. STOPE ZAPOSLENOSTI I NEZAPOSLENOSTI HRVATSKIH BRANITELJA PO ŽUPANIJAMA

Slika 7.5. STOPE AKTIVNOSTI HRVATSKIH BRANITELJA PO ŽUPANIJAMA

7.3. Hrvatski branitelji prema glavnim izvorima prihoda po županijama

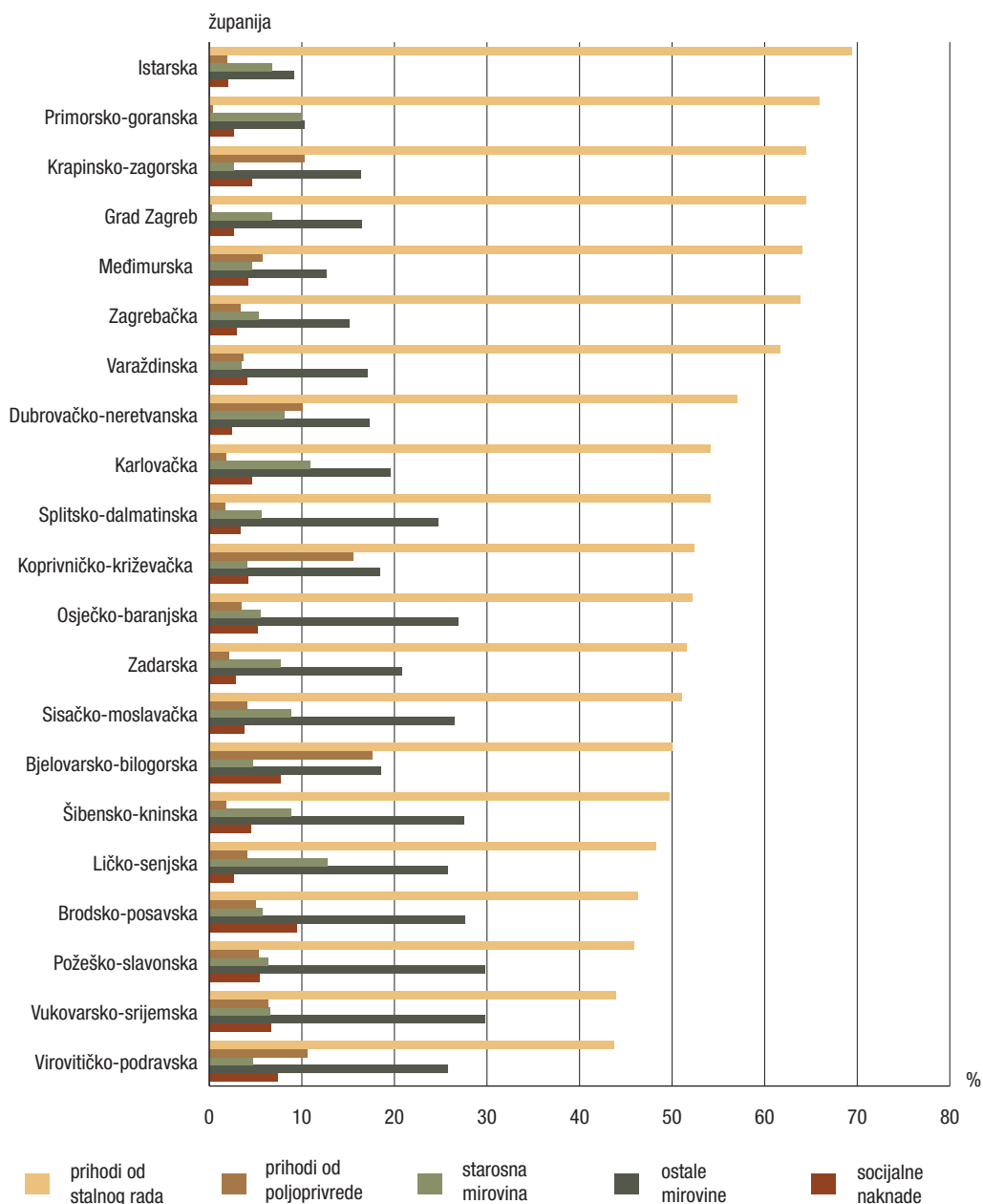
Na slici 7.6. prikazani su podaci o glavnim izvorima prihoda braniteljske populacije po županijama. Iz slike 7.6. razvidno je da podaci o izvorima prihoda slijede na određeni način iz podataka prikazanih na prethodnim slikama o položaju u aktivnosti i na tržištu rada, koji su također dobrim djelom posljedica razlika u gospodarskoj razvijenosti između županija. Tako i ovdje prema prihodima od stalnog rada prednjači Istarska županija (koja je prednjačila i prema zaposlenosti hrvatskih branitelja), u kojoj 69,4% hrvatskih branitelja ima prihode od stalnog rada, slijedi Primorsko-goranska županija s oko 66%, te Krapinsko-zagorska i Grad Zagreb, u kojima oko 65% hrvatskih branitelja ima prihode od stalnog rada, dok su na začelju prema prihodima od stalnog rada s udjelom od 44% do 48% slabije razvijene slavonske županije (Virovitičko-podravska, Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska, Požeško-slavonska) i Ličko-senjska županija (koje su bile slabije pozicionirane i prema zaposlenosti hrvatskih branitelja).

Nasuprot tomu, udio hrvatskih branitelja umirovljenika i branitelja koji su korisnici socijalnih naknada veći je u prije spomenutim slavonskim županijama, a istodobno niži u gospodarski razvijenijim županijama (Istarska, Primorsko-goranska, Grad Zagreb). S obzirom na zastupljenost pojedine vrste prihoda hrvatskih branitelja, u većini županija najzastupljeniji su prihodi od stalnog rada (što je jasno vidljivo iz slike 7.6.), a zatim slijede mirovine. U većini županija za treće i četvrto mjesto po zastupljenosti izmjenjuju se prihodi od poljoprivrede i socijalne naknade, uz iznimku Bjelovarsko-bilogorske i Koprivničko-križevačke županije, u kojima je najveći udio branitelja s prihodima od poljoprivrede (17,6% i 15,5%); iza njih slijede Virovitičko-podravska, Krapinsko-zagorska i Dubrovačko-neretvanska u kojima nešto više od 10% hrvatskih branitelja ima prihode od poljoprivrede. U spomenutih pet županija prihodi od poljoprivrede na trećem su mjestu po važnosti i važan su izvor prihoda braniteljskih kućanstava.

No pomalo iznenađuje da u trima slavonskim županijama (Brodsko-posavskoj, Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj), koje su bogate poljoprivrednim zemljištem i imaju razvijenu poljoprivrednu tradiciju, prihodi od socijalnih naknada zastupljeniji su od prihoda koje hrvatskih branitelji spomenutih županija ostvaruju od poljoprivrede. Na kraju, važno je istaknuti isto tako pomalo iznenađujući podatak da je u prosjeku oko 6% braniteljske populacije pri Popisu 2011. izjavilo da je bez ikakvih prihoda pa bi taj podatak svakako trebalo provjeriti i angažirati stručne službe da istraže koji su uzroci nedostatka prihoda u toj skupini hrvatskih branitelja radi usmjeravanja budućih mjera.

Slika 7.6. HRVATSKI BRANITELJI PREMA IZVORIMA SREDSTAVA ZA ŽIVOT PO ŽUPANIJAMA³⁵⁾

35) Precizne vrijednosti kategorija prikazane statističke pojave nalaze se u Statističkom dodatku u tablici 14.

Ovdje treba istaknuti da su nam bili dostupni podaci samo o izvorima, ali ne i o visini prihoda braniteljske populacije. Zbog toga nije bilo moguće reći bilo što o materijalnom i životnom standardu hrvatskih branitelja niti o rizicima siromaštva ili materijalne deprivacije s kojima se eventualno suočavaju. To je zadaća jednog od budućih istraživačkih projekata kako bi se dobili podaci o stopama siromaštva braniteljske populacije, o profilu siromaštva i rizičnim braniteljskim skupinama.³⁶⁾

7.4. Zaposleni hrvatski branitelji prema djelatnosti i zanimanju

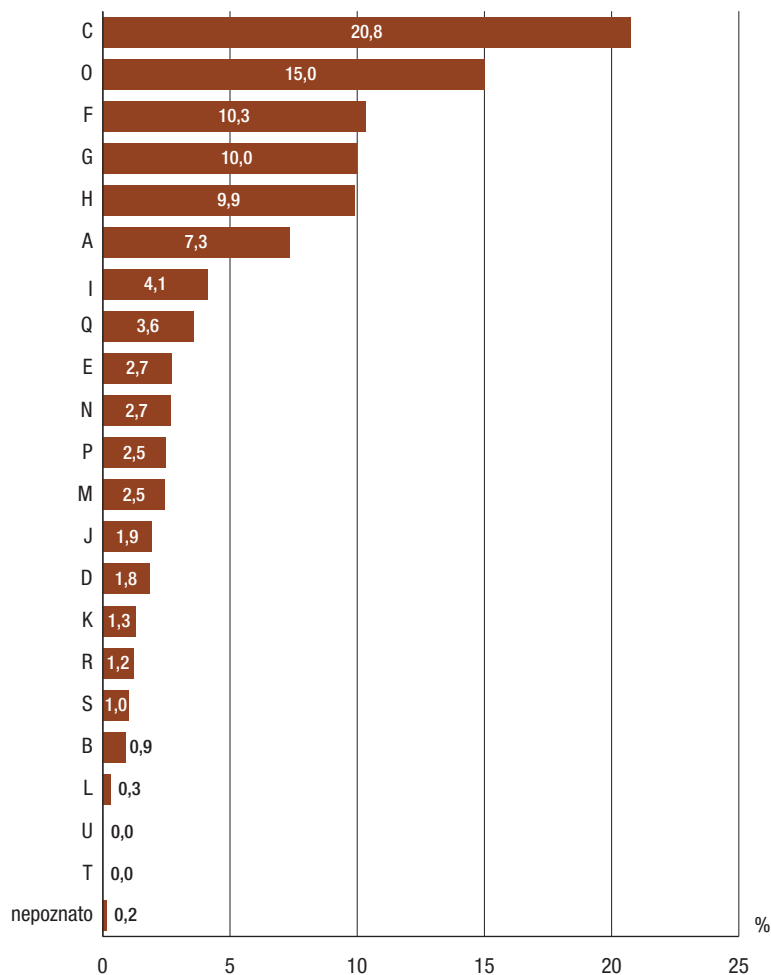
Na slikama 7.7. i 7.8. prikazani su podaci o zaposlenim hrvatskim braniteljima s obzirom na djelatnost prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD 2007.) i njihova usporedba s ukupnim zaposlenim stanovništvom u dobi od 30 godina i više. Iz slike 7.7., koja prikazuje hrvatske branitelje, razvidno je da je najveći udio zaposlenih hrvatskih branitelja u prerađivačkoj industriji (20,8%), uostalom kao i kod ukupnog zaposlenog stanovništva, gdje je udio 17,0%. Na drugome mjestu kod braniteljske populacije jest djelatnost javne uprave i obrane, s udjelom od 15,0%, što je bitno veći udio nego u ukupnom stanovništvu (8,4%), a i razumljivo je s obzirom na činjenicu da je veliki broj hrvatskih branitelja nakon rata ostao zaposlen u Hrvatskoj vojsci, kao djelatne vojne osobe unutar Ministarstva obrane. Sljedeće tri važne djelatnosti s udjelom zaposlenih hrvatskih branitelja od oko 10% jesu: građevinarstvo, trgovina te prijevoz i skladištenje.

Kada se pogleda usporedba sa ukupnim stanovništvom u dobi od 30 godina i više na slici 7.8., vidljivo je da je djelatnost trgovine s udjelom od 14,6% na drugome mjestu po zaposlenosti ukupnog stanovništva (veći udio zaposlenih nego kod hrvatskih branitelja), na četvrtome mjestu nakon javne uprave dolazi građevinarstvo s nešto nižim udjelom (7,5%) nego kod hrvatskih branitelja, dok su na petome i šestom mjestu kod ukupnog stanovništva djelatnosti obrazovanja i zdravstvene zaštite te socijalna skrb, s udjelima od 7,5% i 7,0% (udio hrvatskih branitelja zaposlenih u tim djelatnostima bitno je niži: u obrazovanju tek 2,5%, u zdravstvu i socijalnoj skrbi 3,6%). S druge strane, nešto je veći relativni udio hrvatskih branitelja zaposlenih u djelatnosti poljoprivrede od ukupnog stanovništva (7,3% prema 5,8%). Nešto više od 4% hrvatskih branitelja zaposleno je u djelatnosti pružanja smještaja i pripreme hrane, dok je 5,3% ukupnog stanovništva zaposleno u navedenoj djelatnosti. Zaključno se iz usporedbe zaposlenosti hrvatskih branitelja po djelatnostima s ukupnim zaposlenim stanovništvom u dobi od 30 godina i više može reći da se najveće razlike nalaze u, očekivano, bitno većem udjelu zaposlenih hrvatskih branitelja u djelatnosti javne uprave i obrane u odnosu na ukupno stanovništvo te bitno nižem udjelu hrvatskih branitelja zaposlenih u djelatnostima obrazovanja, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, što djelomice može biti posljedica razlika u obrazovanju i spolnoj strukturi braniteljske populacije i ukupnog stanovništva. Redoslijed ostalih djelatnosti po njihovoj zastupljenosti sličan je kod braniteljske populacije kao i kod ukupnog stanovništva.

36) Spomenute podatke moguće je prikupiti na temelju upitnika kojima se već koristi Državni zavod za statistiku (DZS). Naime, DZS prikuplja podatke o dohotku i potrošnji stanovništva preko Ankete o dohotku stanovništva, koja se provodi svake godine, ili preko Ankete o potrošnji kućanstava, koja se provodi svakih nekoliko godina. Postoji mogućnost da se u upitnike tih anketa doda varijabla na temelju koje bi se mogla identificirati kućanstva u kojima žive hrvatski branitelji. Druga je mogućnost da se provede nezavisno istraživanje o materijalnom standardu i kvaliteti života braniteljske populacije.

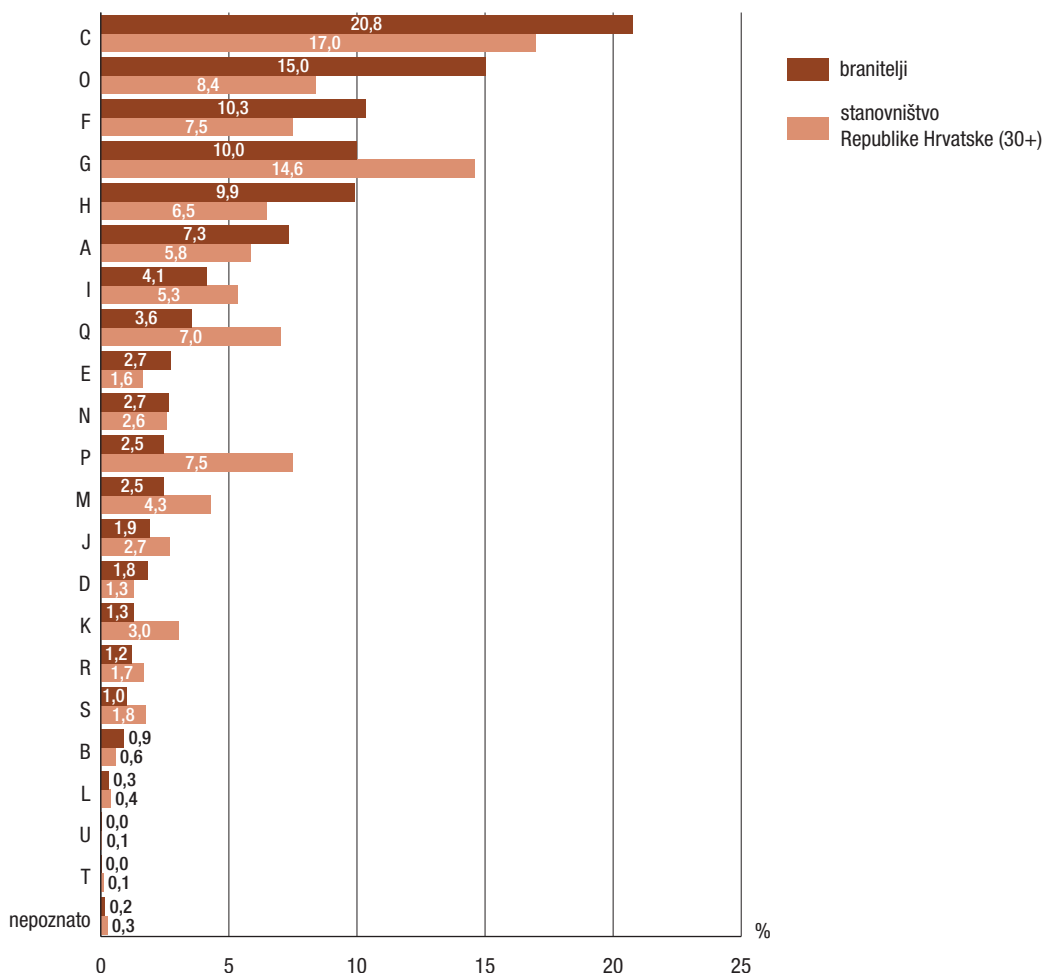

Slika 7.7. ZAPOSLENI HRVATSKI BRANITELJI PREMA DJELATNOSTI

A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	L Poslovanje nekretninama
B Rudarstvo i vađenje	M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
C Prerađivačka industrija	N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	O Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	P Obrazovanje
F Građevinarstvo	Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi
G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	R Umjetnost, zabava i rekreacija
H Prijevoz i skladištenje	S Ostale uslužne djelatnosti
I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	T Djelatnosti kućanstava kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe
J Informacije i komunikacije	U Djelatnost izvanteritorijalnih organizacija i tijela
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	

Slika 7.8. ZAPOSLENI HRVATSKI BRANITELJI I UKUPNO ZAPOSLENO STANOVNIŠTVO U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ PREMA DJELATNOSTI

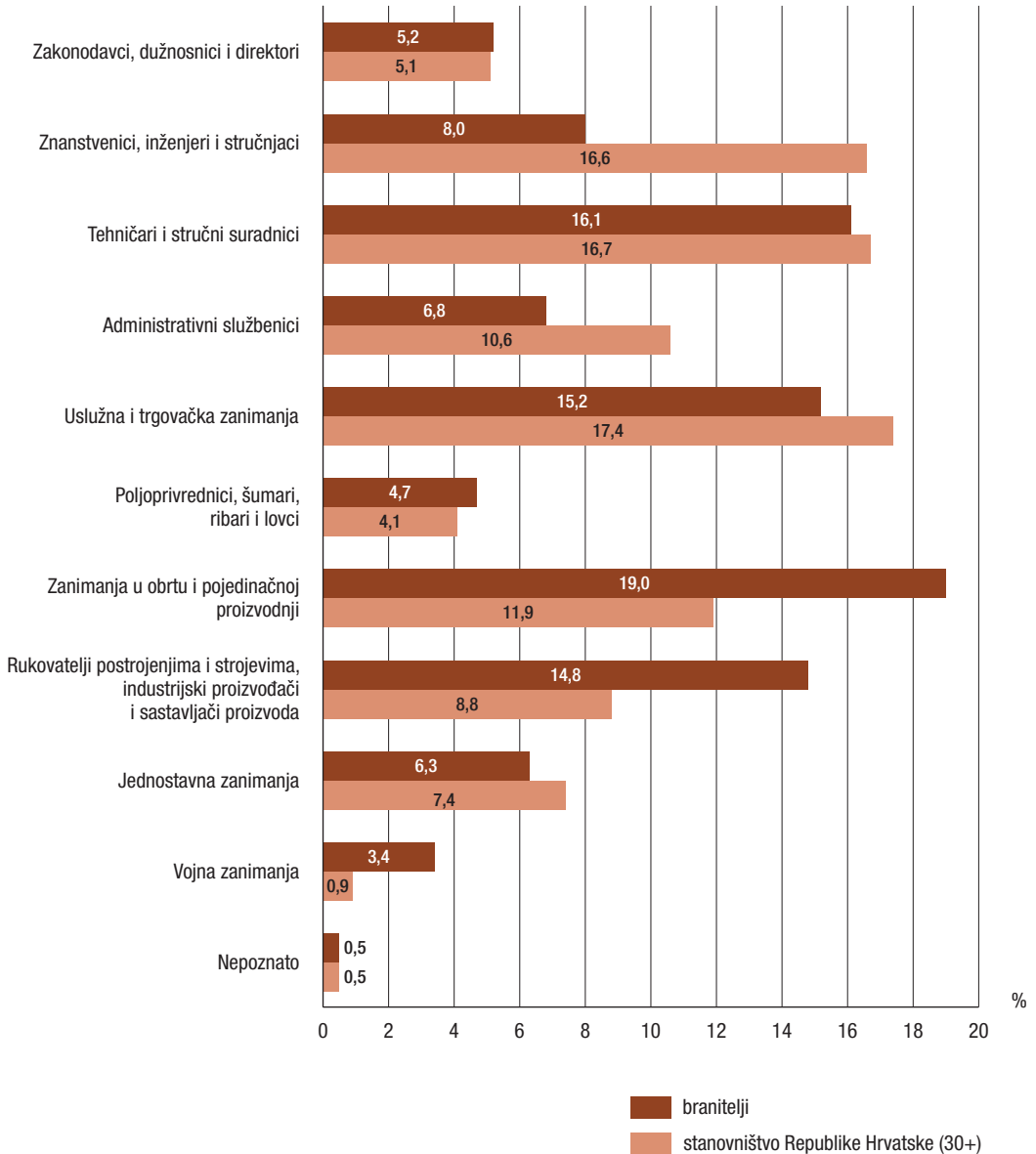

A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	L Poslovanje nekretninama
B Rudarstvo i vađenje	M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
C Prerađivačka industrija	N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	O Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	P Obrazovanje
F Građevinarstvo	Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi
G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	R Umjetnost, zabava i rekreacija
H Prijevoz i skladištenje	S Ostale uslužne djelatnosti
I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	T Djelatnosti kućanstava kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe
J Informacije i komunikacije	U Djelatnost izvanteritorijalnih organizacija i tijela
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	

Podaci prikazani na slici 7.9. donose usporedbu strukture zaposlenih hrvatskih branitelja i ukupnoga zaposlenog stanovništva u dobi od 30 godina i više prema Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja (NKZ) iz 2010. godine. Kada se pogleda struktura prema zanimanjima, najveći udio hrvatskih branitelja zaposlen je unutar obrtničkih zanimanja i zanimanja pojedinačne proizvodnje (19,0%), što je dosta veći udio u usporedbi s ukupnim stanovništvom u dobi od 30 godina i više (11,9%). Ti podaci na određeni način sugeriraju da je među zaposlenim hrvatskim braniteljima nešto veći broj onih koji su pokrenuli samostalna poduzeća i obrte, čemu su vjerojatno pripomogli i određeni državni programi kreditiranja i poticanja samozapošljavanja i poduzetništva među hrvatskim braniteljima. Na drugome mjestu kod hrvatskih branitelja s udjelom od 16,1% jest zanimanje tehničara i stručnih suradnika, koje je na drugom mjestu i kod ukupnog stanovništva u dobi od 30 i više godina s udjelom od 16,7%, zato što je ta skupina zanimanja jedna od najsveobuhvatnijih skupina zanimanja prema NKZ-u označena brojem 3 te obuhvaća vrlo širok krug zanimanja (toj skupini zanimanja pripadaju, primjerice, svi tehničari u proizvodnji, u zdravstvu, dentalni asistenti do zanimanja iz područja računovodstva, procjenitelji u području osiguranja, zastupnici u osiguranju, itd.). Na trećemu mjestu kod hrvatskih branitelja po udjelu broja zaposlenih od 15,2% jest skupina uslužnih i trgovačkih zanimanja, koja je kod ukupnog stanovništva u dobi od 30 godina i više s udjelom od 17,4% na prvome mjestu, što također ne iznenađuje s obzirom na obuhvatnost tog popisa zanimanja, ali i činjenicu da je po ukupnom udjelu zaposlenih djelatnost trgovine na drugome mjestu po djelatnostima kod stanovništva u dobi od 30 godina i više. Ta skupina zanimanja označena je brojem 5 u sustavu NKZ-a i obuhvaća sva trgovačka zanimanja, ali i policajce, zaštitare, vatrogasce, različite njegovatelje i djelatnike za socijalnu skrb u ustanovama i u obiteljima korisnika (uslužna zanimanja). Najveće razlike između hrvatskih branitelja i ukupne populacije u dobi od 30 godina i više nalaze se, očekivano, kod vojnih zanimanja, u kojima je zaposleno 3,4% hrvatskih branitelja nasuprot 0,9% stanovništva u dobi od 30 i više godina. Mnogo je manje branitelja u usporedbi s ukupnim stanovništvom starim 30 godina i više u segmentu zanimanja znanstvenika, inženjera i stručnjaka, u kojima je zaposleno 16,6% ukupnog stanovništva u dobi od 30 godina i više i 8,0% hrvatskih branitelja (što je očekivano zbog drugačije dobne i nešto slabije obrazovne strukture hrvatskih branitelja), te kod administrativnih službenika i rukovatelja industrijskim postrojenjima gdje je također mnogo manji udio zaposlenih hrvatskih branitelja u odnosu na ukupno stanovništvo u dobi od 30 godina i više.

Slika 7.9. ZAPOSLENI HRVATSKI BRANITELJI I UKUPNO ZAPOSLENO STANOVNIŠTVO U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ PREMA ZANIMANJIMA

8. SAŽETAK, ZAKLJUČCI I ISTRAŽIVAČKI PRIJEDLOZI

Brojnost i geografska distribucija hrvatskih branitelja. Hrvatski branitelji obuhvaćeni Popisom 2011. čine oko 10% stanovništva Republike Hrvatske. Najviše ih živi na području Grada Zagreba (14,7%) i Splitsko-dalmatinske županije (10,0%), a zatim slijede Osječko-baranjska (8,2%), Primorsko-goranska (7,1%) i Zagrebačka županija (7,0%). Kada se analiziraju udjeli hrvatskih branitelja u stanovništvu pojedinih županija, izdvajaju su dvije županije u kojima oko 15% stanovnika ima status hrvatskog branitelja – Karlovačka i Ličko-senjska. Slijede četiri županije u kojima je udio hrvatskih branitelja u stanovništvu oko 12% (Sisačko-moslavačka, Dubrovačko-neretvanska, Brodsko-posavska i Virovitičko-podravska) te četiri županije s udjelom od oko 11% (Šibensko-kninska, Zadarska, Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska). Razlike u udjelima hrvatskih branitelja u stanovništvu županija rezultat su, među ostalim, i nejednake izloženosti pojedinih dijelova Republike Hrvatske direktnim ratnim događajima u vrijeme Domovinskog rata.

Spolno-dobna struktura. Distribucija prema spolu populacije hrvatskih branitelja upućuje na dominantan udio muške populacije (95,1%) te se znatno razlikuje od spolne strukture stanovništva Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više. Ne postoje ni znatnije razlike u spolnoj strukturi hrvatskih branitelja prema županijama jer se udio žena u braniteljskoj populaciji kreće u rasponu od 2% do 8%. Nešto je veći udio žena u Ličko-senjskoj (8,2%), Vukovarsko-srijemskoj (7,3%) i Zadarskoj županiji (6,6%).

Najveći udio hrvatskih branitelja nalazi se u dobi između 40 i 54 godine (60,7%). U odnosu na stanovništvo Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više, u populaciji hrvatskih branitelja zamjetno je manji udio osoba mlađe dobi od 30 do 34 godine, dok je s druge strane udio hrvatskih branitelja u dobnim kategorijama između 35 i 59 godina zamjetno viši. Očekivano, udio hrvatskih branitelja u dobi od 65 godina i više znatno je niži (3,9%) nego u stanovništvu Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više (26,8%).

Zdravstveni statusi i teškoće. Nešto više od 23% hrvatskih branitelja izjavilo je da imaju teškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti zbog neke dugotrajne bolesti, invalidnosti ili starosti, što je gotovo podjednak udio u odnosu na državni prosjek od 25,2% stanovnika Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više.

Najveći udio hrvatskih branitelja koji imaju neku od vrsta teškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti zabilježen je u tri županije: Požeško-slavonskoj (31,3%), Virovitičko-podravskoj (30,8%) i Vukovarsko-srijemskoj županiji (30,2%). Najmanji udio hrvatskih branitelja s teškoćama je u Istarskoj županiji (12,6%), te je ukupno u 10 županija zabilježen manji udio nego što iznosi prosjek za stanovništvo Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više.

Prema vrsti teškoća, podaci pokazuju da su među hrvatskim braniteljima s teškoćama najzastupljenije ostale teškoće, kao što su teškoće i oštećenja drugih organa i organskih sustava (56,3%), te teškoće s kretanjem (36,3%), dok su manje zastupljene teškoće s pamćenjem, koncentracijom ili u sporazumijevanju s drugima, teškoće s vidom te teškoće sa sluhom ili govorno-glasovnom komunikacijom.

Podaci o fizičkoj pokretljivosti populacije hrvatskih branitelja s teškoćama pokazuju da je najveći udio njih sasvim pokretan (75,5%), dok je trajno ograničeno pokretno uz pomoć štapa, štaka ili hodalice 8,1% hrvatskih branitelja.

Analiza razlika između populacije hrvatskih branitelja s teškoćama i stanovnika Republike Hrvatske s teškoćama u dobi od 30 godina i više upućuje na nešto povoljniji status hrvatskih branitelja jer je nešto veći udio njih sasvim pokretan u odnosu na opću populaciju te manji udio hrvatskih branitelja u usporedbi s općom populacijom ima neki od oblika trajno ograničene pokretljivosti odnosno trajne nepokretnosti.

Dobiveni podaci upućuju na potrebu za potpunijim empirijskim spoznajama o zdravstvenom statusu braniteljske populacije u Republici Hrvatskoj kako bi se stekao cjelovit uvid u različite aspekte fizičkog zdravlja, ali i psihološke dobrobiti hrvatskih branitelja s ciljem prepoznavanja njihovih potreba i problema. Posebnu pozornost pri provedbi novih istraživanja trebalo bi usmjeriti i na ranjivije skupine hrvatskih branitelja odnosno na one koji imaju višestruke zdravstvene teškoće ili boluju od kroničnih bolesti.

Bračni status. U odnosu na stanovništvo Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više, među braniteljskom populacijom veći je udio onih koji su formalno u braku nego u ukupnom stanovništvu (razlika od 10 postotnih bodova) te je mnogo manji (sedam puta) udio udovaca i udovica (što je rezultat različite dobne i spolne strukture braniteljske populacije i stanovništva u dobi od 30 godina i više). Hrvatski branitelji se prema zakonskom bračnom statusu ne razlikuju znatnije po županijama, s tim da je udio neoženjenih/neudanih ipak nešto veći u Krapinsko-zagorskoj, Ličko-senjskoj i Varaždinskoj županiji (nasuprot tomu, prema Popisu 2011. u stanovništvu Republike Hrvatske u dobi 30 i godina i više daleko je najveći udio neoženjenih u Gradu Zagrebu i Požeško-slavonskoj županiji). Isto tako, udio udovaca/udovica među braniteljima najveći je u Ličko-senjskoj županiji, a zatim u Vukovarsko-srijemskoj, Sisačko-moslavačkoj i Karlovačkoj županiji. Gotovo 75% hrvatskih branitelja u statusu su zakonskih supružnika, a oko 3% ima status izvanbračnih partnera. Zatim, nešto manje od 10% hrvatskih branitelja žive s jednim ili oba roditelja, a oko 3% njih živi s djecom bez supružnika ili izvanbračnog partnera.

Struktura i tip kućanstava. Velika većina hrvatskih branitelja i stanovništva Republike Hrvatske živi u privatnim kućanstvima. Udio hrvatskih branitelja u institucionalnim kućanstvima na razini Republike Hrvatske iznosi 0,3%, što je četiri puta manje nego što je udio svih i stanovnika Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više koji žive u institucionalnim kućanstvima. U Varaždinskoj i Požeško-slavonskoj županiji najveći je udio i hrvatskih branitelja i stanovnika u dobi od 30 godina i više koji žive u institucionalnim kućanstvima. Oko 10% hrvatskih branitelja živi u privatnim neobiteljskim kućanstvima (žive kao samci ili u kućanstvu ne postoji nijedna uža obitelj). Udio hrvatskih branitelja u privatnim neobiteljskim kućanstvima mnogo je manji nego što je taj udio u ukupnom stanovništvu u dobi od 30 godina i više, gdje iznosi gotovo 19%.

Struktura i tip obitelji. U braniteljskoj populaciji, kao i u stanovništvu Republike Hrvatske, prevladavaju obitelji u kojima žive bračni parovi s djecom. Tako u braniteljskoj populaciji 74,0% obitelji su tipa bračni ili izvanbračni par s djecom. Nakon bračnih parova s djecom, drugi najčešći tip obitelji jest onaj u kojem žive bračni parovi bez djece. Kada se bračnim parovima bez djece dodaju i izvanbračni parovi bez djece, onda u obitelji bez djece čine 16,5% obitelji hrvatskih branitelja i 28,7% od svih obitelji u stanovništvu Republike Hrvatske. Manje od 10% obitelji u braniteljskoj populaciji čine obitelji tipa majka s djecom ili otac s djecom, dok je udio tih tipova obitelji u stanovništvu Republike Hrvatske nešto veći i iznosi 17,1%. Među obiteljima hrvatskih branitelja i obiteljima stanovništva brojnije su obitelji tipa majka s djecom nego otac s djecom. Distribucija tipova obitelji među hrvatskim braniteljima pokazuje tek manje varijacije na razini županija.

Braniteljske obitelji u prosjeku broje 3,4 člana. Najmanje članova u prosjeku imaju braniteljske obitelji u Primorsko-goranskoj i Karlovačkoj županiji (3,2 člana). S druge strane, najviše iznad prosjeka po broju članova su obitelji hrvatskih branitelja u Splitsko-dalmatinskoj, Požeško-slavonskoj, Brodsko-posavskoj i Zadarskoj županiji (3,6 članova).

Obitelji hrvatskih branitelja s djecom u kojima otac ili majka imaju status branitelja. Od ukupnog broja braniteljskih obitelji s djecom (maloljetnom ili punoljetnom) u kojima otac ili majka imaju status branitelja, daleko najveći udio čine bračni parovi s djecom (93,0%), što je znatno veći udio nego u stanovništvu Republike Hrvatske (73,4%). Obitelji u kojima živi jedan roditelj s djecom čine svega 4,5% svih braniteljskih obitelji s djecom u kojima otac ili majka imaju status branitelja, dok je spomenuti udio u stanovništvu Republike Hrvatske 24,0%. Braniteljske obitelji u kojima otac ili majka imaju status branitelja u prosjeku imaju veći broj djece nego obitelji s djecom u stanovništvu Republike Hrvatske (1,9 prema 1,7). To vrijedi za sve tipove obitelji s djecom, uz iznimku obitelji u kojima žive izvanbračni parovi s djecom, gdje je prosječan broj djece isti. U braniteljskoj populaciji nešto je veći broj djece u obiteljima tipa otac s djecom nego u obiteljima tipa majka s djecom, dok u stanovništvu Republike Hrvatske u tom pogledu nema razlike.

U gradskim naseljima živi gotovo 80% braniteljskih obitelji tipa "majka s djecom" u kojima majka ima status braniteljice, a manje od 56% obitelji tipa "otac s djecom" u kojima otac ima status branitelja. Drugim riječima, u većini županija braniteljske obitelji tipa "otac s djecom" uglavnom žive u negradskim naseljima (seoskima ili mješovitima).

Hrvatski branitelji u samačkim kućanstvima. Hrvatski branitelji koji žive u samačkim kućanstvima čine 8,0% braniteljske populacije. Samci u braniteljskoj populaciji u prosjeku su mlađi nego samci u stanovništvu Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više (prosječna dob hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava jest 50,8 godina, a samaca iz stanovništva u dobi od 30 godina i više iznosi 63,7 godina). Gotovo 46% hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava mlađe je od 50 godina. U stanovništvu Republike Hrvatske u dobi od 30 godina i više starijih je samaca (starijih od 64 godine) više od polovice (52,3%).

Dobna struktura hrvatskih branitelja u samačkim kućanstvima pokazuje određene varijacije na razini županija. U Ličko-senjskoj županiji najveći je udio starijih samaca (16,7%), što je oko 2,5 puta više nego na razini Hrvatske kao cjeline. Nakon Ličko-senjske, po udjelu starijih branitelja (iznad 64 godine) iz samačkih kućanstava slijede Sisačko-moslavačka, Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska i Karlovačka županija (s oko 10%). Županije s najvećim udjelom mlađih samaca (30 – 49 godina) jesu: Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Međimurska, Krapinsko-zagorska, Istarska, Splitsko-dalmatinska i Bjelovarsko-bilogorska (u tim je županijama udio mlađih samaca iznad 50%).

Prema podacima, 5,0% hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava nema vlastitog prihoda. Bez prihoda je najmanje branitelja-samaca iz Ličko-senjske, Šibensko-kninske županije i Grada Zagreba. Nešto je veći od prosjeka (više od 7%) udio hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava bez prihoda u Brodsko-posavskoj, Zadarskoj i Varaždinskoj županiji. Usporedimo li stope nezaposlenosti među samačkim kućanstvima u dobi 30-64 godine, proizlazi da hrvatski branitelji iz samačkih kućanstava imaju veću stopu nezaposlenosti (za 2,4 postotna boda) od samaca u Republici Hrvatskoj. Odstupa Međimurska županija, sa stopom nezaposlenosti

hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava s više od 27%, a slijede ju Brodsko-posavska i Virovitičko-podravska županija. Najniže stope nezaposlenosti imaju samci branitelji iz Dubrovačko-neretvanske i Šibensko-kninske županije. Treba napomenuti da po pravilu stope nezaposlenosti hrvatskih branitelja iz samačkih kućanstava po županijama prate stope nezaposlenosti samaca iz stanovništva Republike Hrvatske.

Stambeni statusi i standard. Usporedba standarda stanovanja braniteljske populacije i ukupnog stanovništva Republike Hrvatske nije pokazala znatne razlike u pogledu veličine stambenih jedinica, stambenih statusa te opremljenosti stanova. Najveće razlike pokazale su se u stambenim statusima unutar same braniteljske populacije po županijama. Naime, u županijama s većim gradskim centrima u Primorsko-goranskoj županiji, Gradu Zagrebu i Istarskoj županiji niži je udio hrvatskih branitelja koji imaju stambeni status vlasnika nekretnine u kojoj stanuju te je u njima nešto veći udio hrvatskih branitelja u stambenom statusu najmoprimaca sa slobodno ugovorenim najamninom. S druge strane, u ruralnijim županijama (Koprivničko-križevačka, Međimurska, Varaždinska i Krapinsko-zagorska) udio hrvatskih branitelja koji stanuju u vlastitim stanovima u privatnom vlasništvu kreće se između 96 i 97% i bitno je niži udio hrvatskih branitelja u stambenom statusu najmoprimaca. Spomenute podatke svakako bi trebalo uzeti u obzir te ih dodatno analitički obraditi pri kreiranju budućih mjera stambene politike usmjerene prema braniteljskoj populaciji.

Poželjno bi bilo provesti opsežnije i detaljnije istraživanje stambenih problema i potreba različitih braniteljskih skupina i branitelja u različitim dijelovima Republike Hrvatske. To bi uključivalo i preciznije utvrđivanje broja hrvatskih branitelja koji su beskućnici ili žive u nesigurnim oblicima stanovanja pa im prijeti opasnost da postanu beskućnici

Obrazovna struktura i informatička pismenost. U pogledu usporedbe obrazovne strukture hrvatskih branitelja s ukupnim stanovništvom u dobi od 30 godina i više, hrvatski branitelji imaju nešto niži udio završenosti višeg i visokog obrazovanja, bitno veći udio hrvatskih branitelja ima završeno srednjoškolsko obrazovanje od ukupnog stanovništva, ali je bitno niži udio hrvatskih branitelja samo sa osnovnoškolskim ili nepotpunim osnovnim obrazovanjem u usporedbi s ukupnim stanovništvom. Što se tiče informatičke pismenosti braniteljska populacija u prosjeku pokazuje veću razinu informatičke pismenosti od ukupne populacije, što je djelomično posljedica i činjenice da je u ukupnom stanovništvu (u dobi od 30 godina i više) mnogo veći udio starijeg stanovništva, koje po pravilu raspolaže nižom razinom informatičke pismenosti. Razlike u obrazovanosti braniteljske populacije po županijama znatne su i slijede trendove razlika u ukupnom stanovništvu, tako da su hrvatski branitelji bolje obrazovani u županijama s većim udjelom gradskog stanovništva i s većim gradskim centrima (Zagreb, Rijeka, Split, Pula, Dubrovnik i Osijek), a nešto su slabije obrazovani u županijama koje bilježe veće udjele ruralnog stanovništva.

Uočene razlike u obrazovanju unutar braniteljske populacije mogu poslužiti kao temelj za kreiranje programa cjeloživotnog obrazovanja (prekvalifikacija, dokvalifikacija i usavršavanja) namijenjenih hrvatskim braniteljima kako bi se poboljšala njihova obrazovna struktura u pojedinim županijama te ojačali potencijali nezaposlenih hrvatskih branitelja za njihovo lakše uključivanje u tržište rada.

Ekonomska aktivnost. Usporedba ekonomske aktivnosti braniteljske populacije s ukupnim stanovništvom u dobi od 30 godina i više pokazala je da razlike postoje, ali one nisu velike, kako bi se moglo pogrešno zaključiti iz ponekoga medijskog prikaza braniteljske populacije. Dakle, hrvatski branitelji u podjednakoj su mjeri radno aktivni kao i ukupno stanovništvo, čak imaju nešto veći udio zaposlenih i manji udio nezaposlenih od ukupnog stanovništva. Očekivano, braniteljska populacija bilježi nešto veći udio umirovljenih od ukupnog stanovništva te niži udio neaktivnih zbog preuzimanja obveza u kućanstvu od ukupnog stanovništva.

Položaj u ekonomskoj aktivnosti bitno se razlikuje unutar same braniteljske populacije po županijama. Analizirani podaci, naime, pokazuju da je radni potencijal braniteljske populacije najbolje iskorišten u Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji te županijama sjeverne Hrvatske i Grada Zagreba. Navedene županije bilježe veće stope aktivnosti braniteljske populacije, imaju veći udio zaposlenih hrvatskih branitelja i manje stope nezaposlenosti. Radni potencijal braniteljske populacije najslabije je pak iskorišten u slavonskim županijama (Vukovarsko-srijemskoj i Brodsko-posavskoj, koje bilježe niske stope aktivnosti i zaposlenosti te visoku nezaposlenost hrvatskih branitelja) te u Požeško-slavonskoj i Ličko-senjskoj županiji, koje imaju bitno niže stope aktivnosti, a više stope neaktivnosti.

Spomenute razlike valjalo bi svakako dublje analizirati i voditi brigu o njima pri kreiranju mjera usmjerenih promicanju zapošljavanja i boljoj integraciji na tržište rada hrvatskih branitelja u navedenim županijama. Ipak, najveći dio tih razlika može se objasniti velikim zaostajanjem u razini gospodarske razvijenosti spomenutih županija. Naime, očito je da je radni potencijal braniteljske populacije bolje iskorišten u onim županijama koje imaju bolju gospodarsku strukturu i veću razinu razvijenosti (Istarska, Primorsko-goranska i Grad Zagreb) i u kojima su posljedično bitno bolje i prilike za zapošljavanje.

Sektor/djelatnost zaposlenja. Iz usporedbe zaposlenosti hrvatskih branitelja po djelatnostima s ukupnim zaposlenim stanovništvom u dobi od 30 godina i više može se zaključiti da se najveće razlike nalaze u, očekivano, bitno većem udjelu zaposlenih hrvatskih branitelja u djelatnosti javne uprave i obrane u odnosu na ukupno stanovništvo te bitno nižem udjelu hrvatskih branitelja zaposlenih u djelatnostima obrazovanja, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, što djelomice može biti posljedica razlika u obrazovanju i spolnoj strukturi braniteljske populacije i ukupnog stanovništva. Redoslijed ostalih djelatnosti po njihovoj zastupljenosti sličan je kod braniteljske populacije kao i kod ukupnog stanovništva u dobi od 30 godina i više.

Izvori prihoda. Podaci o izvorima prihoda hrvatskih branitelja proizlaze iz podataka o položaju u aktivnosti i na tržištu rada. Tako i ovdje prema prihodima od stalnog rada, koji je najvažniji izvor prihoda, prednjači Istarska županija (koja je prednjačila i prema zaposlenosti hrvatskih branitelja), u kojoj 69,4% hrvatskih branitelja ima prihode od stalnog rada, slijedi Primorsko-goranska županija s oko 66%, te Krapinsko-zagorska i Grad Zagreb, u kojima oko 65% hrvatskih branitelja ima prihode od stalnog rada, dok su na začelju prema prihodima od stalnog rada s udjelom od 44% do 48% slabije razvijene slavonske županije (Virovitičko-podravska, Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska, Požeško-slavonska) i Ličko-senjska županija (koje su bile slabije pozicionirane i prema zaposlenosti hrvatskih branitelja). Nasuprot tomu, udio hrvatskih branitelja umirovljenika i branitelja koji su korisnici socijalnih naknada veći je u prije spomenutim slavonskim županijama, a istodobno niži u gospodarski razvijenijim županijama (Istarska, Primorsko-goranska, Grad Zagreb). Ipak, iznenađuje podatak da u trima slavonskim županijama (Brodsko-posavskoj, Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj), koje

su bogate poljoprivrednim zemljištem i imaju razvijenu poljoprivrednu tradiciju, prihodi od socijalnih naknada zastupljeniji su od prihoda koje hrvatskih branitelji spomenutih županija ostvaruju od poljoprivrede. Važno je na kraju istaknuti, isto tako, pomalo iznenađujući podatak da je u prosjeku oko 6% braniteljske populacije pri Popisu 2011. izjavilo da je bez ikakvih prihoda, što bi svakako trebalo provjeriti i angažirati stručne službe da istraže koji su uzroci nedostatka prihoda u toj skupini hrvatskih branitelja radi usmjeravanja budućih mjera.

Osim toga, kako se Popisom 2011. nisu prikupljali podaci o visini prihoda hrvatskih branitelja i njihovih kućanstava, nije bilo moguće istražiti materijalni i životni standard hrvatskih branitelja ni rizike siromaštva ili materijalne deprivacije s kojima se eventualno suočavaju. Zato bi u nekom od budućih istraživačkih projekata bilo važno dobiti podatke o stopama siromaštva braniteljske populacije, o profilu siromaštva i rizičnim braniteljskim skupinama. Spomenute podatke bilo bi moguće prikupiti s pomoću upitnika kojima se već koristi Državni zavod za statistiku. Naime, Državni zavod za statistiku prikuplja podatke o dohotku i potrošnji stanovništva preko Ankete o dohotku stanovništva, koja se provodi svake godine, ili preko Ankete o potrošnji kućanstava, koja se provodi svakih nekoliko godina. Postoji mogućnost da se u upitnike tih anketa doda varijabla na temelju koje bi se mogla identificirati kućanstva u kojima žive hrvatski branitelji. Druga je mogućnost da se provede nezavisno istraživanje o materijalnom standardu i kvaliteti života braniteljske populacije.

STATISTIČKI DODATAK

Tablica 1. DOBNA STRUKTURA HRVATSKIH BRANITELJA PREMA TIPU NASELJA PO ŽUPANIJAMA

Županija	Tip naselja stanovanja	30 – 34	35 – 39	40 – 44	45 – 49	50 – 54	55 – 59	60 – 64
Zagrebačka	ukupno	319	4 600	6 775	6 347	5 450	3 743	1 520
	u gradskim naseljima	76	1 376	2 221	1 809	1 571	1 083	525
	u ostalim naseljima	243	3 224	4 554	4 538	3 879	2 660	995
Krapinsko-zagorska	ukupno	201	2 202	2 943	2 534	1 810	785	262
	u gradskim naseljima	21	305	457	380	274	119	59
	u ostalim naseljima	180	1 897	2 486	2 154	1 536	666	203
Sisačko-moslavačka	ukupno	275	3 093	3 933	3 894	3 768	2 880	1 696
	u gradskim naseljima	129	1 474	1 980	1 847	1 770	1 294	742
	u ostalim naseljima	146	1 619	1 953	2 047	1 998	1 586	954
Karlovačka	ukupno	214	2 512	3 351	3 601	3 731	2 988	1 755
	u gradskim naseljima	92	1 343	1 776	1 868	1 818	1 594	1 007
	u ostalim naseljima	122	1 169	1 575	1 733	1 913	1 394	748
Varaždinska	ukupno	245	2 708	3 647	3 656	2 767	1 044	429
	u gradskim naseljima	69	799	1 047	1 150	884	456	216
	u ostalim naseljima	176	1 909	2 600	2 506	1 883	588	213
Koprivničko-križevačka	ukupno	110	1 468	2 256	2 195	1 815	850	317
	u gradskim naseljima	42	462	753	771	678	388	187
	u ostalim naseljima	68	1 006	1 503	1 424	1 137	462	130
Bjelovarsko-bilogorska	ukupno	105	1 936	2 540	2 784	2 428	1 458	587
	u gradskim naseljima	35	730	956	951	818	601	273
	u ostalim naseljima	70	1 206	1 584	1 833	1 610	857	314
Primorsko-goranska	ukupno	227	3 854	5 207	5 597	5 806	4 913	2 890
	u gradskim naseljima	114	2 127	3 001	3 189	3 332	2 839	1 723
	u ostalim naseljima	113	1 727	2 206	2 408	2 474	2 074	1 167
Ličko-senjska	ukupno	73	957	1 226	1 399	1 316	1 060	565
	u gradskim naseljima	22	386	568	591	517	408	233
	u ostalim naseljima	51	571	658	808	799	652	332
Virovitičko-podravska	ukupno	78	1 374	1 970	2 318	2 133	1 471	611
	u gradskim naseljima	30	566	797	908	856	575	262
	u ostalim naseljima	48	808	1 173	1 410	1 277	896	349
Požeško-slavonska	ukupno	61	1 180	1 686	1 705	1 366	910	428
	u gradskim naseljima	29	518	735	726	608	419	231
	u ostalim naseljima	32	662	951	979	758	491	197
Brodsko-posavska	ukupno	49	2 726	3 681	4 107	3 811	2 689	1 285
	u gradskim naseljima	26	1 084	1 491	1 603	1 575	1 103	574
	u ostalim naseljima	23	1 642	2 190	2 504	2 236	1 586	711

Tablica 1. DOBNA STRUKTURA HRVATSKIH BRANITELJA PREMA TIPU NASELJA PO ŽUPANIJAMA
(nastavak)

Županija	Tip naselja stanovanja	65 – 69	70 – 74	75 – 79	80 – 84	85 – 89	90 – 94
Zagrebačka	ukupno	474	167	58	12	-	-
	u gradskim naseljima	194	59	28	5	-	-
	u ostalim naseljima	280	108	30	7	-	-
Krapinsko-zagorska	ukupno	78	25	4	-	-	-
	u gradskim naseljima	26	3	2	-	-	-
	u ostalim naseljima	52	22	2	-	-	-
Sisačko-moslavačka	ukupno	807	451	178	46	10	1
	u gradskim naseljima	319	138	54	12	1	1
	u ostalim naseljima	488	313	124	34	9	-
Karlovačka	ukupno	845	414	122	24	1	1
	u gradskim naseljima	490	227	55	13	-	1
	u ostalim naseljima	355	187	67	11	1	-
Varaždinska	ukupno	148	43	10	-	-	-
	u gradskim naseljima	89	29	8	-	-	-
	u ostalim naseljima	59	14	2	-	-	-
Koprivničko-križevačka	ukupno	115	32	7	1	1	-
	u gradskim naseljima	75	21	3	1	-	-
	u ostalim naseljima	40	11	4	-	1	-
Bjelovarsko-bilogorska	ukupno	166	78	19	3	-	-
	u gradskim naseljima	96	29	9	1	-	-
	u ostalim naseljima	70	49	10	2	-	-
Primorsko-goranska	ukupno	914	362	49	12	3	-
	u gradskim naseljima	548	231	30	7	-	-
	u ostalim naseljima	366	131	19	5	3	-
Ličko-senjska	ukupno	387	309	91	26	3	-
	u gradskim naseljima	145	87	31	6	-	-
	u ostalim naseljima	242	222	60	20	3	-
Virovitičko-podravska	ukupno	165	76	21	3	-	-
	u gradskim naseljima	68	37	12	1	-	-
	u ostalim naseljima	97	39	9	2	-	-
Požeško-slavonska	ukupno	188	102	36	3	2	-
	u gradskim naseljima	95	46	14	1	2	-
	u ostalim naseljima	93	56	22	2	-	-
Brodsko-posavska	ukupno	526	241	88	19	1	-
	u gradskim naseljima	241	99	40	11	1	-
	u ostalim naseljima	285	142	48	8	-	-

Tablica 1. DOBNA STRUKTURA HRVATSKIH BRANITELJA PREMA TIPU NASELJA PO ŽUPANIJAMA
(nastavak)

Županija	Tip naselja stanovanja	30 – 34	35 – 39	40 – 44	45 – 49	50 – 54	55 – 59	60 – 64
Zadarska	ukupno	199	2 884	3 736	3 625	3 514	2 789	1 591
	u gradskim naseljima	80	1 652	2 216	2 055	1 837	1 360	817
	u ostalim naseljima	119	1 232	1 520	1 570	1 677	1 429	774
Osječko- -baranjska	ukupno	181	5 130	7 271	7 688	6 776	4 349	1 796
	u gradskim naseljima	85	2 436	3 539	3 713	3 169	2 130	929
	u ostalim naseljima	96	2 694	3 732	3 975	3 607	2 219	867
Šibensko- -kninska	ukupno	179	1 631	2 116	2 390	2 329	2 055	1 196
	u gradskim naseljima	96	935	1 270	1 351	1 253	1 084	616
	u ostalim naseljima	83	696	846	1 039	1 076	971	580
Vukovarsko- -srijemska	ukupno	106	2 879	3 937	4 081	3 709	2 737	1 457
	u gradskim naseljima	68	1 403	1 916	1 979	1 824	1 445	843
	u ostalim naseljima	38	1 476	2 021	2 102	1 885	1 292	614
Splitsko- -dalmatinska	ukupno	493	6 897	9 151	8 990	8 101	5 078	2 200
	u gradskim naseljima	269	3 763	5 401	5 306	4 692	2 949	1 344
	u ostalim naseljima	224	3 134	3 750	3 684	3 409	2 129	856
Istarska	ukupno	203	2 429	3 266	3 781	3 481	2 095	835
	u gradskim naseljima	110	1 199	1 652	1 896	1 767	1 093	471
	u ostalim naseljima	93	1 230	1 614	1 885	1 714	1 002	364
Dubrovačko- -neretvanska	ukupno	151	1 902	2 727	2 818	2 873	2 410	1 363
	u gradskim naseljima	67	945	1 409	1 457	1 415	1 106	626
	u ostalim naseljima	84	957	1 318	1 361	1 458	1 304	737
Međimurska	ukupno	165	1 366	1 775	1 508	1 280	651	268
	u gradskim naseljima	35	268	399	354	283	174	93
	u ostalim naseljima	130	1 098	1 376	1 154	997	477	175
Grad Zagreb	ukupno	403	7 299	13 397	13 352	12 056	9 174	4 253
	u gradskim naseljima	370	6 667	12 509	12 454	11 260	8 587	4 013
	u ostalim naseljima	33	632	888	898	796	587	240

Tablica 1. DOBNA STRUKTURA HRVATSKIH BRANITELJA PREMA TIPIU NASELJA PO ŽUPANIJAMA
(nastavak)

Županija	Tip naselja stanovanja	65 – 69	70 – 74	75 – 79	80 – 84	85 – 89	90 – 94
Zadarska	ukupno	523	260	65	11	1	-
	u gradskim naseljima	240	116	26	2	-	-
	u ostalim naseljima	283	144	39	9	1	-
Osječko- -baranjska	ukupno	779	296	75	11	-	-
	u gradskim naseljima	401	155	39	9	-	-
	u ostalim naseljima	378	141	36	2	-	-
Šibensko- -kninska	ukupno	366	163	52	7	1	-
	u gradskim naseljima	181	87	28	-	-	-
	u ostalim naseljima	185	76	24	7	1	-
Vukovarsko- -srijemska	ukupno	701	369	115	36	5	-
	u gradskim naseljima	434	206	74	22	2	-
	u ostalim naseljima	267	163	41	14	3	-
Splitsko- -dalmatinska	ukupno	637	361	110	18	3	-
	u gradskim naseljima	400	236	68	10	2	-
	u ostalim naseljima	237	125	42	8	1	-
Istarska	ukupno	220	74	20	3	2	-
	u gradskim naseljima	134	46	14	3	1	-
	u ostalim naseljima	86	28	6	-	1	-
Dubrovačko- -neretvanska	ukupno	422	204	40	3	-	-
	u gradskim naseljima	197	90	16	1	-	-
	u ostalim naseljima	225	114	24	2	-	-
Međimurska	ukupno	137	53	22	2	-	-
	u gradskim naseljima	44	24	10	-	-	-
	u ostalim naseljima	93	29	12	2	-	-
Grad Zagreb	ukupno	1 277	554	146	29	3	-
	u gradskim naseljima	1 229	542	141	29	2	-
	u ostalim naseljima	48	12	5	-	1	-

Tablica 2. TEŠKOĆE U OBAVLJANJU SVAKODNEVNIH AKTIVNOSTI HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ PREMA VRSTI TEŠKOĆA (SVE KOMBINACIJE TEŠKOĆA)

Vrsta teškoće	Hrvatski branitelji		Stanovništvo u dobi od 30 godina i više u Republici Hrvatskoj	
	broj	%	broj	%
Teškoće s vidom	2 940	3,0	31 213	4,4
Teškoće s vidom i sluhom ili govorno-glasovnom komunikacijom	1 339	1,4	12 405	1,7
Teškoće s vidom i pamćenjem, koncentracijom ili u sporazumijevanju s drugima	878	0,9	4 717	0,7
Teškoće s vidom i kretanjem	2 678	2,8	37 538	5,2
Teškoće s vidom i ostale teškoće	2 341	2,4	21 375	3,0
Teškoće sa sluhom ili govorno-glasovnom komunikacijom	2 200	2,3	19 306	2,7
Teškoće sa sluhom ili govorno-glasovnom komunikacijom i teškoće s pamćenjem, koncentracijom ili u sporazumijevanju s drugima	773	0,8	4 739	0,7
Teškoće sa sluhom ili govorno-glasovnom komunikacijom i teškoće s kretanjem	1 663	1,7	20 582	2,9
Teškoće sa sluhom ili govorno-glasovnom komunikacijom i ostale teškoće	1 395	1,4	9 840	1,4
Teškoće s pamćenjem, koncentracijom ili u sporazumijevanju s drugima	5 805	6,0	21 663	3,0
Teškoće s pamćenjem, koncentracijom ili u sporazumijevanju s drugima i teškoće s kretanjem	2 431	2,5	20 177	2,8
Teškoće s pamćenjem, koncentracijom ili u sporazumijevanju s drugima i ostale teškoće	2 555	2,6	10 436	1,5
Teškoće s kretanjem	21 471	22,1	199 969	27,9
Teškoće s kretanjem i ostale teškoće	7 020	7,2	71 061	9,9
Ostale teškoće	41 431	42,6	229 225	32,0
Nepoznato	316	0,3	1 632	0,2
Ukupno	97 236	100	715 878	100

Tablica 3. STAMBENI STATUS HRVATSKIH BRANITELJA PO ŽUPANIJAMA

%

Županija	Privatno vlasništvo ili suvlasništvo	Najmoprimac sa slobodno ugovorenim najamnom	Srodstvo s vlasnikom ili najmoprimcem stana	Najmoprimac sa zaštićenom najamnom	Najam dijela stana (podstanar)	Ostale osnovne korištenja stana	Beskućnik
Krapinsko-zagorska	97,2	0,3	1,7	0,1	0,3	0,4	-
Varaždinska	96,1	0,8	2,0	0,4	0,4	0,3	0,0
Međimurska	96,0	1,2	2,0	0,3	0,3	0,2	-
Koprivničko-križevačka	95,9	0,9	2,1	0,3	0,7	0,1	-
Virovitičko-podravska	94,3	0,9	2,9	0,8	0,8	0,3	-
Bjelovarsko-bilogorska	94,3	1,0	3,0	0,7	0,6	0,4	-
Zagrebačka	94,2	1,0	3,3	0,5	0,6	0,4	0,0
Požeško-slavonska	93,8	1,1	3,6	0,6	0,4	0,5	-
Brodsko-posavska	93,7	1,1	3,4	1,1	0,4	0,3	0,0
Ličko-senjska	92,9	1,8	1,6	2,1	0,6	1,0	-
Sisačko-moslavačka	92,8	1,1	2,6	1,9	0,4	1,2	0,0
Karlovačka	92,5	2,1	2,1	2,4	0,4	0,5	0,0
Vukovarsko-srijemska	92,4	1,1	3,1	2,3	0,5	0,6	0,0
Osječko-baranjska	90,6	2,2	3,6	2,6	0,5	0,5	0,0
Zadarska	90,4	1,6	5,3	1,3	0,7	0,7	0,0
Dubrovačko-neretvanska	90,3	1,7	4,7	1,4	1,0	0,9	0,0
Splitsko-dalmatinska	88,8	2,0	6,8	1,0	0,8	0,6	0,0
Šibensko-kninska	88,0	1,7	5,6	3,5	0,3	0,9	-
Istarska	87,8	3,2	5,4	1,9	0,7	1,0	-
Grad Zagreb	87,6	2,9	5,1	3,1	0,6	0,7	0,0
Primorsko-goranska	86,3	3,3	6,2	1,9	1,2	1,1	0,0

Tablica 4. BRAČNI STATUS HRVATSKIH BRANITELJA PO ŽUPANIJAMA

%

Županija	Neoženjen/ neudana	Oženjen/ udana	Udovac/ udovica	Razveden/ razvedena	Nepoznato
Krapinsko-zagorska	20,6	73,8	1,2	4,3	0,1
Ličko-senjska	18,9	73,1	3,6	4,2	0,2
Varaždinska	18,5	74,5	1,3	5,6	0,1
Koprivničko-križevačka	17,4	74,4	1,0	7,1	0,1
Istarska	17,4	75,1	1,3	6,0	0,2
Šibensko-kninska	17,1	76,3	1,9	4,6	0,1
Splitsko-dalmatinska	16,8	77,9	1,4	3,8	0,1
Primorsko-goranska	16,5	75,0	1,7	6,7	0,1
Karlovačka	16,3	74,9	2,8	5,8	0,2
Međimurska	16,2	77,9	1,3	4,6	0,0
Bjelovarsko-bilogorska	16,2	75,5	1,7	6,5	0,1
Grad Zagreb	15,2	75,2	1,9	7,6	0,1
Sisačko-moslavačka	15,2	75,1	2,8	6,7	0,2
Zadarska	14,9	79,0	1,8	3,9	0,4
Dubrovačko-neretvanska	14,4	80,1	1,6	3,8	0,1
Zagrebačka	14,3	78,0	1,7	5,8	0,2
Brodsko-posavska	13,8	78,7	2,2	5,2	0,1
Virovitičko-podravska	13,4	78,8	1,8	6,0	0,0
Požeško-slavonska	13,3	79,1	2,3	5,2	0,1
Vukovarsko-srijemska	13,3	78,4	2,8	5,4	0,1
Osječko-baranjska	12,9	77,6	2,1	7,3	0,1

Tablica 5. STATUSI U OBITELJI HRVATSKIH BRANITELJA PO ŽUPANIJAMA

%

Županija	Dijete	Suprug/ supruga	Izvanbračni drug/družica	Majka s djecom	Otac s djecom	Samac (samačko kućanstvo)	Nije član ni jedne obitelji (iz višečlanoga privatnoga kućanstva)
Međimurska	11,0	77,2	3,0	0,3	1,5	5,1	1,9
Varaždinska	12,8	74,0	3,2	0,4	1,8	5,7	2,1
Požeško-slavonska	8,4	78,4	2,2	0,6	2,0	6,9	1,5
Virovitičko-podravska	8,0	77,9	3,1	0,4	2,2	6,7	1,7
Zagrebačka	9,4	76,2	3,0	0,6	2,2	6,4	2,2
Koprivničko-križevačka	11,0	73,2	4,4	0,4	2,1	7,0	1,9
Brodsko-posavska	9,0	77,7	1,7	0,8	1,8	7,1	1,9
Krapinsko-zagorska	13,9	72,1	2,6	0,2	2,2	7,0	2,0
Splitsko-dalmatinska	11,4	75,5	1,6	0,7	1,7	7,0	2,1
Istarska	10,7	73,0	4,3	0,5	2,3	7,5	1,7
Zadarska	9,1	76,5	2,5	1,0	1,6	7,7	1,6
Dubrovačko-neretvanska	9,7	76,6	1,7	0,4	2,3	7,2	2,1
Bjelovarsko-bilogorska	9,7	74,4	3,6	0,6	2,3	7,6	1,8
Osječko-baranjska	8,1	76,4	2,8	0,7	2,2	8,1	1,7
Vukovarsko-srijemska	8,3	77,0	1,7	1,1	2,1	7,7	2,1
Šibensko-kninska	10,3	73,9	3,0	0,6	2,0	8,7	1,5
Grad Zagreb	8,5	72,6	4,2	1,0	2,5	9,1	2,1
Sisačko-moslavačka	8,5	73,1	3,6	0,8	2,7	9,2	2,1
Primorsko-goranska	9,8	71,8	3,4	0,4	2,5	9,9	2,2
Karlovačka	9,6	72,9	2,3	0,7	2,2	10,0	2,3
Ličko-senjska	10,0	71,0	2,4	1,0	2,1	11,1	2,4

Tablica 6. OBITELJI HRVATSKIH BRANITELJA³⁷⁾ PREMA TIPU OBITELJI I BROJU ČLANOVA OBITELJI

Broj članova obitelji	Ukupno	Tip obitelji					
		bračni par bez djece	izvanbračni par bez djece	bračni par s djecom	izvanbračni par s djecom	majka s djecom	otac s djecom
Ukupno	364 351	54 915	5 105	262 490	6 894	23 106	11 841
2	86 405	54 915	5 105	-	-	18 335	8 050
3	102 520	-	-	91 693	3 631	4 124	3 072
4	123 984	-	-	120 682	2 174	542	586
5	40 001	-	-	39 053	759	85	104
6	8 530	-	-	8 296	204	15	15
7	1 962	-	-	1 878	73	2	9
8	567	-	-	534	27	3	3
9	211	-	-	192	19	-	-
10	97	-	-	93	3	-	1
11	38	-	-	35	3	-	-
12	26	-	-	24	1	-	1
13	8	-	-	8	-	-	-
14	1	-	-	1	-	-	-
15	1	-	-	1	-	-	-

37) Obitelji hrvatskih branitelja smatra se svaka uža obitelj u kojoj živi barem jedan branitelj.

**Tablica 7. OBITELJI HRVATSKIH BRANITELJA S DJECOM U KOJIMA OTAC ILI MAJKA
IMAJU STATUS BRANITELJA, PREMA TIPU OBITELJI I BROJU DJECE**

Broj djece u obitelji	Broj obitelji s djecom					Broj djece				
	obitelji s djecom ukupno	tip obitelji				broj djece ukupno	broj djece branitelja prema tipu obitelji			
		bračni par s djecom ³⁸⁾	izvanbračni par s djecom ³⁸⁾	majka s djecom	otac s djecom		bračni par s djecom ³⁸⁾	izvanbračni par s djecom ³⁸⁾	majka s djecom	otac s djecom
ukupno	267 833	249 105	6 758	2 927	9 043	510 711	481 802	11 622	4 143	13 144
1	92 561	81 355	3 526	1 912	5 768	92 561	81 355	3 526	1 912	5 768
2	123 663	118 053	2 147	846	2 617	247 326	236 106	4 294	1 692	5 234
3	40 133	38 700	755	141	537	120 399	116 100	2 265	423	1 611
4	8 576	8 252	204	24	96	34 304	33 008	816	96	384
5	1 956	1 866	73	4	13	9 780	9 330	365	20	65
6	562	527	27	-	8	3 372	3 162	162	-	48
7	212	191	19	-	2	1 484	1 337	133	-	14
8	95	92	3	-	-	760	736	24	-	-
9	39	35	3	-	1	351	315	27	-	9
10	25	24	1	-	-	250	240	10	-	-
11	9	8	-	-	1	99	88	-	-	11
12	1	1	-	-	-	12	12	-	-	-
13	1	1	-	-	-	13	13	-	-	-

38) Ako su istoj obitelji oba roditelja hrvatski branitelji, tada se ta obitelj brojila samo jedanput, odnosno djeca su se brojila samo jedanput.

Tablica 8. HRVATSKI BRANITELJI KOJI ŽIVE U SAMAČKIM KUĆANSTVIMA, PREMA STAROSTI PO ŽUPANIJAMA

Županija	Ukupno	Dob											
		30 – 34	35 – 39	40 – 44	45 – 49	50 – 54	55 – 59	60 – 64	65 – 69	70 – 74	75 – 79	80 – 84	85 – 89
Republika Hrvatska	33 346	213	3 133	5 433	6 397	7 208	5 661	3 154	1 198	677	201	58	13
Zagrebačka	1 873	15	168	328	395	420	333	152	39	18	4	1	-
Krapinsko-zagorska	757	11	78	158	167	190	100	30	16	7	-	-	-
Sisačko-moslavačka	1 937	20	174	259	317	406	340	201	99	77	32	9	3
Karlovačka	1 945	12	146	252	340	403	364	237	105	61	20	5	-
Varaždinska	828	9	88	147	231	193	100	35	20	4	1	-	-
Koprivničko-križevačka	643	8	64	129	164	164	74	22	11	6	-	1	-
Bjelovarsko-bilogorska	912	7	108	156	188	240	130	55	13	14	1	-	-
Primorsko-goranska	2 947	10	276	402	491	608	607	353	136	55	7	2	-
Ličko-senjska	825	8	55	79	124	160	170	91	60	54	13	10	1
Virovitičko-podravska	688	2	47	97	155	163	148	52	11	6	6	1	-
Požeško-slavonska	526	3	37	85	107	108	83	51	30	12	8	1	1
Brodsko-posavska	1 359	1	111	170	244	328	252	148	55	31	15	4	-
Zadarska	1 464	7	128	231	237	289	276	191	68	28	7	2	-
Osječko-baranjska	2 770	7	273	471	548	647	448	215	92	52	14	3	-
Šibensko-kninska	1 080	8	83	139	191	222	221	137	43	20	13	3	-
Vukovarsko-srijemska	1 556	5	118	215	298	318	267	172	78	53	21	8	3
Splitsko-dalmatinska	2 931	29	328	553	591	622	411	236	89	54	12	3	3
Istarska	1 229	6	136	236	259	287	181	86	25	11	1	1	-
Dubrovačko-neretvanska	1 077	7	111	173	180	206	184	141	45	23	5	2	-
Međimurska	365	7	40	65	91	80	48	18	8	5	3	-	-
Grad Zagreb	5 634	31	564	1 088	1 079	1 154	924	531	155	86	18	2	2

Tablica 9. HRVATSKI BRANITELJI KOJI ŽIVE U SAMAČKIM KUĆANSTVIMA, PREMA STAROSTI I TRENUTAČNOJ AKTIVNOSTI

Aktivnost	Ukupno	Dob												
		30 – 34	35 – 39	40 – 44	45 – 49	50 – 54	55 – 59	60 – 64	65 – 69	70 – 74	75 – 79	80 – 84	85 – 89	
Ukupno	33 346	213	3 133	5 433	6 397	7 208	5 661	3 154	1 198	677	201	58	13	
Zaposleni	14 900	156	2 004	3 141	3 344	3 304	2 194	685	59	12	1	-	-	
Nezaposleni	2 942	26	341	558	673	714	489	140	1	-	-	-	-	
Umirovljenici	11 037	9	477	1 193	1 586	1 980	1 893	1 855	1 116	659	199	58	12	
Osobe koje se bave obvezama u kućanstvu	389	2	21	34	73	96	112	47	4	-	-	-	-	
Učenici ili studenti	5	1	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostale neaktivne osobe	4 057	19	286	502	721	1 108	969	426	18	6	1	-	1	
Nepoznato	16	-	1	4	-	6	4	1	-	-	-	-	-	

Tablica 10. HRVATSKI BRANITELJI KOJI ŽIVE U SAMAČKIM KUĆANSTVIMA, PREMA STAROSTI I TRENUTAČNOJ AKTIVNOSTI

%

	Zaposleni	Nezaposleni	Umirovljenici	Osobe koje se bave obavezama u kućanstvu	Ostale neaktivne osobe	Nepoznato
65+	3,4	0,0	95,2	0,2	1,2	-
50 – 64	38,6	8,4	35,7	1,6	15,6	0,1
40 – 49	54,8	10,4	23,5	0,9	10,4	0,0
30 – 39	64,6	11,0	14,5	0,7	9,2	0,0
30 – 64	47,5	9,4	28,8	1,2	13,0	0,1
Ukupno	44,7	8,8	33,1	1,2	12,2	0,0

Tablica 11. STANOVNIŠTVO U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ KOJE ŽIVI U SAMAČKIM KUĆANSTVIMA, PREMA STAROSTI I TRENUTAČNOJ AKTIVNOSTI

%

	Zaposleni	Nezaposleni	Umirovljenici	Osobe koje se bave obavezama u kućanstvu	Ostale neaktivne osobe	Nepoznato
65+	1,2	0,0	93,5	1,9	3,4	0,0
50 – 64	32,6	6,2	47,4	2,9	10,8	0,1
40 – 49	63,2	11,4	12,9	1,8	10,6	0,1
30 – 39	79,9	9,9	2,5	0,6	7,0	0,1
30 – 64	48,4	8,0	31,3	2,2	10,0	0,1
Ukupno (30+)	23,7	3,8	63,8	2,1	6,5	0,1

Tablica 12. OBRAZOVNA STRUKTURA BRANITELJSKE POPULACIJE PO ŽUPANIJAMA

%

Županija	Bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	Osnovna škola (8 razreda)	Srednja škola	Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorat	Nepoznato
Koprivničko-križevačka	0,2	0,2	3,0	29,0	56,7	5,5	5,3	0,1	0,0
Virovitičko-podravska	0,1	0,3	4,4	24,0	62,4	4,1	4,7	0,0	0,0
Vukovarsko-srijemska	0,2	0,2	2,4	25,2	62,0	5,1	4,8	0,1	0,0
Bjelovarsko-bilogorska	0,1	0,2	2,4	24,9	62,7	4,4	5,1	0,1	0,1
Požeško-slavonska	0,2	0,1	4,1	21,4	63,4	5,6	5,0	0,1	0,1
Krapinsko-zagorska	0,0	0,1	2,7	22,6	67,3	4,0	3,2	0,1	0,0
Brodsko-posavska	0,2	0,3	3,6	21,2	64,7	4,5	5,4	0,1	0,0
Ličko-senjska	0,2	0,5	5,7	15,8	67,2	6,2	4,2	0,1	0,1
Sisačko-moslavačka	0,2	0,3	3,7	17,9	68,1	4,7	5,0	0,1	0,0
Karlovačka	0,2	0,3	3,7	18,0	64,3	7,1	6,2	0,1	0,1
Međimurska	0,1	0,2	3,3	17,9	69,6	4,7	4,2	0,0	0,0
Varaždinska	0,1	0,1	1,1	19,9	68,5	4,9	5,2	0,1	0,1
Osječko-baranjska	0,1	0,1	1,8	19,1	66,0	5,4	7,2	0,3	0,0
Zadarska	0,3	0,2	2,0	15,7	68,1	6,1	7,1	0,2	0,3
Zagrebačka	0,0	0,1	1,5	16,3	70,8	5,4	5,7	0,2	0,0
Šibensko-kninska	0,2	0,1	2,5	13,2	71,4	6,7	5,8	0,1	0,0
Istarska	0,0	0,0	1,2	13,9	71,1	6,6	7,1	0,1	0,0
Splitsko-dalmatinska	0,1	0,0	1,0	10,8	72,9	6,5	8,4	0,3	0,0
Dubrovačko-neretvanska	0,1	0,0	1,0	10,8	70,5	9,7	7,8	0,1	0,0
Primorsko-goranska	0,1	0,1	0,9	9,7	72,8	7,1	8,9	0,3	0,1
Grad Zagreb	0,0	0,0	0,4	8,0	65,2	8,2	17,3	0,9	0,0

Tablica 13. HRVATSKI BRANITELJI PREMA TRENUTAČNOJ AKTIVNOSTI PO ŽUPANIJAMA

%

Županija	Zaposleni	Nezaposleni, traže prvo zaposlenje	Nezaposleni, traže ponovno zaposlenje	Umirovljenici	Osobe koje se bave obavezama u kućanstvu	Ostali neaktivni	Nepoznato
Istarska	71,8	0,0	6,2	15,5	0,7	5,8	0,0
Međimurska	68,0	0,3	7,5	16,9	1,2	6,1	-
Primorsko-goranska	67,5	0,1	6,7	19,8	0,6	5,3	0,0
Krapinsko-zagorska	66,9	0,0	7,9	18,2	0,9	6,1	-
Zagrebačka	66,3	0,1	7,1	19,8	0,9	5,8	0,0
Grad Zagreb	65,5	0,1	6,8	22,6	0,4	4,6	0,0
Koprivničko-križevačka	64,6	0,1	6,5	21,3	0,9	6,5	0,1
Varaždinska	64,3	0,1	8,3	20,2	1,0	6,1	0,0
Dubrovačko-neretvanska	64,0	0,1	5,8	23,9	1,0	5,2	0,0
Bjelovarsko-bilogorska	63,3	0,2	8,1	21,3	0,7	6,4	0,0
Splitsko-dalmatinska	56,3	0,2	7,0	29,8	0,7	6,0	0,0
Karlovačka	55,8	0,1	6,8	30,0	1,1	6,2	0,0
Osječko-baranjska	54,5	0,1	6,6	32,0	0,7	6,1	0,0
Zadarska	54,2	0,2	6,8	28,0	1,7	8,8	0,3
Sisačko-moslavačka	53,0	0,2	6,0	34,6	0,9	5,3	-
Šibensko-kninska	52,0	0,1	5,1	35,7	0,8	6,3	-
Virovitičko-podravska	51,7	0,2	6,4	30,1	1,6	10,0	0,0
Ličko-senjska	50,0	0,2	4,1	37,8	1,7	6,2	-
Brodsko-posavska	50,0	0,2	8,3	32,7	1,5	7,3	0,0
Požeško-slavonska	49,7	0,0	6,2	35,5	1,5	7,1	-
Vukovarsko-srijemska	49,6	0,3	6,8	35,9	1,2	6,2	0,0

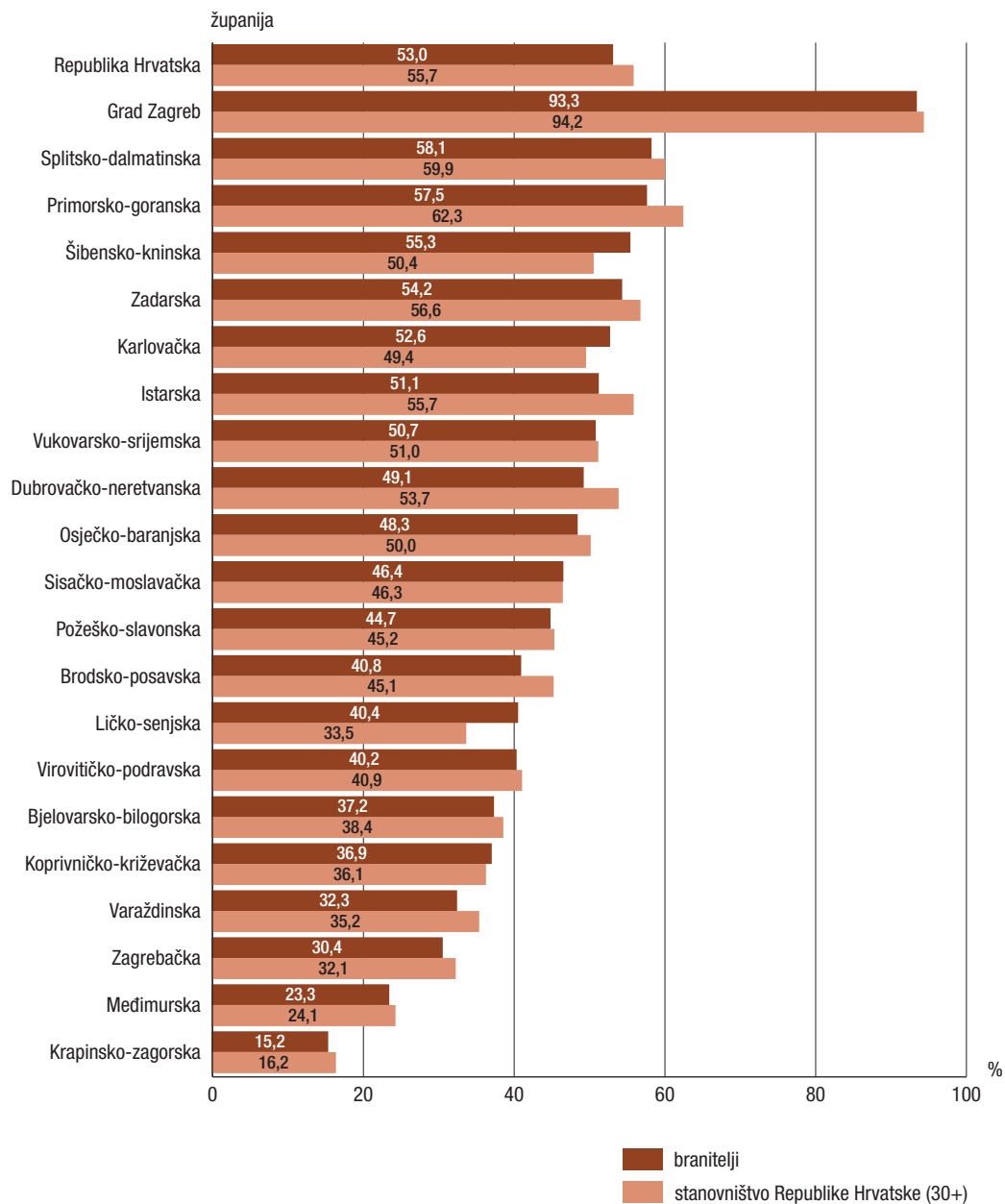
Tablica 14. HRVATSKI BRANITELJI PREMA IZVORIMA SREDSTAVA ZA ŽIVOT PO ŽUPANIJAMA³⁹⁾

%

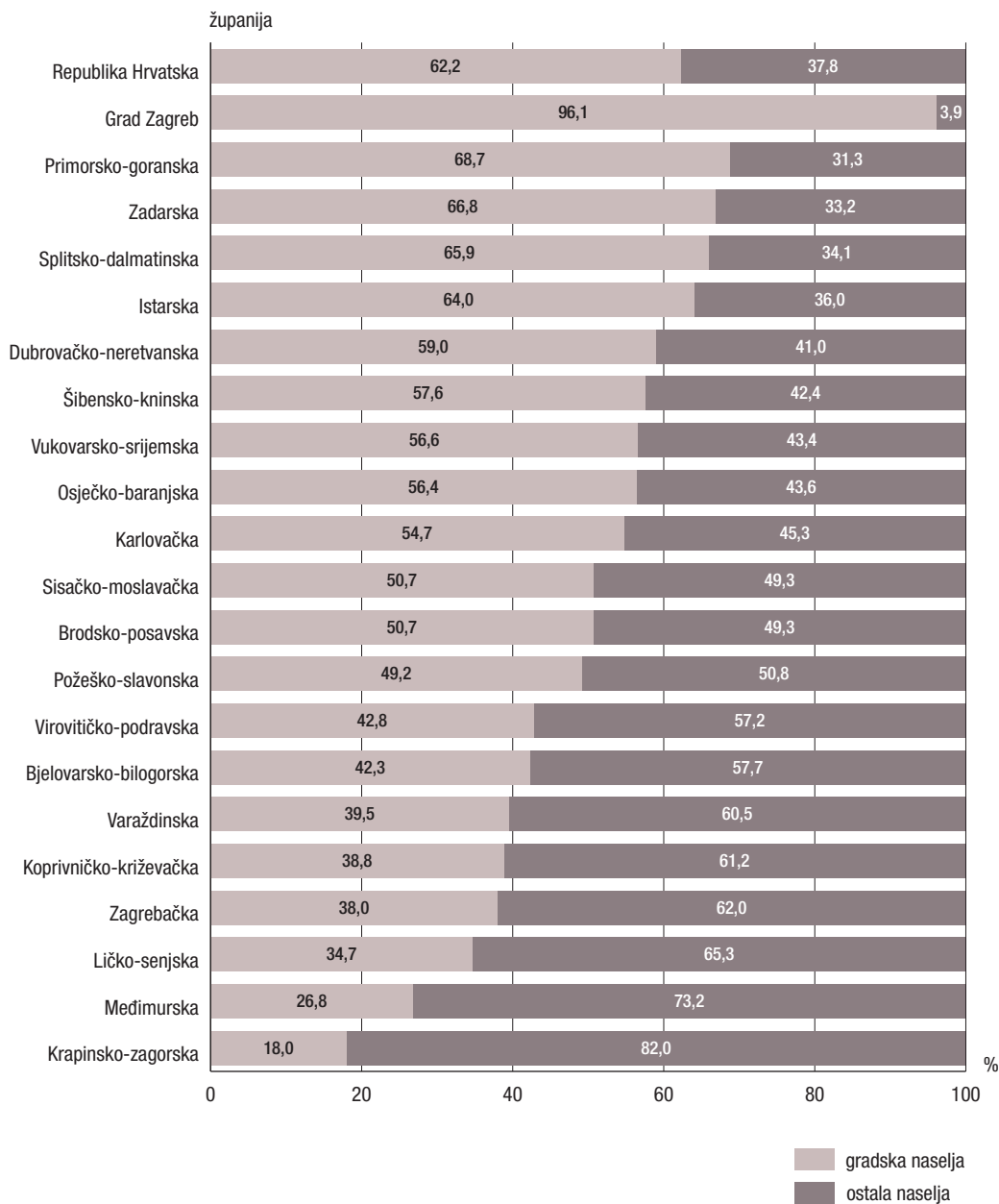
Županija	Prihodi od stalnog rada	Prihodi od povremenog rada	Prihodi od poljoprivrede	Starosna mirovina	Ostale mirovine	Prihodi od imovine	Socijalne naknade	Ostali prihodi	Povremena potpora drugih	Bez prihoda
Istarska	69,4	4,0	1,9	6,8	9,1	0,9	2,0	2,3	1,6	5,6
Primorsko-goranska	65,9	3,4	0,4	9,9	10,3	1,3	2,6	2,2	1,4	6,0
Krapinsko-zagorska	64,5	2,1	10,3	2,6	16,4	0,3	4,6	2,3	1,1	6,9
Grad Zagreb	64,4	2,4	0,3	6,8	16,5	0,7	2,6	2,2	1,2	5,9
Međimurska	64,0	2,3	5,7	4,6	12,6	0,5	4,2	2,6	1,0	6,4
Zagrebačka	63,8	2,2	3,4	5,3	15,1	0,4	2,9	2,2	1,0	7,0
Varaždinska	61,7	1,7	3,7	3,5	17,1	0,2	4,1	2,4	0,9	7,9
Dubrovačko-neretvanska	57,0	5,0	10,1	8,1	17,3	1,6	2,4	2,6	1,2	5,4
Karlovačka	54,1	1,5	1,8	10,9	19,6	0,3	4,6	2,4	1,0	6,5
Splitsko-dalmatinska	54,1	3,4	1,7	5,6	24,7	1,7	3,4	2,2	1,3	6,9
Koprivničko-križevačka	52,4	3,3	15,5	4,1	18,4	0,3	4,2	2,5	1,2	6,1
Osječko-baranjska	52,2	1,7	3,5	5,5	26,9	0,4	5,2	2,2	0,9	5,8
Zadarska	51,6	4,8	2,1	7,7	20,8	1,3	2,8	2,4	1,8	8,6
Sisačko-moslavačka	51,0	1,4	4,1	8,8	26,5	0,2	3,8	2,8	1,0	5,4
Bjelovarsko-bilogorska	50,0	3,3	17,6	4,7	18,5	0,4	7,7	2,0	1,3	6,5
Šibensko-kninska	49,7	3,3	1,8	8,8	27,5	2,4	4,5	1,9	1,1	4,9
Ličko-senjska	48,2	2,3	4,1	12,7	25,7	1,6	2,6	2,3	1,1	4,9
Brodsko-posavska	46,3	2,8	5,0	5,7	27,6	0,3	9,4	1,8	1,5	7,6
Požeško-slavonska	45,9	2,9	5,3	6,3	29,8	0,5	5,4	1,9	1,1	6,9
Vukovarsko-srijemska	43,9	2,6	6,3	6,6	29,8	0,7	6,7	2,2	0,9	6,3
Virovitičko-podravska	43,7	3,3	10,6	4,7	25,8	0,4	7,4	2,6	1,5	6,0

39) Zbroj podataka po županijama veći je od 100% jer su osobe mogle dati i dva odgovora (dva različita prihoda).

Slika 1. UDIO HRVATSKIH BRANITELJA I STANOVNIŠTVA U DOBI OD 30 GODINA I VIŠE U REPUBLICI HRVATSKOJ KOJI ŽIVE U GRADSKIM NASELJIMA PO ŽUPANIJAMA

Slika 2. UDIO OBITELJI TIPA "MAJKA S DJECOM" U REPUBLICI HRVATSKOJ PREMA TIPU NASELJA PO ŽUPANIJAMA

Slika 3. INFORMATIČKA PISMENOST HRVATSKIH BRANITELJA PO ŽUPANIJAMA

